

Ainola

Interiöörien väri- ja pintatutkimuksia

Konservoinnin koulutusohjelma
Historialliset interiöörit
Opinnäytetyö
20.04.2010

Hanna Rotonen

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Konservoinnin koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto Historialliset interiöörit	
Tekijä Hanna Rotonen			
Työn nimi Ainola – Interiöörien väri ja pintatutkimuksia			
Työn ohjaaja/ohjaajat Jorma Lehtinen			
Työn laji Opinnäytetyö	Aika 20.4.2010	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 78 + 17	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Opinnäytetyön aiheena on Ainolan väri- ja pintatutkimus. Ainola on säveltäjä Jean Sibeliuksen ja tämän perheen Järvenpäässä sijaitseva kotitalo. Jean Sibelius asui Ainolassa sen valmistumisvuodesta 1904 kuolinvuoteensa 1957 asti ja säveltäjän vaimo, Aino Sibelius, vuoteen 1969 saakka. Nykyään rakennus on kotimuseona ja sen omistaa Museovirasto.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa Ainolan interiöörien maali- ja tapettipinnoissa vuosikymmenten saatossa tapahtuneita muutoksia. Aluksi tutustuttiin Ainolan rakennus- ja korjausvaiheisiin kirjallisuuden ja arkistolähteiden kautta. Näiden perusteella pyrittiin muodostamaan kuva siitä, miten yksittäisten huoneilojen ulkonäkö on muuttunut rakennuksen elinkaaren aikana. Kenttätutkimus rajattiin kolmeen alakerran huoneeseen: keittiöön, tampouriin ja Jean Sibeliuksen yhdistettyyn työ- ja makuuhuoneeseen sekä sen yhteydessä olevaan pesualkoviin. Muiden huoneiden päällimmäiset tapettikerrokset kuvattiin ja maalipinnoille etsittiin vastaavuus NCS-värikoodein.</p> <p>Tutkittavien huoneiden maalipinnoista otettiin poikkileikkausnäytteet, joiden perusteella suunniteltiin väriportaikkojen sijainti ja lukumäärä. Väriportaikot tehtiin pääasiallisesti mekaanisesti kirurginveitsellä, mutta tarvittaessa maalin pehmittämiseen käytettiin maalinpoistoainetta. Värikerrokset dokumentoitiin NCS-värimallein ja valokuvin. Jean Sibeliuksen työ- ja makuuhuoneessa tutkittiin lisäksi seinillä olevat tapettikerrokset tekemällä avaus huoneen seinän yläosaan. Tapettikerrokset irrotettiin toisistaan paikan päällä käyttämällä ultraäänikostutinta. Esiin saadut kerrokset dokumentoitiin valokuvaamalla ja sanallisella kuvailulla. Väriportaikkoja ja tapettien esiinottoa ei peitetty vaan ne jätettiin näkyviin, jotta alempia kerroksia voidaan tutkia myöhemminkin ja mahdollisesti esitellä myös museokävijöille.</p>			
Teos/Esitys/Produktio			
Säilytyspaikka Metropolia Ammattikorkeakoulun kirjasto, Tikkurilan toimipiste			
Avainsanat Ainola, interiööriconservointi, väritutkimus, pintatutkimus			

Degree Programme in Conservation		Specialisation Cultural Historical Interiors
Author Hanna Rotonen		
Title Ainola - Paint and surface research of interiors		
Tutor(s) Jorma Lehtinen		
Type of Work Bachelor's Thesis	Date 20 April 2010	Number of pages + appendices 78 + 17
<p>ABSTRACT</p> <p>The aim of the thesis was to research possible changes in the colours and materials of the interior surfaces in Ainola. Ainola was the home of composer Jean Sibelius and his family. The house was completed in 1904 and Jean Sibelius lived there until his death in 1957. His wife Aino Sibelius stayed at Ainola with the family's long-term maids till 1969. Today Ainola is a house museum owned by the Finnish National Board of Antiquities.</p> <p>The project began with archive research detailing different construction and repair phases of the building. The actual field research was narrowed down to three rooms on the first floor: kitchen, hall and the combined study/bedroom of Jean Sibelius. The surface layers in the rest of the rooms were documented by photographs and matching the painted surfaces with NCS colour coding.</p> <p>Cross-section samples were taken from the researched rooms. The number and location of the layer exposures was decided by studying the samples. The layer exposures were mainly done mechanically by surgical knife. In some instances a paint remover was used to soften the surface. Layers were documented by NCS colour coding and photographs. Wallpaper layers in the combined study/bedroom of Sibelius were also researched by making an exposure in the upper part of the wall. An ultrasonic humidifier was used to separate layers of wallpaper in situ. The layers were documented by photography and written description. Exposures of paint and wallpaper layers were left uncovered to enable later studying and possible presentation to visitors of the museum.</p>		
Work / Performance / Project		
Place of Storage Helsinki Metropolia University of Applied Sciences, Tikkurila Campus Library		
Keywords Ainola, interior conservation, paint research		

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	2
2	AINOLAN SYNTY.....	4
	2.1 Arkkitehtuuri.....	4
	2.2 Rakentaminen.....	6
3	KODISTA MUSEOKSI.....	7
4	RAKENNUKSESSA TAPAHTUNEET MUUTOKSET.....	9
	4.1 Sibeliusten aikaiset muutokset.....	9
	4.2 Museoajan korjaus- ja konservointityöt.....	12
5	VÄRI- JA PINTATUTKIMUS.....	14
	5.1 Tulosten analysoinnissa huomioitavaa.....	16
	5.2 Ainolassa käytetyt menetelmät.....	18
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	22
	6.1 Tampuuri (eteinen).....	23
	6.2 Sali.....	33
	6.3 Ruokasali.....	37
	6.4 Kirjasto.....	38
	6.5 Jean Sibeliuksen työ- ja makuuhuone.....	39
	6.6 Pesualkovi.....	48
	6.7 Keittiö.....	53
	6.8 Palvelijoiden huone.....	65
	6.9 Vierashuone.....	68
	6.10 Aino Sibeliuksen makuuhuone.....	70
	6.11 Yläkerran työhuone.....	72
7	YHTEENVETO.....	74
	LÄHTEET.....	75
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

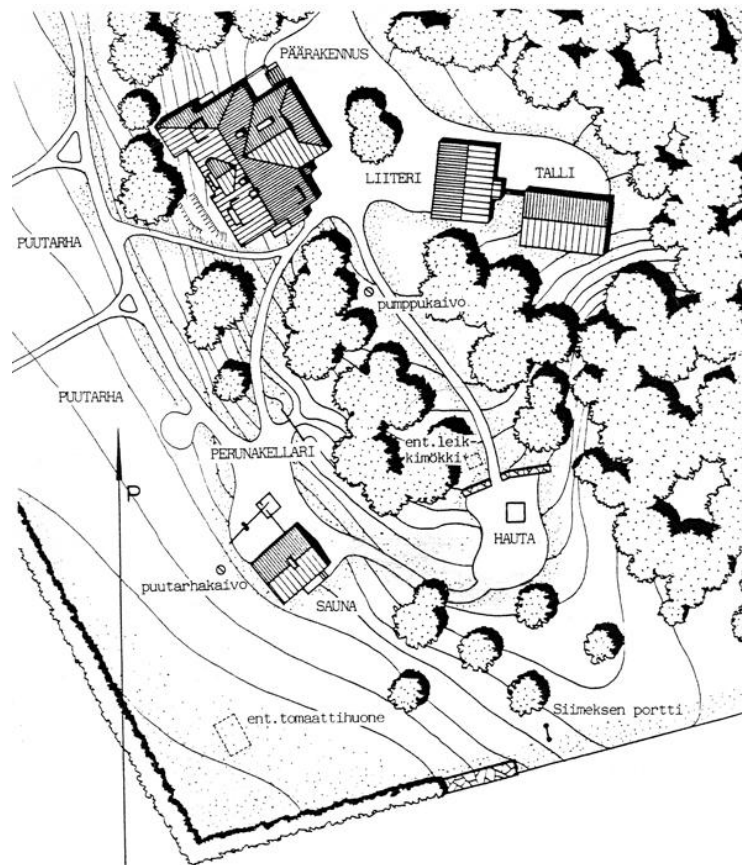
Opinnäytetyöni aiheena on Jean Sibeliuksen ja hänen perheensä kotitalon Ainolan väri- ja pintakerrosten tutkimus. Lars Sonckin suunnittelema, vuonna 1904 valmistunut rakennus sijaitsee Tuusulanjärven läheisyydessä, osoitteessa Ainolankatu, 04400 Järvenpää. Jean Sibelius asui talossa sen valmistumisesta kuolinvuoteensa 1957 asti ja säveltäjän vaimo, Aino Sibelius, vuoteen 1969 saakka. Heidän lisäksi Ainolan muita pitkäaikaisia asukkaita olivat Sibeliuksen viisi tytärtä sekä perheen kaksi palvelijaa. Nykyisin rakennus on kotimuseona ja sen omistaa Suomen valtio. Ainolaa hallinnoi Museovirasto.

Väri- ja pintatutkimuksen tilaajana on rakennuksen nykyinen omistaja, Museovirasto. Museoviraston tavoitteena on kerätä kaikkien hallinnoimiensa kohteiden historiasta mahdollisimman paljon tietoa. "Historiallisten ja arkkitehtonisten arvojen tunteminen on kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen asianmukaisen hoidon ja korjauksen edellytys. Jokaisella rakennuksella on yksilöllinen rakennushistoria, jonka selvittäminen vasta antaa avaimet rakennuksen olemuksen ymmärtämiselle." (Mattinen 1997, 67.) Tietoja Ainolan sisäpintojen muutos- ja korjausvaiheista ei ole tiettävästi aiemmin kerätty yhdeksi kokonaisuudeksi, eikä rakennuksessa ole tehty väritutkimusta. Ainolan elinkaaren tunteminen auttaa tulevaisuuden toimenpiteiden suunnittelussa ja tukee myös sen käyttöä museorakennuksena. Museoviraston puolelta opinnäytetyön toisena ohjaajana on konservaattori Ulla Setälä.

Ainola on väri- ja pintatutkimuksen kohteena erityisen mielenkiintoinen sen vuoksi, että se on toiminut ainoastaan yhden perheen kotina. Tapetti- ja maalikerrokset ovat

osoitus Sibeliusten mieltymysten ja sisustusmaun muutoksista vuosien saatossa. Tämän vuoksi on mahdollista laittaa kerrostumia keskenään arvojärjestykseen. Kaikki kerrokset ovat aitoja ja alkuperäisiä Sibeliusten aikaisia kerroksia. Rakennus on tarkoitettu säilyttää myös tulevaisuudessa nykyisessä asussaan, sillä museotoiminnan kannalta ei ole tarvetta minkään aiemman interiöörin ulkoasun palauttamiselle.

Ainolan mailla sijaitsee päärakennuksen lisäksi useita ulkorakennuksia (KUVA 1), mutta opinnäytetyössä käsitellään ainoastaan päärakennuksen vaiheita. Päärakennuksessa pintojen dokumentointi kattaa Sibelius-perheen pääasuinhuoneet. Aikataulun ja käytännönrajoitteiden vuoksi tutkimuksen ulkopuolelle jätettiin erilaiset komero- ja välitilat sekä kellarin talonmiehen asunto. Talonmiehen asunto toimii tällä hetkellä väliaikaisena varastona museon avoinnapidon tarvikkeille, minkä takia esimerkiksi huoneen valokuvaaminen ei olisi onnistunut. Kenttätutkimus tehdään kolmeen alakerran huonetilaan: keittiöön, tampouriin ja Jean Sibeliuksen yhdistettyyn työ- ja makuuhuoneeseen, sekä sen yhteydessä olevaan pesualkoviin. Muista huoneista dokumentoidaan vain pintakerrokset ja aiemmat vaiheet pyritään kartoittamaan saatavilla olevien arkistotietojen pohjalta.

KUVA 1. Ainolan pihapiiri (Blomstedt & Koskinen 1970)

2 AINOLAN SYNTY

Ennen Ainolan rakentamista Jean ja Aino Sibelius viettivät ajan tavan mukaisesti talvet kaupunkiasunnossa Helsingissä ja muuttivat keväisin maalle täysihoitoon tai sukulaistensa luokse. 1800-luvun loppupuolella kypsyi kuitenkin ajatus ympärivuotisen maaseutuasunnon hankinnasta. Jean Sibeliuksen sävellystyöhön syventymistä häiritsivät yhä useammin taiteilijatovereiden kanssa vietetyt iloiset illat, minkä vuoksi hänen ystävänsä kehottivatkin häntä muuttamaan kauemmas Helsingin houkutuksista. Kaupunkiasunto oli myös jäänyt auttamattomasti pieneksi viisihenkiseksi kasvaneelle perheelle, jonka isä tarvitsi luodessaan absoluuttista hiljaisuutta. (Kolehmainen 2004, 7–12.)

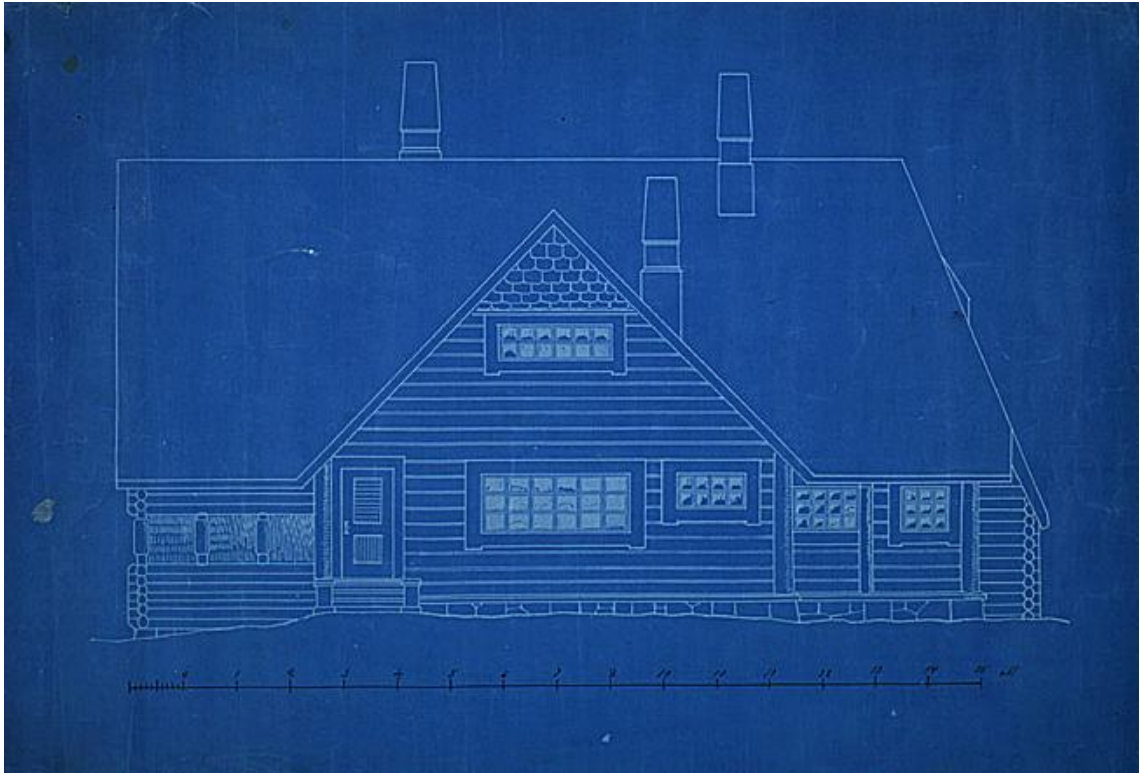
Vuosisadan lopulla useat taiteilijat, muiden muassa Aino Sibeliuksen veli Eero Järnefelt, olivat hakeutuneet asumaan Tuusulanjärven ympäristöön. Tähän rauhalliseen, mutta kuitenkin lyhyen junamatkan päässä pääkaupungin kulttuurielämästä sijaitsevaan kyläympäristöön myös Sibeliuksset ihastuivat. Jean Sibelius yritti jo vuonna 1898 hankkia perheelleen asunnon Tuusulanjärven rannalta, mutta tarinan mukaan Vanhakylän kartanon emäntä ei tahtonut vuokralaisekseen miestä, joka oli kuvattu "sellaisessa taulussa kuin Axel Gallénin Symposion". Perheen taloudellinen tilanne ei myöskään tuolloin sallinut oman talon rakentamista. Sibeliuksset asuivat vuodet 1899–1902 vuokralaisina Keravalla ja palasivat pariaksi vuodeksi Helsinkiinkin ennen kuin lopulta pääsivät asettumaan Järvenpään kylään. (Hartikainen & Sirén.)

Vuonna 1903 Jean Sibelius sai enoltaan Axel Borgilta perinnön, jonka turvin suunnitelmaa oman kodin rakentamisesta voitiin alkaa toteuttaa. Sopiva talon paikka oli löytynyt jo kevättalvella 1902, Jean Sibeliuksen ja tämän langon Eero Järnefeltin hiihtomatkan yhteydessä. Tontti ostettiin marraskuussa 1903 Alfild ja Anton Walter Westermarckilta. Talon kivijalka rakennettiin vielä saman vuoden puolella. (Kolehmainen 2004, 13.)

2.1 Arkkitehtuuri

Ainolan arkkitehdiksi valittiin Lars Sonck (1870–1956), jolla oli paikkakunnalla samaan aikaan myös toinen työmaa, Villa Enckell, nykyinen Villa Cooper (Kolehmainen 2004, 13). Sonckin puuarkkitehtuurille on ominaista kansallisromanttisen ja kansainvälisen

muotokielen yhdistäminen. Hänen töistään voidaan löytää vaikutteita niin Itä-Karjalasta, Norjasta kuin Englannistakin. Ainola sijoittuu Sonckin puuarkkitehtuurin taitekohtaan, vuosien 1902–1904 huvilarjaan, joissa Sonckin edellisen vuosisadan lopulla kehittänyt hyvin koristeellinen ja monimuotoinen ilmaisu sai yksinkertaistetun muodon (KUVA 2). Sonck säilytti aiemmille töille ominaisen hirsisalvokseen perustuvan tekniikan, mutta rakennusten etnografiset koristeaiheet vähenivät. (Korvenmaa 2004, 28–30.)

KUVA 2. Lars Sonckin Ainolaa varten laatimasta luonnoksesta säilynyt sinikopio (Ainolasäätiö).

Ainolassa hirsipintojen korostaminen näkyy lähinnä pyöröhirsistä salvotussa parvekkeessa sekä rakennuksen sisätiloissa, sillä Sonckin arkkitehtuurin yleisestä linjasta poiketen Ainola suunniteltiin jo alun perin ulkoa vuorilaudoitettavaksi. Rakennukselle tunnusomaisia piirteitä ovat sen jyrkkälappeinen monimuotoinen harjakatto sekä ikkunoiden ja ovien Jugend-tyyliset kehyslaudoitukset. Puuleikkauksia ja muuta koristelua on vähän, mitä voidaan selittää esteettisten mieltymysten lisäksi myös Sibeliusen taloudellisella tilanteella. Rakennus on sijoitettu länteen avautuvaan rinteeseen siten, että osa kivijalkaa nousee suoraan kalliopaadelta. Rinteen puolelle on sijoitettu keskeiset huonetilat, kun taas metsän puolelle jäävät keittiö ja sen molemmin puolin sijaitsevat sisäänkäynnit. Ainolan alakerran huoneet ovat alun perin olleet varsin

suljettuja ja erillisiä tiloja, joita on avattu vasta korjausvaiheissa. Ainolan valmistumisvuodelta ei ole säilynyt valokuvia, ainoastaan Aika-lehdessä julkaistu väripiirros (KUVA 3), joka antaa kuvan siitä, millainen rakennus on ollut alkuperäisasussaan. (Korvenmaa 2004, 32–44.)

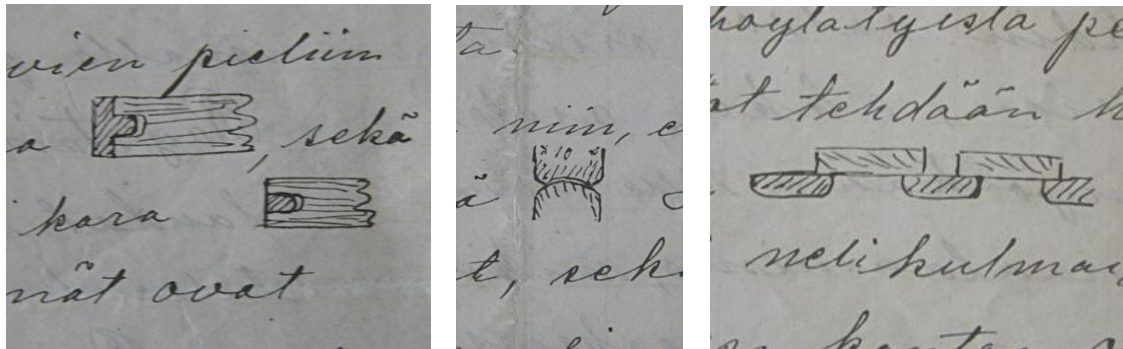

KUVA 3. Aika-lehden joulunumerossa vuonna 1904 julkaistu piirros Ainolasta (Hartikainen & Sirén).

2.2 Rakentaminen

Ainolan rakentaminen käynnistyi 10. helmikuuta 1904. Rakennuksen työnjohtajana toimi Rikhard Laine, joka oli toiminut rakentajana myös 1902 valmistuneessa Halosenniemessä. Työmaalla työskenteli kaiken kaikkiaan 13 kirvesmiestä ja kymmenkunta muuraria. (Hartikainen & Sirén.) Lars Sonckin työselostuksen mukaan (Sonck) Ainola rakennettiin parveketta, verantaa ja keittiön konttorien väliseiniä lukuun ottamatta piilutuista hirsistä. Parveke ja veranta tehtiin kuorituista pyöröhirsistä ja keittiön väliseinät laudoista. Hirsikertojen väliin asetettiin sammalet ja valmiina saumat rivettiin molemmin puolin kuitupohjaisella tappurariveellä. Vesikatko tehtiin päreistä, jotka ennen naulausta kastettiin punamulta-kuparivihtrilliseokseen. Porstuan, eteisen ja hallin seinät piiluttiin puhtaiksi ja lisäksi sauman näkyvä osa höylättiin, sillä näitä huoneita ei ollut tarkoitus paperoida. Sisäkatot tehtiin höylätyistä pyöreäkulmaisista

laudoista (KUVA 6), joita kantavat höylätyt orret. Vinttikerrokseen tehtiin väliseinät niin ikään piilutuista hirsistä, mutta sitä ei vielä rakennettu asuttavaan kuntoon. (Sonck.)

KUVAT 4-6. Lars Sonckin työselostukseensa piirtämiä selventäviä kuvia eri rakenteista. Vasemmalla malli ovi- ja ikkunanpielien karasta, keskellä seinien hirsivarauksesta ja oikealla sisäkatoista. (Sonck.)

Sibeliukset muuttivat Ainolaan 24. syyskuuta 1904, jolloin talo oli vielä keskeneräinen. Sisustus-, pelti- ja vernissaustöitä riitti lokakuun loppuun ja kaivon sekä kellarin rakentaminen jatkui vielä senkin jälkeen. (Hartikainen & Sirén.) Ainolan rakentaminen oli Sibeliuksille taloudellinen uhkayritys. Jean Sibeliuksen vuositulot olivat tuolloin nykyrahassa hieman yli 10 000 euroa, kun rakennuttamista varten otetut lainat nostivat säveltäjän velkataakan yli 200 000 euroon. Axel Borgilta perintönä saadulla rahasummalla saatiin lopulta katettua vain arkkitehdin palkkio. Kattaakseen rakentamiskustannuksia Jean Sibelius muun muassa myi *Valse tristen* oikeudet halvalla suomalaiselle kustantajalle, joka myi teoksen edelleen saksalaiselle Breitkopf & Härtel – kustantamolle. (Hartikainen & Sirén.)

3 KODISTA MUSEOKSI

Jean Sibelius asui Ainolassa sen valmistumisesta kuolemaansa 20.9.1957 asti (KUVA 7). Tämän jälkeen Aino Sibelius asui siellä yhdessä perheen pitkäaikaisten palvelijoiden Aino Karin ja Helmi Vainikaisen kanssa vielä yli kymmenen vuotta, aina vuoteen 1969 saakka. Aino Sibeliuksen kuoleman jälkeen Ainolan kohtalo oli avoinna ja syntyi ajatus sen säilyttämisestä museona. Syksyllä 1971 Sibelius-Seura otti yhteyttä Suomen valtioon ja muihin museohankkeen mahdollisiin rahoittajiin. Sibeliusten kodin säilyttämiseksi päätettiin vuonna 1972 perustaa Ainolasäätiö, jonka perustajiksi tulivat opetusministeriö, Sibelius-Seura sekä Aino ja Jean Sibeliuksen omaiset. Säätiön tarkoituksena on säilyttää Sibeliusten koti mahdollisuuksien mukaan muuttumattomana, sellaisena kuin se oli heidän eläessään. Ainolasäätiön perustamisen

yhteydessä Sibeliusten tyttäret myivät valtiolle Ainolan vajaan viiden hehtaarin alueen rakennuksineen ja irtaimistoineen. Ainolanmetsä liitettiin alueeseen vuonna 1984. (Niemi 2004, 171–172.)

KUVA 7. Jean ja Aino Sibelius Ainolan salissa lokakuussa 1955 (Dahlgren 1955).

Ainola avattiin yleisölle 28.6.1974. Museon avoinnapidon tarpeisiin rakennettiin Ainolan pihapiiriin huoltorakennus, jossa sijaitsivat museon lipunmyynti, wc-tilat, kahviokioski sekä talonmiehen asunto. Rakennuksen suunnitteli Jean Sibeliuksen vävy, arkkitehti Aulis Blomstedt. (Niemi 2004,174–175.) Ainola piharakennuksineen on ollut asetuksella suojeltu vuodesta 1989 lähtien.

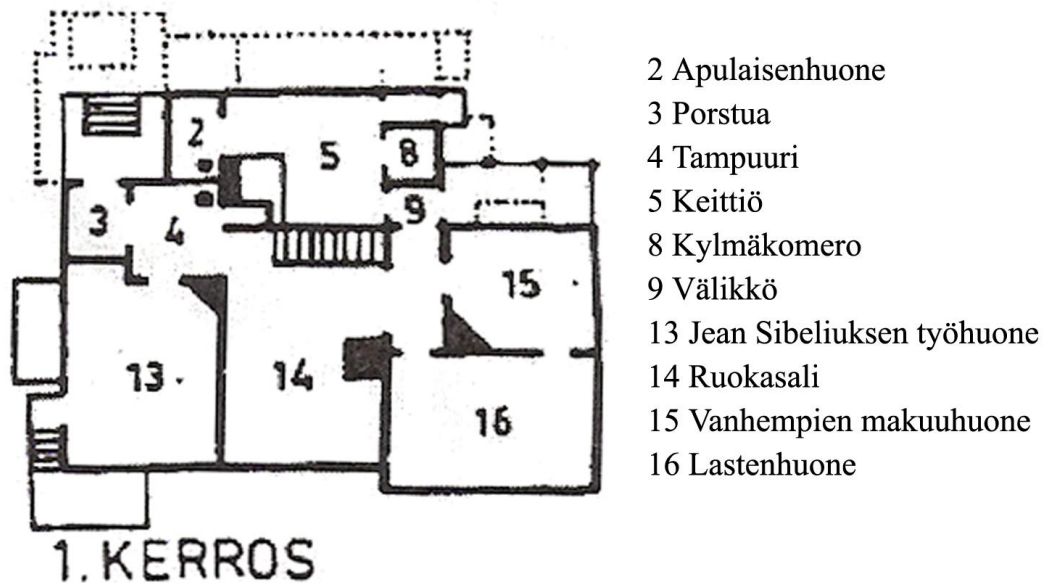
Ainola on Suomen maailmanlaajuisesti tunnetuimpia museokohteita. Ainolan vuosittainen kävijämäärä on n. 27 000 museovierasta. Kävijämäärä on hyvin vakaa, eikä sitä pyritä kasvattamaan. Museon aukiolo on rajattu kesäkuukausiin, millä pyritään ehkäisemään rakennusten liiallinen kuluminen. Opetusministeriö siirsi vuodesta 2000 alkaen Ainolan kiinteistön ja alueen hoidon Museovirastolle. Ainolasäätiö vastaa edelleen museotoiminnasta ja irtaimiston hoidosta. Ainola on avoinna yleisölle toukokuusta lokakuun alkuun. (Niemi 2004,175–177.)

Ainolan huoltorakennuksen peruskorjaus valmistuu keväällä 2010 ja sen myötä kahvila, lipunmyynti ja museokauppa saavat lisätilaa. Myös esteetöntä liikkumista, niin huoltorakennuksessa kuin itse museossakin, tullaan korjauksen yhteydessä parantamaan. Uusien tilojen on tarkoitus olla käyttövalmiita Ainolan avautuessa 2.5.2010. (Ainolasäätiö 2009.)

4 RAKENNUKSESSA TAPAHTUNEET MUUTOKSET

4.1 Sibeliusten aikaiset muutokset

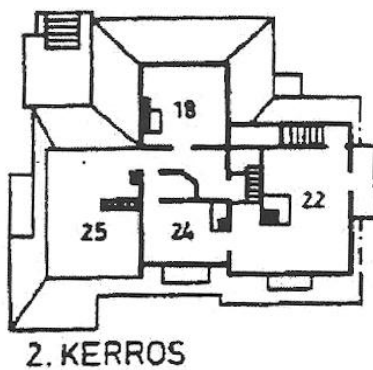
Ainola on muotoutunut nykyiseen asuunsa useiden Sibelius-perheen aikaisten muutostöiden myötä. Vuoden 1904 alakerran huoneiden sijoittelua kuvaavasta pohjapiirroksesta (KUVA 8) voidaan huomata alakerran huonetilojen olleen alun perin melko suljettuja.

KUVA 8. Ainolan alakerta vuonna 1904. Myöhemmät laajennukset merkitty katkoviivalla. (Blomstedt 1986.) Opinnäytetyön kirjoittaja on lisännyt kuvaan huonetekstit.

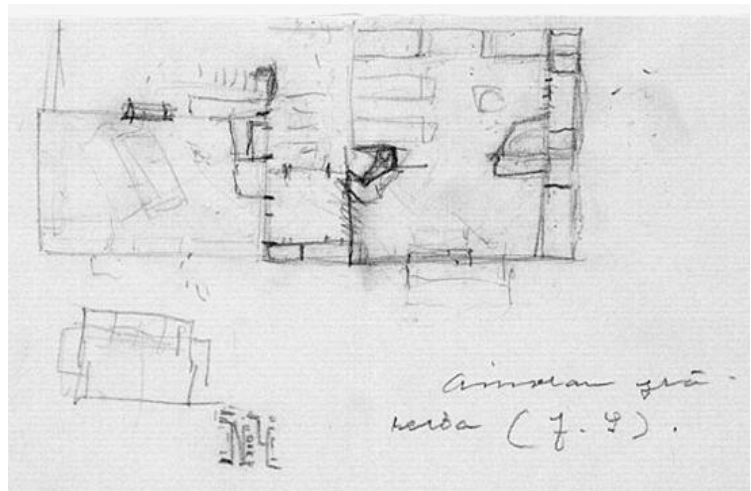
Tiettävästi ensimmäinen rakennusvaiheen jälkeinen korjaus tehtiin vuonna 1907, jolloin Jean Sibeliuksen työhuone lämmitysongelmien vuoksi vuorattiin ja tapetoitiin (Korvenmaa 2004, 40). Ennen vuorausta lämpötila saattoi talvisin laskea työhuoneessa alle 10 asteen (Hartikainen & Sirén).

Vuonna 1911, nuorimman tyttären synnyttyä, vintti rakennettiin valmiiksi ja vanhempien makuuhuone sekä työhuone siirtyivät yläkertaan (KUVA 9–10). Lisäksi yläkertaan varustettiin vierashuone. Entisestä vanhempien makuuhuoneesta tuli vanhimman kotona asuvan tyttären, Katarinan makuuhuone. Remontti toi muutoksia myös rakennuksen ulkonäköön. Uuden makuuhuoneen yhteyteen rakennettiin pyöröhirsinen parveke, makuuhuoneen ja työhuoneen ikkunoita avarrettiin ja työhuoneen ikkunan taakse rakennettiin piiloparveke. Myös vierashuoneen pieniä ruutuikkunoita laajennettiin. Alakerran avokuistin paikalle tuli välikk ja pesualkovi. Välikkään rakennettiin toinen yläkertaan vievä portaikko. (Blomstedt 1986.) Alakerran entisen työhuoneen ruokasalin puoleiselle seinälle avattiin veto-ovellinen oviaukko ja tila muutettiin saliksi (Korvenmaa 2004, 42).

- 18 Vierashuone
- 22 Vanhempien makuuhuone
- 24 Työhuone
- 25 Vintti

KUVA 9. Yläkerran huonejako (Blomstedt 1986).

KUVA 10. Jean Sibeliuksen oma luonnos yläkerran huonejaosta (Ainola-säätiö).

Vuosina 1914–1915 tehtiin muutostöitä Jean Sibeliuksen lähestyvää 50-vuotisjuhlaa varten. Keittiötä ja palvelijanhuonetta laajennettiin ulospäin, jolloin keittiöpäätyyn muodostui nykyinen kattolipalla varustettu uloke. Keittiön ovi siirrettiin kaakkoisseinustalle ja sen yhteyteen rakennettiin porstua. Palvelijanhuoneen koko kasvoi viidestä neliömetristä yli kymmeneen. Myös pääoven kuistia laajennettiin. (Hartikainen & Sirén.) Laajennuksen yhteydessä koko rakennus vuorattiin alkuperäisten rakennussuunnitelmien mukaisesti valkoisella pystylaudoituksella (KUVA 11). Ikkunoiden vuorilaudat ja pyöröhirsiset parvekkeet maalattiin vihreiksi. (Korvenmaa 2004, 43)

KUVA 11. Ainola laajennuksen ja vuorilaudoituksen jälkeen 1915 (Hartikainen & Sirén).

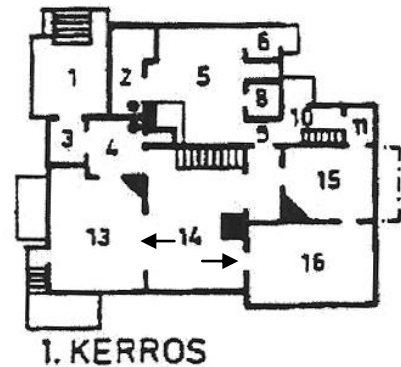
Vuosina 1925–1926 Ainolassa tehtiin remontti, jonka yhteydessä keittiön lattiapinta uusittiin, hella muurattiin uudelleen ja tiskipöytä vaihdettiin. Muut silloin suoritettut korjaustoimenpiteet tehtiin piharakennuksissa. (Männikkö 1925.) Vuonna 1932 alkuperäinen pärekatto korvattiin punaisella tiilikatteella (Korvenmaa 2004, 43).

Lasten muutettua pois kotoa alakerran käyttämättömäksi jäänyt lastenhuone muutettiin kirjastoksi 1935. Muutostyön ja kirjaston huonekalut suunnitteli Heidi-tyttären puoliso Aulis Blomstedt. Ruokasaliin, takan oikealle puolelle, avattiin ovi kirjastoon (KUVAT 12–13). Samalla vanha sisäänkäynti suljettiin ja oviaukkoon rakennettiin hylly. Muutostyön toteutti Keravan Puuseppätehdas. (Korvenmaa 2004, 43–44.)

1940-luvun alussa portaiden kiipeäminen kävi Jean Sibeliukselle hankalaksi, joten alakerran alkuperäinen vanhempien makuuhuone muutettiin säveltäjän yhdistetyksi työ- ja makuuhuoneeksi (Korvenmaa 2004, 44). Ainolaan vedettiin sähköt jo 1919, mutta sähkölämmitys asennettiin vasta 1960-luvulla. Samoihin aikoihin rakennukseen tulivat myös vesijohdot. Jean Sibelius ei sallinut vesijohtojen asennusta elinaikanaan, sillä suhisevat putket olisivat häirinneet hänen luomistyötään. (Hartikainen & Sirén.)

KUVA 12. Ruokasalin takkanurkkaus ennen kirjaston oviaukon avaamista 1915. Jean ja Aino Sibelius sekä heidän tyttärensä Ruth Snellman. (Museoviraston kuva-arkisto.)

KUVA 13. Alakerran nykyinen pohjakaava (Blomstedt 1986). Uudet oviaukot merkitty nuolilla.

Rakenteellisten muutosten yhteydessä tapahtuneista pintojen muutoksista on esitetty tarkemmat kuvaukset huonekohtaisesti luvussa 6.

4.2 Museoajan korjaus- ja konservointityöt

Sibeliusten tyttäret myivät Ainolan valtiolle säilytettäväksi sellaisenaan, eli asussa jossa se oli ennen Aino Sibeliuksen kuolemaa vuonna 1969. Rakennukseen ja varsinkin sen sisätiloihin on museoaikana pyritty tekemään mahdollisimman vähän muutoksia. Lähinnä on tehty vain pakollisia, rakennuksen kunnon ja museon avoinnapidon kannalta välttämättömiä toimenpiteitä. Erillinen huoltorakennus on osaltaan mahdollistanut Ainolan huoneiden ennallaan pysymisen, sillä itse päärakennukseen ei ole tarvinnut rakentaa esimerkiksi asiakas-wc-tiloja.

Ainolaan 1980-luvun lopulla tehdyn peruskorjauksen pääsuunnittelijana toimi Jean ja Aino Sibeliuksen tyttärenpoika, arkkitehti Severi Blomstedt. Suurimpia silloin tehtyjä töitä olivat vesikaton ja sähköjen uusiminen. Vesikaton kunnostustöiden yhteydessä yläkerran huoneissa sattui vesivahinko, kun vesi pääsi myrskyllä valumaan suojaressun läpi. Vesivauriojälkiä muodostui Aino Sibeliuksen makuuhuoneen kattoon ja seiiniin, työhuoneeseen palomuurin viereen sekä ullakon oven kohdalle. (Uudenmaan piirirakennustoimisto 1986.)

Myös rakennuksen interiöörejä kunnostettiin vuosina 1987–88. Kunnostustyöstä ei tiettävästi ole olemassa raporttia, ainoastaan Pentti Pietarilan laatima korjaussuunnitelma vuodelta 1987. Kuitenkin esimerkiksi salin katon nykyinen hyvä kunto suunnitelmassa kuvattuun verrattuna viittaa siihen, että ainakin osa suunnitelmassa esitetyistä toimenpiteistä on aikanaan tehty. Suunniteltuihin töihin kuuluivat muun muassa salin katon irtoavan maalipinnan poistaminen ja uudelleenmaalaus, sekä salin ja Jean Sibeliuksen makuuhuoneen tapettipintojen paikkaus (Pietarila 1987). Interiöörien kunnostustyöt on todennäköisesti tehnyt Maalaamo Ancelo Oy tai konservaattori Ilpo Puusa (Pietarila 2010).

Alakerran sali, sekä yläkerran työhuone ja Ainon makuuhuone konservoitiin vuonna 2002. Alkuperäisen suunnitelman mukaan huoneiden kuluneet seinäpinnat oli määrä pinkopahvittaa ja tapetoida nykyisten tapettien uudispainatuksilla. Myös katot aiottiin maalata uudelleen liimamaalilla (Museovirasto 2001). Suunnittelussa edettiin niin pitkälle, että Pihlgren & Ritola Oy:ltä tilattiin kutakin huonetta varten 15 rullaa tapettikopiota (Pihlgren & Ritola Oy 2001). Suunnitelmasta kuitenkin luovuttiin ennen sen täytäntöönpanoa, sillä uusien tapettien koettiin muuttavan oleellisesti huoneiden tunnelmaa ja vaikuttavan niiden autenttisuuteen (Gröndahl 2010). Huoneiden pintakäsittelyt päätettiin kunnostaa minimitoimenpitein, konservoiden ja puhdistuen (Museovirasto 2002). Muistona alkuperäisestä suunnitelmasta uudispainatukset ovat nykyäänkin Pihlgren & Ritola Oy:n tuotannossa nimillä Ainola ja Sinfonia (KUVA 14).

KUVA 14. Pihlgren & Ritola Oy:n Ainolan tapeteista tekemiä uusiopainoksia. Vasemmalta: Ainola 69709, Ainola 69720 ja Sinfonia 69721. (Pihlgren & Ritola Oy.)

Vuoden 2002 korjaustoimenpiteet suunnitteli Jean ja Aino Sibeliuksen lapsenlapsenlapsi sisustusarkkitehti Outi Lepäntalo. Korjaukset teki Maalaamo Ancelo Oy. Työhön sisältyi tapettipinnan kulumien ja vesivaurioiden häivyttäminen, sekä suurempien vaurioiden paikkaaminen tapetin uudispainoksella. Myös ikkunat kunnostettiin salissa ja yläkerran huoneissa. Häivyttämiseen käytettiin peitevärejä, joista sekoitetuilla väriseoksilla myös laserattiin paikkatapetteja paremmin alkuperäisten sävyyn sopiviksi. Tapettipaikkojen kiinnitykseen käytettiin erikoistapettiliisterillä vahvennettua Metylan -liisteriä. Pinkopahvi kiinnitettiin Erikeeperillä vahvennetulla liisterillä. (Juvonen 2002.)

Huonekohtaiset tarkemmat selostukset tehdyistä konservointitoimenpiteistä löytyvät luvusta 6.

5 VÄRI- JA PINTATUTKIMUS

Väri- ja pintatutkimuksen tarkoitus on selvittää rakennuksen väritys- ja sisustushistoria, joiden kautta historiallista rakennusta ja siinä tapahtuneita muutoksia voidaan paremmin ymmärtää. Rakennuksen kerroksia tutkimalla voidaan kerätä tietoa paljon muustakin siihen liittyvästä historiasta, kuin vain interiöörien ulkoisista vaiheista. Ne voivat paljastaa rakennuksessa tapahtuneita rakenteellisia muutoksia, ilmentää omistajien taloudellista asemaa tai kertoa maalaustekniikoiden ja materiaalien kehityksestä. (Hughes 2002,13.) Usein kerrostutkimus tehdään osana restaurointiprojektin esiselvitystä, kun halutaan tutkia rakennuksen jonkin tietyn kauden pintamateriaalit rekonstruktiota varten. Varsinkin kulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteista olisi kuitenkin hyvä tehdä väridokumentaatio, vaikka tulevaisuudessa ei olisikaan suunnitteilla suuria korjaushankkeita. Interiöörit voivat tuhoutua yllättäen esimerkiksi vesivahingon tai tulipalon seurauksena, jolloin väridokumentaatio voi olla ainoa kohteen alkuperäisistä interiööreistä kertova asiakirja.

Väri- ja pintatutkimuksen tulisi pohjautua arkistotutkimukselle, jossa on kartoitettu rakennuksen vaiheet. Tutkimuksessa käytettäviä lähteitä ovat kaikki rakennuksesta säilyneet dokumentit kuten historiikit, työselostukset, rakennuspiirustukset, valokuvat ja kuitit. (Hughes 2002,13.) Arkistotutkimuksen tulokset toimivat apuna kerrostutkimuksen suunnittelussa ja näytteidenotto paikkojen valinnassa. Arkistotietoa ja kenttätutkimusta yhdistämällä voidaan kohteen rakennushistoriasta muodostaa

huomattavasti tarkempi kuva kuin vain yksittäisiä väriportaikkoja tai poikkileikkauksia tutkimalla.

Maalikerrosten lukumäärää ja värejä voidaan kartoittaa kraaterimenetelmällä tai poikkileikkausnäytteillä. Yleensä kerrosten kartoittamisen jälkeen kohteeseen tehdään väriportaikkoja kerrosten lukumäärän ja värisävyjen tarkemmaksi selvittämiseksi. Jos kohteessa epäillään olevan koristemaalauksia, voidaan tehdä myös laajempia esiinottoja. Väriportaikot ja isommat esiinotot voidaan tehdä mekaanisesti tai käyttäen apuna kemikaaleja. Kuumailmapuhallinta ei tule käyttää, sillä lämpö muuttaa värikerrosten sävyjä ja irrottaa kerrallaan useamman kerroksen pohjastaan. (Setälä 2010.)

Väritutkimuksen tulosten esittämiseen käytetään usein valmiita värikarttoja, joista nykyisin eniten käytetty on Ruotsissa kehitetty Natural Color System® (NCS) -värijärjestelmä. Myös maalitehtaiden tuottamia värikarttoja voidaan käyttää, mutta silloin tulee huomioida, että tehtaot voivat muuttaa värikarttojaan, eikä samoja värikoodeja sisältäviä karttoja enää sen jälkeen ole välttämättä tarjolla. Tehtaiden valmistamissa värikartoissa on myös se ongelma, että ne ovat usein käytössä vain yhden maan sisällä, eivätkä siten mahdollista väritutkimuksen tulosten maailmanlaajuista tarkastelua, ellei tutkimukseen ole liitetty värikoodien lisäksi myös värimalleja. NCS-värijärjestelmän etuja ovatkin sen kansainvälinen tunnettuus ja riippumattomuus maalitehtaista. NCS-värijärjestelmässä, kuten muissakin järjestelmissä, on väritutkimuksen kannalta kuitenkin ongelmana olemassa olevien sävyjen vähyys. Ihmisen silmä pystyy havaitsemaan noin 10 miljoonaa erilaista värivahdetta (NCS Colour Centre Finland), kun esimerkiksi NCS-järjestelmään on määriteltä vain 1950 vakioväriä. Värikarttojen sävyt perustuvat nykyisiin, kirkkaisiin tehdasväriihin, joten varsinkin erilaisten murrettujen sävyjen määrittäminen värikarttojen avulla voi olla vaikeaa. Värikartasta määriteltä vertailusävy onkin yleensä vain suuntaa antava ja väritutkimukseen tulisi aina liittää myös sävyn sanallinen tarkennus. Väritutkimusta varten voidaan toteuttaa myös itse maalatut värimallit, jotka tulisi tehdä samoilla pigmenteillä ja sideaineilla, joita kohteessa on alun perin käytetty. Värimallien valmistaminen vaatii tekijältään myös kokemusta erilaisten pigmenttien ja sideaineiden kanssa työskentelystä. (Setälä 2010.)

Tapettikerrosten toisistaan irrottamiseen käytettävissä olevat menetelmät riippuvat siitä, suoritetaanko tapettitutkimus kohteessa vai irrotetaanko seinästä näyte, jonka kerrokset erotetaan muualla. Tapettivuotien kiinnittämiseen käytetyt liisterit ovat yleensä vesiliukoisia ja siksi kerrosten irrottamiseen yleisimmin käytetty keino on tapettien kostutus. Joissain tapauksissa liisterin joukkoon on saatettu lisätä liimaa, jolloin tapettien irrotus on ongelmallisempaa. Irrotettujen näytteiden kerrosten erottamiseen on useita keinoja. Tilanteen mukaan voidaan käyttää mekaanista irrotusta, pintakostutusta, kosteuskammiota, vesikylpyä tai pakastusta. (Kekki 2007.) Kokonaisten tapettivuotien irrottamiseen seinästä on käytetty esimerkiksi erilaisia elektronisia höyryttimiä (Solomons 1992, 52). Kun tapettikerrosten erottaminen suoritetaan kohteessa vain rajattua aluetta kostuttaen, voi kuivan ja kostean alueen rajalle muodostua vesivaurioraja, joka ei häviä tapetin kuivuttua. Tällaisissa kohteissa kostutus tulee suorittaa käyttäen esimerkiksi ultraäänikostutinta, jossa kosteuden määrää on mahdollista säätää siten, että sitä on tarpeeksi kerrosten irrottamiseen, mutta vesivaurioita ei kuitenkaan muodostu. Tapettikerrosten esiinotto tulisi tehdä seinän yläosaan, jotta tutkimukseen saadaan mukaan myös mahdolliset reunanauhat.

5.1 Tulosten analysoinnissa huomioitavaa

Väri- ja pintatutkimuksen tulosten tulkinta asettaa tutkijalle monia haasteita. Värit ja sideaineet muuttuvat ajan myötä, mikä vaikeuttaa pinnan alkuperäisen olemuksen hahmottamista. Päällekkäisistä kerroksista saattaa imeytyä toisiinsa aineita, jotka muuttavat värikerroksen ulkonäköä. Erilaisten tasoitus- ja pohjustuskerrosten erottaminen varsinaisista maalikerroksista saattaa myös olla pulmallista. Tutkijalla tulisikin olla ainakin perustiedot erilaisista perinteisistä pintakäsittelytekniikoista, maaleista ja pigmenteistä, sekä niiden vanhenemisestä, jotta hän voi tulkita tutkimuksen tuloksia oikein. (Brænne 2009, 113.)

Nykyinen maalaustapa käsittää yleensä vain yhden kerroksen pohjamaalia, jos sitäkään, ja 1-3 kerrosta pintamaalia. Vielä 1950-luvulla oli yleistä, että pintakäsittely koostui useista pohjamaali- ja tasoitekerroksista, joiden välillä suoritettiin aina hionta. Pintamaalien kanssa yhden maalauskerroksen kerrospaksuudeksi saattoi siis tulla jopa yli kymmenen kerrosta. Näiden kerrosten toisistaan erottaminen poikkileikkauksesta tai väriportaikkoa tehdessä voi olla vaikeaa, jopa mahdotonta. Tällaisten kerrosten, kuten

muidenkin vaikeasti eroteltavien kerrosten tunnistamisessa voidaan käyttää apuna uv-valoa, joka saattaa auttaa erottamaan kerrokset toisistaan.

Myös käytetty maalaustekniikka voi hankaloittaa eri kerrosten havaitsemista. Esimerkiksi öljymaalauksessa on voitu käyttää hiomaalaus tekniikkaa maalattaessa vanhalle öljy- tai liimamaalipinnalle. Tässä menetelmässä maalattavalle pinnalle levitetyt pohjamaalikerrokset hiotaan hohkakivellä niiden ollessa vielä märkiä, jotta saavutetaan mahdollisimman hyvä tartunta aiempaan maalikerrokseen. Viimeiset pintamaalikerrokset maalataan ilman hiontaa. Tällä tekniikalla levitetyt maalikerrokset sulautuvat toisiinsa ja niitä on yleensä mahdotonta visuaalisesti tai mekaanisesti erottaa toisistaan. (Brænne 2009,116–117.)

Maalin sideaineesta johtuvat värinmuutokset ovat erityisesti öljymaalipintojen tulkinnan ongelma. Jouduttuaan valottomaan tilaan, kuten uuden maalikerroksen alle, öljymaali alkaa kellastua. Kellastumisaste määräytyy sideaineen öljyn määrän ja puhtauden mukaan. Värimuutokset ilmenevät voimakkaimmin valkoisissa, violeteissa, harmaissa, vaalean vihreissä ja sinisissä väripinnoissa. Öljysideaineen kellastuminen ei ole pysyvää vaan väri palautuu yleensä ennalleen, jos pinta altistuu riittävän kauan uv- tai päivänvalolle. Värin palautuminen voi kuitenkin viedä jopa yli kuusi kuukautta, ja tämä tulisi ottaa huomioon raportointaessa väritutkimuksen tuloksia. (Bregnhøi & Christensen, 88.)

Tapetti- tai maalipinnan värit voivat muuttua myös ympäristön epäpuhtauksien, kuten tupakansavun, lian, noen tai rasvan vaikutuksesta. Herkimpiä tällaisille muutoksille ovat mattapintaiset liimamaalit, jotka voivat muuttua kiiltäviksi jo pienestä rasvamäärästä maalin pinnalla. Toisten kerrosten alta esiin otetun likaantuneen kerroksen puhdistaminen alkuperäisen värin selvittämiseksi on useimmiten mahdotonta. On mahdollista, että alkuperäinen sävy voidaan erottaa poikkileikkausnäytteestä kerroksen puhtaana säilyneestä alaosasta, mutta huokoiset maalikerrokset ovat yleensä kauttaaltaan likaantuneita. (Brænne 2009,118.)

Suurin osa pigmenteistä reagoi päivänvaloon ja uv-valoon. Arimpia valon aiheuttamille muutoksille ovat orgaaniset pigmentit ja aniliinivärit. Väriportaitot olisi hyvä tehdä paikkaan, jossa ovat säilyneet suojassa valon haalistavalta vaikutukselta, kuten ikkunaseinälle. (Brænne 2009,118.)

Myös väriportaikon tekotapa vaikuttaa tutkimuksen tulosten totuudenmukaisuuteen. Kemiallisten maalinpoistoaineiden käyttö voi vaikuttaa esiin otettujen kerrosten värisävyihin. Kerrosten mekaaninen esille otto on värisävyjen säilymisen kannalta varmin menetelmä, tosin silläkin voi olla vaikutusta esimerkiksi maalin kiiltoasteeseen. Pelkästään mekaanisin keinon suoritettu kerrostutkimus ei kuitenkaan aina ole mahdollinen.

Myös tapeteissa pigmentit reagoivat valoon haalistumalla, kun taas hiokepitoinen tapettipaperi usein tummuu vanhetessaan (Heikkinen 2009,236). Tämä voi johtaa virheellisiin tulkintoihin tapetin alkuperäisestä ulkoasusta. Uuden tapettikerroksen kiinnityksessä käytetty liisteri voi myös vaikuttaa alempien kerrosten värisävyihin tai alemmista kerroksista voi imeytyä pigmenttejä ylempiin kerroksiin.

Tutkimusraportit kirjoitetaan nykyään yleensä tietokoneella ja lopullinen versio arkistoidaan tulostettuna. Eri tulostimien värintoistokyvyissä voi olla suuriakin eroja, minkä takia tutkittavan kohteen värisävyt eivät välttämättä tulosteessa esiinny oikeanlaisina. Hyvälläkin tulostimella tulostetut kuvat voivat sävyiltään poiketa suuresti alkuperäisestä pinnasta. Myös se, miten värit näkyvät tietokoneen ruudulla on täysin riippuvaista tietokoneen näytön kalibroinnista. Tämän takia väritutkimuksissa käytetyt kuvalliset havainnollistamiskeinot eivät voi korvata alkuperäisen väripinnan tarkastelua *in situ* varsinkaan silloin kun tehdään rakennuksen tulevaisuuteen vaikuttavia päätöksiä, esimerkiksi korjaussuunnitelmia.

5.2 Ainolassa käytetyt menetelmät

Ainolan väri- ja pintatutkimuksen aluksi tutustuttiin rakennuksen vaiheista kertoviin arkistolähteisiin kuten Ainolasta ja Jean Sibeliuksesta kirjoitettuihin teoksiin, Museoviraston, Ainolasäätiön ja Helsingin kaupunginmuseon arkistoihin sekä Kansallisarkiston Sibelius-kokoelmaan. Arkistotutkimuksen tuloksia apuna käyttäen suunniteltiin poikkileikkausnäytteiden ottokohdat ja määrä. Poikkileikkausnäytteiden kohdat on merkitty liitteistä löytyviin seinäpiirroksiin (LIITTEET 1–4). Varsinkin keittiössä maalikerrokset olivat hyvin hauraita, minkä vuoksi poikkileikkausnäytteet otettiin useimmiten vanhan vaurion reunasta. Koska kerrokset olivat paikoitellen hyvin heikosti kiinni toisissaan, olisi näytteidenotto ehjältä maalipinnalta saattanut johtaa uusien isompien vaurioalueiden muodostumiseen. Näytteet valettiin hartsiin, hiottiin ja

mikroskooppivalokuvattiin 100-kertaisella suurennoksella. Poikkileikkauskuvien perusteella päätettiin, mille pinnoille väriportaikat tehdään ja kuinka monta niitä tarvitaan huoneiden koko värihistorian selvittämiseksi.

Väriportaikat sijoitettiin paikkoihin, joissa ne eivät heti satu vierailijan silmään, mutta ovat tarvittaessa helposti esiteltävissä. Portaikat tehtiin tapauskohtaisesti, joko pelkästään mekaanisesti kirurginveitsellä tai tarvittaessa kerroksia Nitromors-maalinpoistoaineella pehmittäen. Keittiön väriportaikat tehtiin lähes pelkästään mekaanisesti, kun taas muissa tutkituissa huoneissa jouduttiin suurimmassa osassa portaikkoja käyttämään apuna maalinpoistoainetta. Nitromors neutraloitiin maalipinnalta vedellä. Väriportaikoissa yhden kerrosesiinoton kooksi tuli tutkimuskohdasta riippuen 1–1,5 cm x 1–2 cm. Suurin osa ruuduista on koossa 1,5 cm x 2 cm. Tutkimuskohdat on merkitty liitteistä löytyviin piirroksiin (LIITTEET 1–4). Väriportaikkojen teon yhteydessä tehtiin maalityyppien alustava tunnistaminen käyttämällä Nitromorsia ja vahvaa ammoniakki-isopropanoli-liuosta, jossa on 25-prosenttista ammoniakkaa, isopropanolia ja vettä suhteessa 25:50:25. Nitromors saa alkydimaalipinnan kuplimaan, kun taas öljymaalipinta ainoastaan pehmenee. Ammoniakki-isopropanoli -liuos liuottaa öljymaalipintoja, muttei alkydimaalipintoja. Jos maalityyppien tunnistus halutaan myöhemmin varmistaa korjaustoimenpiteitä varten, voidaan maalien sideaineita tutkia laboratorioissa esimerkiksi tekemällä sideainevärjäyksiä poikkileikkausnäytteisiin.

Koska tutkittavien huoneiden kynnykset olivat suurimmaksi osaksi erittäin kuluneita, ei jäljellä olevaa ehjää maalipintaa haluttu rikkoa väriportaikoilla. Kynnysten värinmääritykset tehtiin valmiiksi näkyvissä olevien värikerrosten pohjalta. Mahdollisten muiden kerrosten lukumäärää ja värejä voidaan tarkastella kynnyksistä otetuista poikkileikkausnäytteistä.

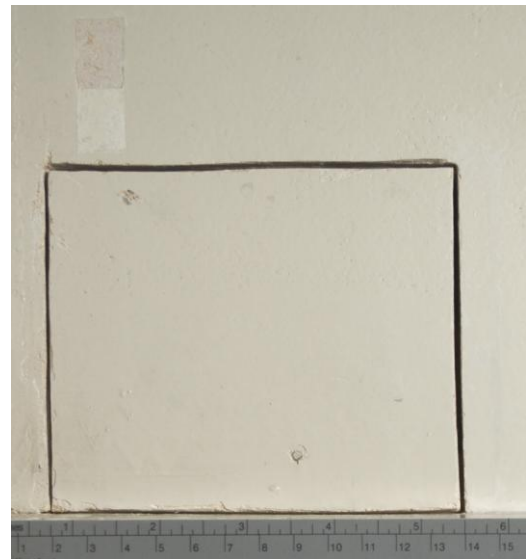
Esiin otetut värikerrokset dokumentoitiin valokuvaamalla ja vertaamalla maalipintoja Natural Color System® Edition 2 -värimalleihin. Dokumentointi NCS- värikorttien avulla tehtiin heti väriportaikkojen teon yhteydessä ja tulokset tarkistettiin 3–6 viikon kuluttua, jotta voitiin tarkastella ovatko mahdollisesti kellastuneet öljymaalipinnat palautuneet valon vaikutuksesta. Väriportaikkojen tekeminen aloitettiin keittiöstä, joten siellä esiin otetut maalipinnat saivat altistua valolle kuusi viikkoa, kun taas

makuuhuoneen viimeiseksi tehdyt väriportaitkot vain kolme viikkoa ennen sävyjen tarkastusta.

Keittiön aiemmin pinkopahvitetut seinät on luultavasti joskus 1940-luvun jälkeen levytetty lastulevyllä. Jotta saataisiin selvitettyä keittiön värityshistoria kokonaisuudessaan, täytyi seinälevyyn tehdä aukko alempien kerrosten tarkastelemiseksi. Aukko tehtiin ruokasaliin johtavan oven taakse, jossa se ei ole kokoajan näkyvillä. Aukon tekemiseen käytettiin sähkösaha. Tutkimuksessa selvisi, että seinäpintojen aiemmat kerrokset on poistettu ennen levyjen asennusta, joten seinien aiempaa väritystä ei voitu selvittää (KUVA 15). Seinästä sahattu levykappale sijoitettiin takaisin aukkoon, josta se voidaan tarvittaessa helposti nostaa pois jos halutaan tarkastella seinän rakennetta (KUVA 16).

KUVA 15. Keittiön seinälevyn avaus. Levyseinän takana ainoastaan seinähirret ja luultavasti levyn naulausta varten lisätty, hirren raon peittävä puurima.

KUVA 16. Seinä ylimääräisen, naulan kohdalle sattuneen, sahausuran kittipaikkauksen ja retusoinnin jälkeen.

Jean Sibeliuksen alakerran työ- ja makuuhuoneessa tutkittiin myös tapettikerrokset. Kerrosten erottamista testattiin koulun varastossa olleilla irrotetuilla tapettinäytteillä ennen työskentelyn aloittamista kohteessa. Testissä kokeiltiin kosteuden sumuttamista tapettipinnalle suihkepölyllä, siveltimellä levittämistä ja höyryttämistä ultraäänikostuttimella. Testien perusteella makuuhuoneen tapettikerrosten

erottamiseen valittiin apuvälineeksi ultraäänikostutin, sillä muilla menetelmillä tapettiin muodostui kosteusvaurioita.

Ennen kohdehuoneen tapettikerrosten laajempaa avausta tehtiin väriportaikon kaltainen pienempi kerrosten esiinotto. Tällä tutkittiin kuinka hyvin kerrokset irtoavat toisistaan ja montako tapettikerrosta seinällä on päällekkäin. Suurempi tapettipinnan avaus tehtiin makuuhuoneen kirjaston vastaiselle seinälle, muurilistan viereen. Tapettien esiinotot kannattaa yleensä tehdä ikkunaseinälle, jolla ne ovat parhaiten suojassa valon haalistavalta vaikutukselta. Kohdehuoneessa ikkunaseinän yläosaa kiersi kuitenkin sähköjohto, jonka vuoksi päädyttiin sijoittamaan esiinotto valoseinälle, sillä avaus haluttiin nimenomaan tehdä seinän yläosaan alemmista kerroksista mahdollisesti löytyvien reunanauhojen vuoksi. Tutkimuksessa nykyisen tapettipinnan alta löydettiin ainoastaan yksi aiempi tapettikerros. Alemman tapettikerroksen oikea laita oli repeytynyt (KUVA 17), joten esiinoton ulkonäön siisteyden vuoksi päädyttiin paikkaamaan reuna kaistaleella irrotettua nykyistä tapettia (KUVA 18). Tapettikaistale liisteröitiin alemman tapetin päälle vehnätarkkelyksellä vahvistetulla metyyliiselluloosaliisterillä, jossa 5 % vehnätarkkelystä ja 95 % metyyliiselluloosaa. Paikkauksen jälkeen näkyviin jäävän tapetti esiinoton koko on 11 cm x 11cm. Kerrokset dokumentoitiin opinnäytetyöhön sanallisella kuvauksella ja valokuvaamalla

KUVA 17. Tapetti esiinotto ennen reunan paikkausta. Oikealla näkyvissä päällimmäisen tapetin alla ollut pinkopahvikerros.

KUVA 18. Reuna paikkauksen jälkeen.

6 TUKIMUKSEN TULOKSET

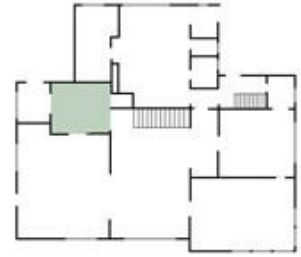
Ainolassa tehdyistä korjauksista löytyi melko runsaasti tietoa kirjoista sekä arkistolähteistä. Yksi tärkeistä tiedonlähteistä ovat olleet Aino Sibeliuksen säilyttämät kuitit perheen menoista. Kaikkia tarjolla olevia rakennustarvikekuitteja ei kuitenkaan pystytty liittämään mihinkään tiettyyn rakennusvaiheeseen tai huoneeseen. Joidenkin huoneiden kohdalla tiedot korjausvaiheista jäivätkin hyvin puutteellisiksi. Tutkimustulokset esitellään huonekohtaisesti siten, että ensin käydään läpi arkistotutkimuksen perusteella huoneen muutoksista löydettyt tiedot, jonka jälkeen esitellään huoneen värikerrokset ja yritetään linkittää eri rakennusosien kerrokset toisiinsa sekä rakennuksen muutosvaiheisiin. Huoneisiin 1987–88 tehdyt toimenpiteet on kirjattu tuloksiin, siten kuin ne on merkitty 1987 laadittuun korjaussuunnitelmaan (Pietarila 1987). Kaikkia suunnitelmia ei välttämättä ole toteutettu ja toteutuksessa käytetyt materiaalit ovat saattaneet poiketa suunnitelmassa esitetyistä.

Niiden huoneiden kohdalla, joista tehtiin kenttätutkimus, on eri rakennusosien värikerrosten esittelyn yhteydessä kuva tehdystä väriportaikosta ja otetusta poikkileikkausnäytteestä. Väriportaikkokuvat otettiin väri- ja harmaa-asteikkojen kanssa ja kuvien värit on säädetty niiden mukaan. Tilankäytöllisistä syistä asteikot on kuitenkin opinnäytetyötä varten leikattu väriportaikkokuvista pois. Sekä väriportaikkoihin, että poikkileikkauskuviin on merkitty maalikerrosten järjestysnumerot. Tapauksissa, joissa eri kuvien kerroksia ei ole voitu varmuudella linkittää toisiinsa, on poikkileikkauksen kerrosnumerointi jätetty pois. Kokonaiset kuvat kaikista poikkileikkausnäytteistä löytyvät liitteistä (LIITE 5a-h).

Värikerrostutkimuksen tulosten yhteydessä olevat NCS -värimallit ovat lähinnä suuntaa antavia, enemmänkin värin luonnetta kuin välttämättä sen täysin oikeaa sävyä kuvaavia. NCS -värikorttien sävyistä löytyi vain harvoissa tapauksissa esiinoton väriä vastaava tai sitä hyvin lähellä oleva sävy. Tapauksissa, jolloin oikeanlaista värimallia ei löytynyt, on tulosten yhteyteen kirjattu selitys siitä, kuinka värimalli eroaa todellisesta väripinnasta. Koska talvisaikaan valon määrä on vähäinen ja väriportaikkojen valolle altistumisaika oli hyvin lyhyt, ovat esitetyt öljymaalien sävyt luultavasti edelleen alkuperäisiä keltaisempia. Nämä seikat tulee ottaa huomioon, jos tulevaisuudessa esimerkiksi sävytetään maalia. Tällaisia toimenpiteitä varten sävy tulisi tarkastaa suoraan väriportaikosta.

6.1 Tampuuri (eteinen)

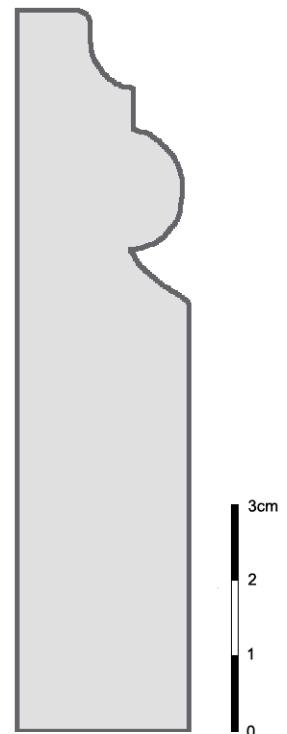
Tampuurin (KUVA 19) korjausvaiheista ei juuri ole tietoa. Rakenteellisia muutoksia sinne ei ole tehty rakennuksen valmistumisen jälkeen. Huone on luultavasti paperoitu viimeistään 1914–1915 tehdyn remontin yhteydessä. (Hartikainen & Sirén.)

1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Seinien maalipinta puhdistettiin ja paikkamaalattiin. Jalkalista (KUVA 20) kunnostettiin ja uuni maalattiin uudelleen. Ikkunanpuitteista poistettiin irtoava maali, hiottiin ja pohjustettiin lopulliseen väriin sävytetyllä ohennetulla öljymaalilla. Lopullinen maalaus tehtiin laihalla öljymaalilla tiukkaan sivellen.(Pietarila 1987.)

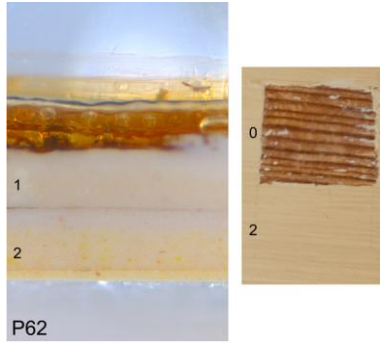

KUVA 19. Tampuuri ruokasalin ovelta katsottuna

KUVA 20.
Jalkalistan profiili

Kattolaudat

0 puu

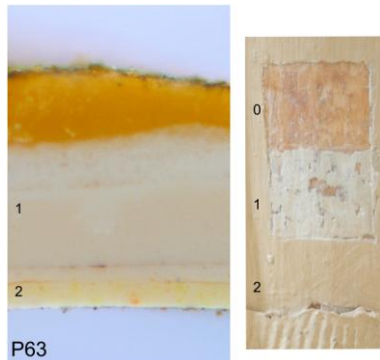
1 vaalea maali S1510-Y

- Ei saatu esiin ehjänä, sama kuin kattoparruissa

2 vaaleankeltainen öljymaali S2020-Y20R

KUVA 21. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Kattohirret

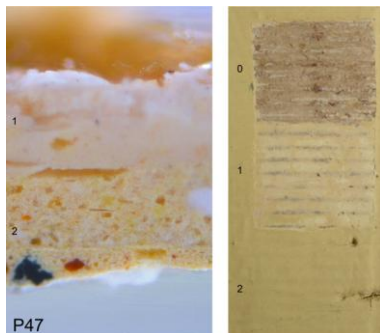
0 puu

1 vaalea öljymaali S1510-Y

2 vaaleankeltainen öljymaali S2020-Y20R

KUVA 22. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Seinät

0 Enso-pahvi

1 keltainen maali S1030-Y20R

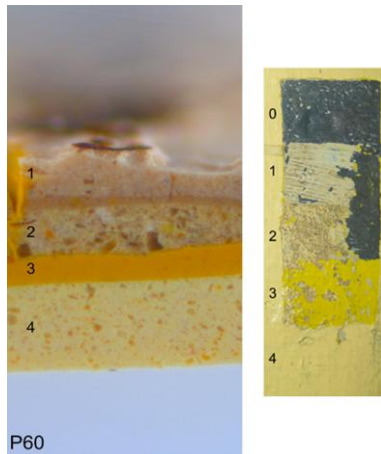
- Oikea sävy murretumppi kuin värimalli

2 keltainen maali S1030-Y10R

- Oikea sävy tummempi ja murretumppi kuin värimalli

KUVA 23. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Pönttöuuni

KUVA 24. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 metalli

1 ruskeanharmaa öljymaali S3020-Y10R

- Oikea sävy vaaleampi ja harmaampi

2 ruskea öljymaali S4030-Y10R

- Kerros huonokuntoinen, joten sävynmääritys voi olla epätarkka

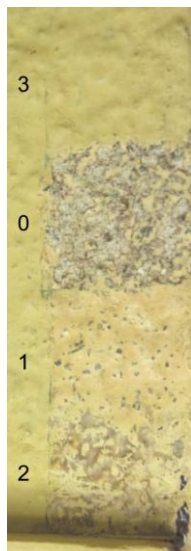
3 kirkkaankeltainen öljymaali S1080-Y

- Oikea sävy hieman murretumppi

4 keltainen öljymaali S1030-Y10R

- Oikea sävy tummempi ja murretumppi

Uunin muuri

KUVA 25.
Väriportaikko

0 rappaus

1 keltainen öljymaali S1030-Y20R

- Oikea sävy murretumppi ja keltaisempi

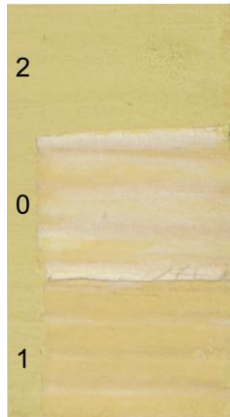
2 ruskea öljymaali

- Pinta liian huonokuntoinen sävyn määrittämiseen

3 vaaleankeltainen öljymaali S1030-Y10R

- Oikea sävy tummempi ja murretumppi

Uunin muurin peitelista

KUVA 26.
Väriportaikko

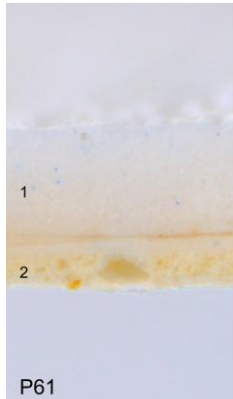
0 puu

1 keltainen maali S1030-Y20R

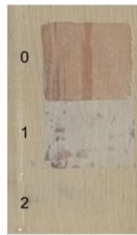
- Kerrosta ei saatu kunnolla esiin, sävyn suurin intensiteetti lähti maalinpoistoaineen mukana

2 keltainen maali S1030-Y10R

Ikkuna karmeineen

P61

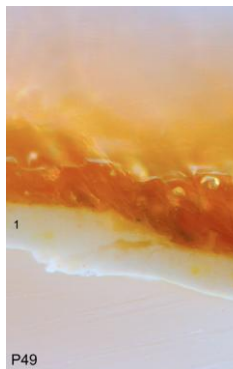
0 puu

1 vaalea öljymaali S1510-Y

2 keltainen öljymaali S1030-Y10R

- Oikea sävy värimallia murretumppi

Ulko-ovi, ovi

P49

0 puu

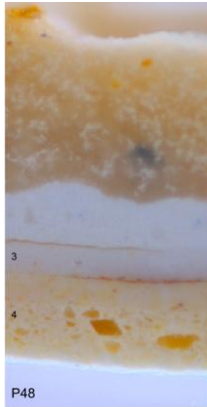
1 keltainen maali

2 lakka/lasuuri

KUVA 29. poikkileikkausnäyte
ja väriportaikko

Huom. kerros 2 tekee pinnasta niin monisävyisen, ettei pinnan sävynmääritys onnistu. Lakka/lasuuri on mahdollisesti ollut alun perinkin sävytettyä tai sitten se on muuttunut vasta ikääntyessään oranssin sävyiseksi.

Ulko-ovi, karmi

KUVA 28. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

2 ruskeanharmaa öljymaali S3020-Y10R

- Oikea sävy vaaleampi ja harmaampi

3 vaalea öljymaali S1510-Y

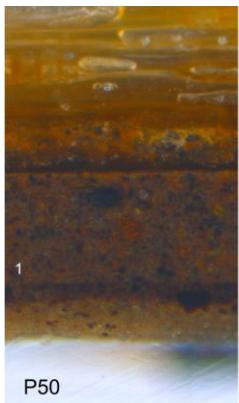
4 keltainen maali

5 lakka/lasuuri

Huom. kerros 5 tekee pinnasta niin monisävyisen, ettei pinnan sävynmäärittäminen onnistu.

Lakka/lasuuri on mahdollisesti ollut alun perinkin sävytettyä tai sitten se on muuttunut vasta ikääntyessään oranssin sävyiseksi.

Ulko-ovi, kynnyks

KUVA 30. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

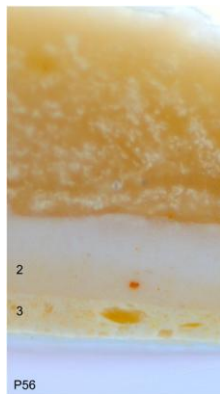

0 puu

1 tummanruskea öljymaali S8505-Y80R

- Oikea sävy vaaleampi

Ovi ruokasaliin, karmi

0 puu

1 ruskeanharmaa öljymaali S3020-Y10R

- Pinta huonokuntoinen, määritys hankalaa. Oikea sävy tummempi ja harmaampi

2 vaalea öljymaali S1510-Y

3 keltainen maali

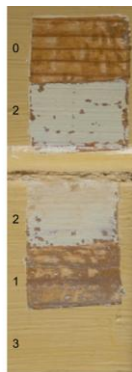
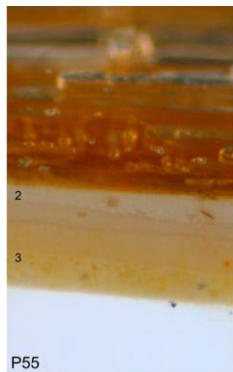
4 lakka/lasuuri

KUVA 31. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Huom. kerros 4 tekee pinnasta niin monisävyisen, ettei pinnan sävynmääritys onnistu.

Lakka/lasuuri on mahdollisesti ollut alun perinkin sävytettyä tai sitten se on muuttunut vasta ikääntyessään oranssin sävyiseksi.

Ovi ruokasaliin, ovi

0 puu

1 ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

- Pinta liian huonokuntoinen sävyn määritykseen

2 valkoinen öljymaali S1510-Y

3 vaaleankeltainen maali

4 lakka/lasuuri

KUVA 32. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Huom. kerros 4 tekee pinnasta niin monisävyisen, ettei pinnan sävynmääritys onnistu.

Lakka/lasuuri on mahdollisesti ollut alun perinkin sävytettyä tai sitten se on muuttunut vasta ikääntyessään oranssin sävyiseksi.

Ovi ruokasaliin, kynnyks

0 puu

Ovi saliin, karmi

KUVA 33. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 ruskeanharmaa öljymaali S3020-Y10R

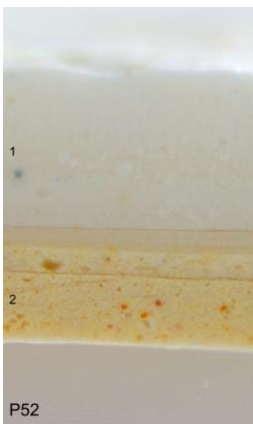
- Oikea sävy vaaleampi ja harmaampi

2 vaalea öljymaali S1010-Y10R

3 keltainen maali S2020-Y20R

- Oikea sävy vaaleampi

Ovi saliin, ovi

P52

KUVA 34. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

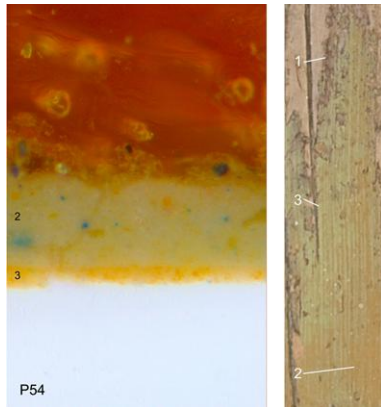
0 puu

1 vaalea öljymaali S1010-Y10R

2 keltainen maali S2020-Y20R

- Oikea sävy vaaleampi

Ovi saliin, kynnyks

KUVA 35. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 ruskea, mahdollisesti öljylasuuri

- Ei tarpeeksi näkyvissä sävyn määrittämiseen

2 vihreä

öljyväli

S3020-G70Y

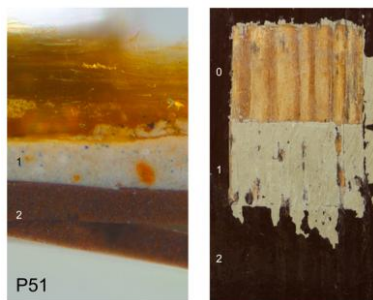
3 kellanruskea

öljyväli

S4040-Y20R

Jalkalista

KUVA 36. poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 harmaanruskea

öljyväli

S3010-Y10R

- oikea sävy ruskeampi

2 violetinruskea

alkydimaali

S8010-Y90R

Lattia

tummanruskea linoleumi

KUVA 37. Tampuurin lattiapinta

Yhteenveto tampuurin värityksestä

Väriportaikkojen perusteella huoneeseen voidaan määrittää kolme mahdollista erillistä pintakäsittelyvaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa ovet, tai ainakin osa niistä, on kuultokäsitelty tummemman ruskeiksi todennäköisesti öljylasuurilla. Tämä voidaan havaita tarkastelemalla väriportaikkojen lisäksi ruokasalin oven reunaa (KUVA 38), jossa on edelleen näkyvissä tämä käsittelykerros. Koska oven ruokasalin puoleinen osa on pintakäsittelemätön, voidaan päätellä kuultokäsittelyn olevan osa tampuurin pintakäsittelyvaiheita. Eteinen suunniteltiin paperoimattomaksi, joten kuultokäsiteltyjen ovien parina on luultavasti ollut pintakäsittelemätön, piiluttu hirsiseinä. Kattolaudoista tai -hirsistä ei löytynyt merkkejä kuultokäsittelystä, joten ne ovat ilmeisesti tässä vaiheessa olleet seinien tapaan pintakäsittelemättömät. Uunin ensimmäinen käsittelykerros on ollut ruskeanharmaa maali (KUVA 39).

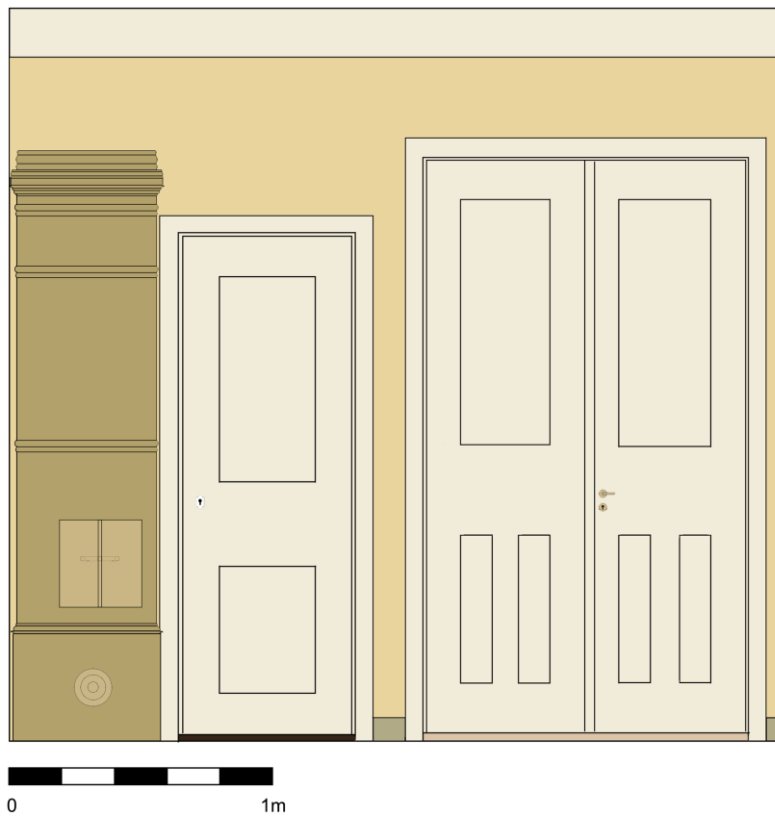
KUVA 38. Ruokasalin oven reunassa on näkyvissä oven aiempi ruskea kuultokäsittely

Seinien paperoinnille ei tiedetä tarkkaa ajankohtaa, mutta sen epäillään tapahtuneen viimeistään 1914–15 tehdyn remontin yhteydessä (Hartikainen & Sirén). Seinillä nykyisin olevaa Ensotapettia alettiin valmistaa vasta vuonna 1931 (Flink 2010), joten nykyinen paperointi ei todennäköisesti ole huoneen ensimmäinen. Koska Ensotapettiin ei tehty avausta, ei mahdollisista aiemmista seinäpinnoitteista ole tietoa. Tämän vuoksi seuraaville pintakäsittelyvaiheille ei voida antaa järjestysnumeroita.

Huoneen nykyistä väritystä edeltäneessä pintakäsittelyvaiheessa seinillä on todennäköisesti ollut alempi vaaleankeltainen maalikerros (1.kerros). Katto, kattohirret, ikkuna ja ovet ovat olleet valkoiset. Uuni on ollut väritykseltään vaaleanruskea (uunin kerros 2) ja jalkalista vaalea harmaanruskea (KUVA 40).

KUVA 39. Tampurin ensimmäinen pintakäsittelyvaihe.

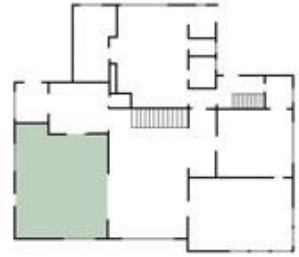

KUVA 40. Tampurin nykyistä pintakäsittelyä edeltänyt vaihe.

6.2 Sali

(Jean Sibeliuksen työhuone 1904–1911)

1907 Salin seinät vuorattiin lumppuhuovalla ja tapetoitiin pystyraidallisella tapetilla (KUVA 41).

1911 Salin ruokasalin puoleiseen seinään tehtiin uusi oviaukko. Taitto-oven valmisti ja asensi Keravan Puusepäntehtas Oy (Kervo Snickerifabriks A.B 1911). Seinillä olleet paperit uudelleen pingotettiin ja paikattiin samanlaisella tapetilla. Kattoparruihin liisteröitiin harsomainen pintavahvistuskangas ja parrut maalattiin liimamaalilla. Tampuuriin ja parvekkeelle johtavat ovet maalattiin Ripoliinilla. Ikkunat, jalkalistat ja kynnykset maalattiin. Maalaus- ja pingotustyöt suoritti Salomo Wuorion Maalausliike. (S. Wuorio Maleriaffär & tapethandel 1911.)

KUVA 41. Sali vuonna 1915. Kattolautojen maalipinta hilseilee pahoin. (Sundström 1915.)

1928 Seinät mahdollisesti tapetoitu niillä tälläkin hetkellä olevalla vihreällä tapetilla (KUVA 47). Tapettikerrosten tutkinnan yhteydessä vuonna 2002 vihreän tapetin takaa löytynyt sanomalehti, jossa vuosiluku 1928. (Heikkinen 2010.)

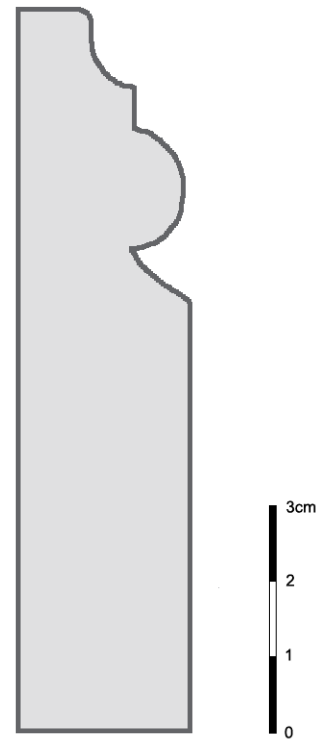
- 1987 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Laudoitetun katon irtoava maalipinta poistettiin ja katto maalattiin aiemman värisävyn mukaan. Pyöreistä kannatinhirsistä poistettiin irtonainen maali. Pintavahvistuksessa olevat viat korjattiin paperoinnilla. Pinnat pohjattiin osittain ja vauriokohdat tasoitettiin. Lopullinen maalaus tehtiin alkuperäisen kaltaisella himmennetyllä öljymaalilla. (Pietarila 1987.)
- 1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Salin ovet puhdistettiin ja maalipinnan vauriot korjattiin alkuperäisen värisävyn ja kiiltoasteen mukaisiksi. Irronneet tapettialueet liimattiin paikoilleen ja repeämät paikattiin. Pinkopahvien kiinnitys tarkistettiin. Ikkunanpuitteista poistettiin irtoava maali, ne hiottiin ja pohjustettiin lopulliseen väriin sävytetyllä ohennetulla öljymaalilla. Lopullinen maalaus tehtiin laihalla öljymaalilla tiukkaan sivellen. (Pietarila 1987.)
- 2002 Vesivuotojen aiheuttamat vauriot ja kulumat tapeteissa häivytettiin peiteväreillä. Repeämät ja halkeamat paikattiin kaistaleilla uutta tapettia. Ovi- ja ikkunalistojen jiirihalkeamat korjattiin värillisellä kitillä. Ikkunapenkki maalattiin puolikiiltävällä alkydimaalilla. Taitto-ovi lukittiin liikkumattomaksi. (Gröndahl 2002.) Tapettikerrokset tutkittiin lännenpuoleiselta ikkunaseinältä (Lepäntalo 2002).

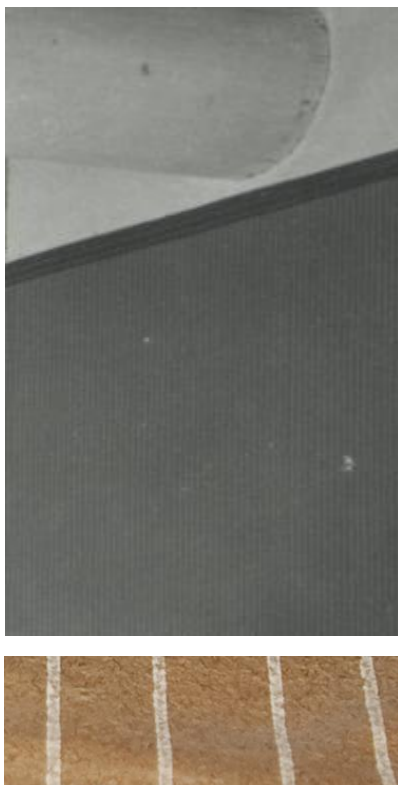
KUVA 42. Sali ruokasalin oviaukolta katsottuna.

KUVA 43. Salin takka sijaitsee tampourin oven vieressä.

KUVA 44. Jalkalistan profiili

KUVA 45. Salin vanha kapearaitainen tapetti.

KUVA 46. Värikuva samasta tapetista.

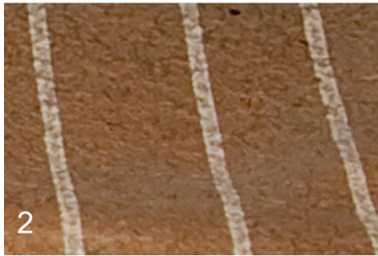
KUVA 47. Salin nykyinen vihreä tapetti

Katto ja kattohirret

valkoinen

S0804-Y30R

- oikea sävy vähemmän kellertävä

Seinät

1 lumppuhuopa

2 pystyraidallinen tapetti, jossa ruskealla, värjäämättömällä paperipohjalla valkoisia kapeita raitoja

3 rakennuskartonki

4 tapetti, jossa vaaleanharmaalla pohjalla, hopeisia, kultaisia, valkoisia ja harmaanvihreitä juovia

KUVA 48. Salin alkuperäinen tapetti
 KUVA 49. Salin nykyinen tapetti

Ikkunat karmeineen

vaalea

S1002-Y

Karmi ikkunalaudan alla

vaalea

S1005-Y20R

Ovi ruokasaliin_

pintakäsitlemätön tai vahattu/öljytty puu

Ovi tampoouriin karmeineen

vaalea

S1005-Y20R

Jalkalista

vihreä

S5020-G50Y

Lattia

pintakäsitlemätön lauta

6.3 Ruokasali

Ruokasali (KUVA 50) on lähes alkuperäisessä ulkoasussaan. Ainoat rakenteelliset muutokset, joita huoneessa on tehty, ovat oviaukon puhkaiseminen saliin 1911 ja kirjastoon 1935. Kirjaston uuden oviaukon avaamisen yhteydessä, vanha takan takaa kulkenut sisäänkäynti suljettiin kiinteällä hyllyllä.

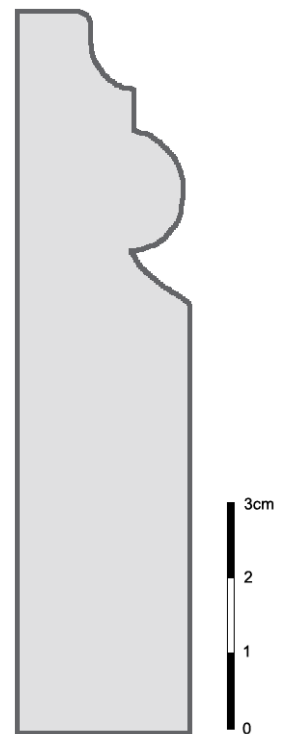

1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Laseeratut puitteet hiottiin hienolla teräsvillalla hilseilevän maalin irrottamiseksi. Laseerattiin pellavaöljyvernissalla puitteiden alkuperäiseen väriin sävyttäen. (Pietarila 1987.)

Ruokasalin puupinnat ovat ruskeiksi laseerattuja ikkunanpuitteita ja -karmeja lukuun ottamatta pintakäsittelemättömiä.

KUVA 50. Ruokasali ikkunan kohdalta kuvattuna.

KUVA 51. Jalkalistan profiili

6.4 Kirjasto

(Lastenhuone 1904–1935)

1911 Seinät pinkopahvitettiin ja tapetoitiin (S. Wuorio Maleriaffär & tapethandel 1911).

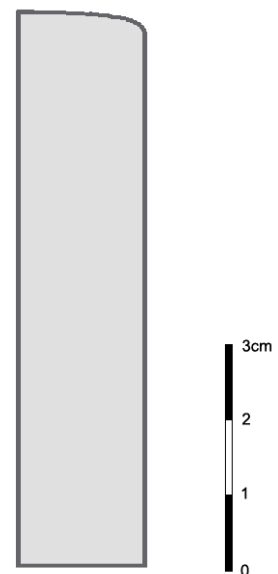
1935 Lastenhuone muutetaan kirjastoksi. Muutospiirustukset ja sisustuksen suunnitteli Aulis Blomstedt. Salin ja kirjaston välille puhkaistiin uusi ovi ja vanha suljettiin kirjahyllyllä. (Korvenmaa 2004.) Seiniltä poistettiin paperoinnit ja seinä- sekä kattopinnat kuultokäsiteltiin tummemmiksi. Muutostyön suoritti Keravan Puuseppätehdas Oy. (Hartikainen & Sirén.)

1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Laseeratut puitteet hiottiin hienolla teräsvillalla hilseilevän maalin irrottamiseksi. Laseerattiin pellavaöljyvernissalla puitteiden alkuperäiseen väriin sävyttäen. (Pietarila 1987.)

Kirjaston kaikki pinnat lattiaa lukuun ottamatta on kuultokäsitelty ruskeiksi. Lattiana on pintakäsittelemätön lauta.

KUVA 52. Kirjasto ruokasalin ovelta kuvattuna.

KUVA 53. Jalkalistan profiili

6.5 Jean Sibeliuksen työ- ja makuuhuone

(Vanhempien makuuhuone 1904–1911, lastenhuone 1940-luvun alkuun saakka)

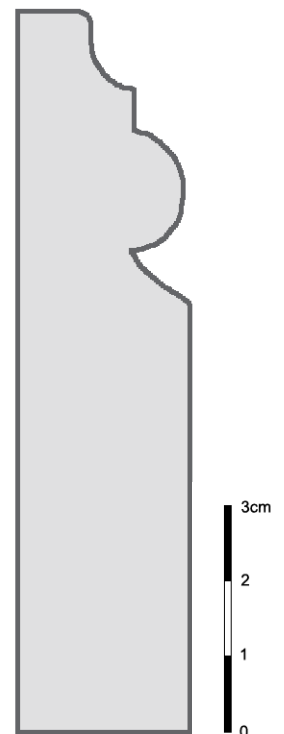
1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Irronneet tapettialueet liimattiin paikoilleen ja repeämät paikattiin. Pinkkopahvien kiinnitys tarkistettiin. Ikkunanpuitteista poistettiin irtoava maali, ne hiottiin ja pohjustettiin lopulliseen väriin sävytetyllä ohennetulla öljymaalilla. Lopullinen maalaus tehtiin laihalla öljymaalilla tiukkaan sivellen. (Pietarila 1987)

KUVA 54. Näkymä ruokasalin ovelta.

KUVA 55. Näkymä pesualkovin oviaukosta.

KUVA 56. Jalkalistan profiili

KUVA 57. Huoneen aiempi vaaleanliila tapetti

KUVA 58. Nykyinen tapetti. Boordi Pihlgren & Ritolan mallistoa (Flink 2010)

KUVA 59. Vaaleanliila tapetti seinällä isompana pintana (Museoviraston kuva-arkisto).

Katto

0 pinkopahvi

1 valkoinen

liimamaali

S0804-Y30R

2 valkoinen

liimamaali

S0804-Y30R

KUVA 60. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

.....

Seinät

0 hirsiseinä

001 huopa

01 rakennuskartonki

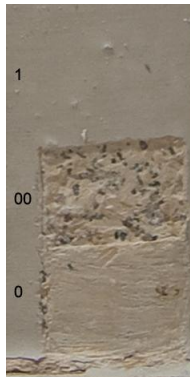
1 tapetti, jossa vaaleanliilalla pohjalla monivärisiä kukkaköynnöksiä

02 pinkopahvi

2 tapetti, jossa vaalean ruskealla, vohvelipintaisella pohjalla valkoista viivakuviointia

KUVA 61.
Tapettiportaikko

Huom. Kerrosten 01 ja 1 välissä mahdollisesti ollut keltainen, pieniruutuinen tapetti

Uunin muuri

KUVA 62.
Väriportaikko

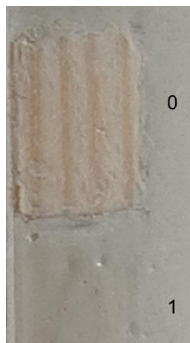
00 rappaus

0 hienorappaus

1 vaalea

öljymaali

S2010-Y20R

Uunin muurin peitelista

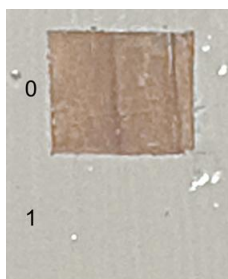
KUVA 63.
Väriportaikko

0 puu

1 vaalea

öljymaali

S2010-Y20R

Ikkuna, karmi

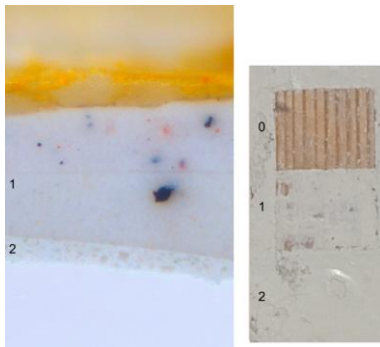
KUVA 64.
Väriportaikko

0 puu

1 vaalea

öljymaali

S1005-Y20R

Ikkuna, poka

0 puu

1 vaalea

öljymaali

S1005-Y20R

2 vaalea

öljymaali

S2005-Y20R

KUVA 65. Poikkileikkausnäyte
ja väriportaikko

Ikkunalauta

0 puu

1 ruskeanharmaa

öljymaali

S3010-Y10R

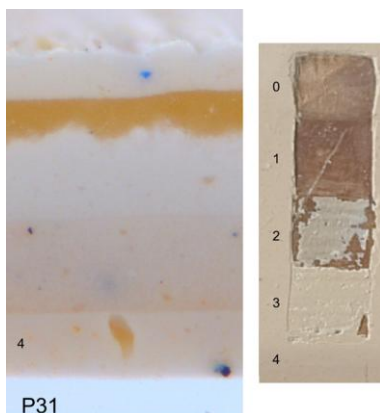
2 vaalea

öljymaali

S1005-Y20R

- oikea sävy murretumpi

KUVA 66.
Väriportaikko

Ovi ruokasaliin, karmi

0 puu

1 ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

2 ruskeanharmaa

öljymaali

S3010-Y10R

- oikea sävy vaaleampi

3 vaalea

öljymaali

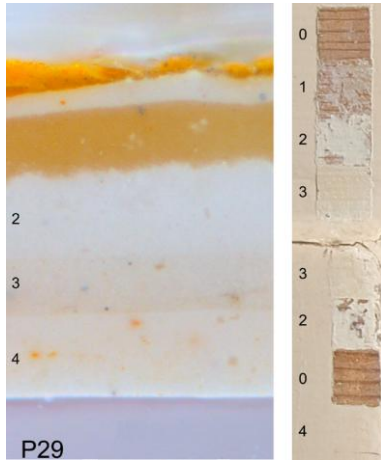
S1515-Y20R

4 vaalea

öljymaali

S1510-Y30R

KUVA 67. Poikkileikkausnäyte
ja väriportaikko

Ovi ruokasaliin, ovi

KUVA 68. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 ruskeanharmaa

öljymaali

S3010-Y10R

▪ oikea sävy vaaleampi

2 vaalea

öljymaali

S0907-Y10R

3 vaalea

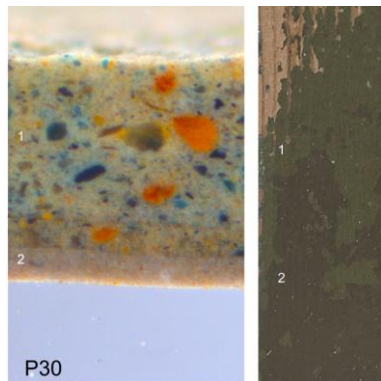
öljymaali

S1515-Y20R

4 vaalea

öljymaali

S1510-Y30R

Ovi ruokasaliin, kynnys

KUVA 69. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 vihreä

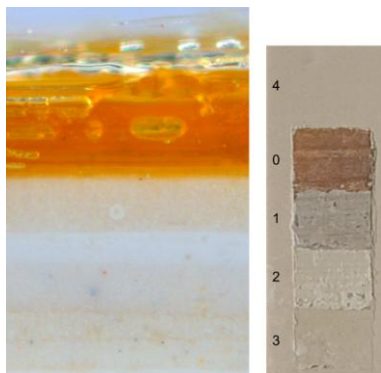
öljymaali

S6020-G70Y

2 harmaa

öljymaali

S7005-Y20R

Ovi kirjastoon, karmi

KUVA 70. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 ruskeanharmaa

öljymaali

S3010-Y10R

2 vaalea

öljymaali

S1515-Y20R

3 vaalea

öljymaali

1515-Y20R

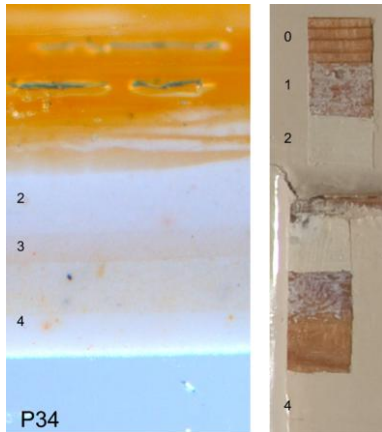
▪ tummempi kuin 2. kerros

4 vaalea

öljymaali

1510-Y30R

Ovi kirjastoon, ovi

KUVA 71. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 harmaa

- liian huonokuntoinen sävyn määrittämiseen, todennäköisesti sama kuin karmin 1. kerros

2 vaalea

öljymaali

S1515-Y20R

3 vaalea

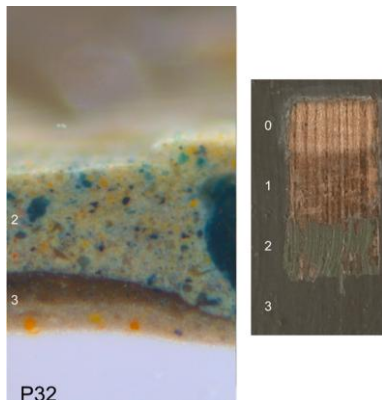
- ei saatu ehjänä esiin, todennäköisesti sama kuin karmin 3. kerros

4 vaalea

öljymaali

S1510-Y30R

Jalkalista

KUVA 72. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

2 vihreä

öljymaali

S6020-G70Y

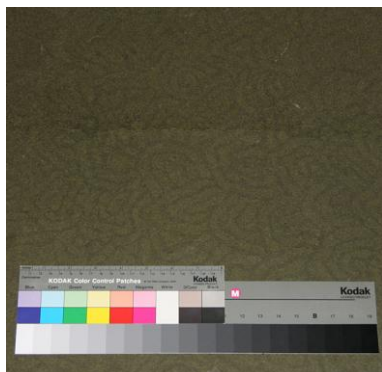
- oikea sävy murretumppi

3 harmaa

öljymaali

S7005-Y20R

Lattia

KUVA 73. Makuuhuoneen linoleumlattia

vihreäsävyinen, "suomukuvioinen" linoleum

Yhteenveto Jean Sibeliuksen työ- ja makuuhuoneen värityksestä

Väriportaikkojen perusteella huoneeseen voidaan määrittää neljä mahdollista erillistä pintakäsittelyvaihetta. Ensimmäisessä vaiheessa myös tämän huoneen ovet, jalkalista ja todennäköisesti myös ikkuna ovat olleet tummemman ruskeiksi kuultokäsitellyt. Seinät ovat luultavasti olleet hirsipintaiset (KUVA 74).

Tapettitutkimuksessa löytyneen yhden alemman kerroksen lisäksi huoneessa on mahdollisesti ollut myös sitä aiempi tapetointi. Ikkunankarmin vasemmassa laidassa tapettikerrokset ovat irti toisistaan ja pinkopahvipohjasta, siten että karmin taakse pääsee kurkistamaan. Karmin takana vaikuttaisi säilyneen pala keltaista, ruutukuviosta tapettia. Pala on kuitenkin niin syvällä karmin takana, ettei sinne saada tarpeeksi valoa valokuvan ottamista varten eikä tapettipalan väristä ja kuvioinnista saa täyttä varmuutta. Ovet ja ikkuna ovat todennäköisesti tässä käsittelyvaiheessa olleet ruskeanharmaiksi maalatut.

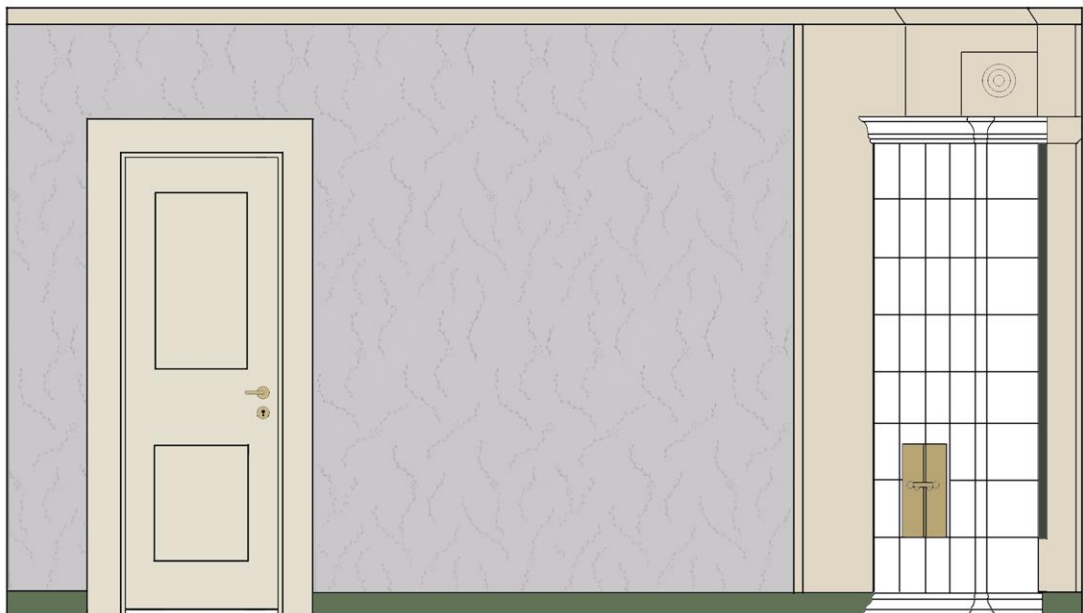
Kolmas pintakäsittelyvaihe on mitä todennäköisimmin ajalta, jolloin huone on ollut tytärten makuuhuoneena. Tällöin seinille tapetoitiin vaaleanliila kukkakuviainen tapetti ja ovet sekä ikkuna maalattiin vaaleiksi. Tapetti vaikuttaa tyylinsä ja värimaailmansa perusteella olevan 1920-luvun loppupuolelta (Heikkinen 2010). Lattian vihreä linoleumi ja siihen sointuva vihreä jalkalista tulivat luultavasti nekin tässä vaiheessa (KUVA 75).

Neljäs vaihe on huoneessa nykyään näkyvillä oleva. Huoneen tapetointi on todennäköisesti tehty 1940-luvulla, kun Jean Sibeliuksen makuuhuone muutti yläkerrasta alakertaan. Myös katon pinkopahvitus on vasta samalta ajalta kuin viimeisin tapetointi, sillä alempi tapetti menee pinkopahvin alla olevan kattolistan taakse.

Ikkunanpokan päällimmäinen vaalea maalikerros, joka on eri kuin muiden ikkunan osien päällimmäinen kerros, on todennäköisesti vuoden 1988 korjauksessa maalattu.

KUVA 74. Jean Sibeliuksen työ/makuuhuoneen ensimmäinen pintakäsittelyvaihe.

KUVA 75. Jean Sibeliuksen työ/makuuhuoneen oletettu kolmas pintakäsittelyvaihe.

6.6 Pesualkovi

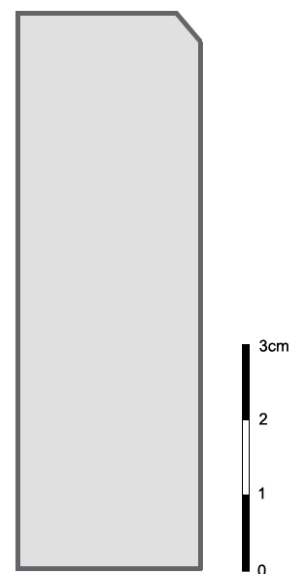
Pesualkovi rakennettiin vuonna 1911, yläkerran uusien portaiden alle muodostuneeseen tilaan.

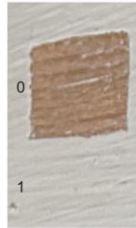
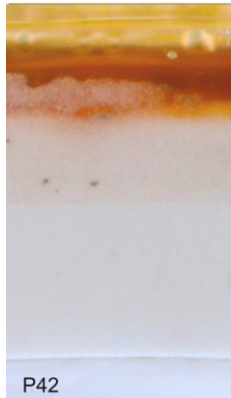
1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Ikkunanpuitteista poistettiin irtoava maali, ne hiottiin ja pohjustettiin lopulliseen väriin sävytetyllä ohennetulla öljymaalilla. Lopullinen maalaus tehtiin laihalla öljymaalilla tiukkaan sivellen. (Pietarila 1987.)

KUVA 76. Näkymä makuuhuoneen oviaukosta

KUVA 77. Jalkalistan profiili

Katto

0 puu

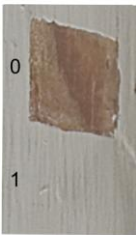
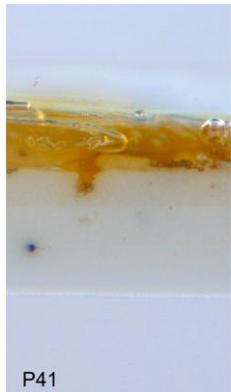
1 valkoinen

öljymaali

S1505-Y20R

KUVA 78. Poikkileikkausnäyte
ja väriportaikko

Kattohirret

0 puu

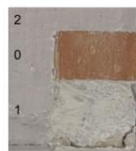
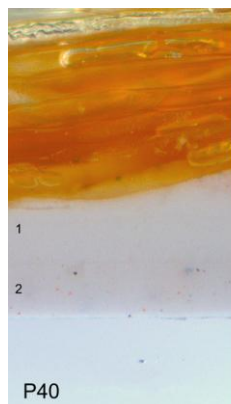
1 valkoinen

öljymaali

S1505-Y20R

KUVA 79. Poikkileikkausnäyte
ja väriportaikko

Lautaseinä

0 puu

1 valkoinen

öljymaali

S1005-Y10R

2 vaaleanliila

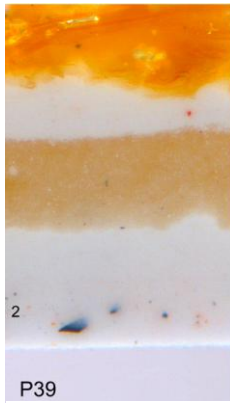
öljymaali

S2005-Y80R

KUVA 80. Poikkileikkausnäyte
ja väriportaikko

Pinkopahviseinä

0 pinkopahvi

1 valkoinen

öljymaali

S1005-Y10R

2 vaaleanliila

öljymaali

S2005-Y80R

KUVA 81. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Ikkuna

0 puu

1 harmaanruskea

öljymaali

S2010-Y20R

2 valkoinen

öljymaali

S0603-G80Y

3 vaalea

öljymaali

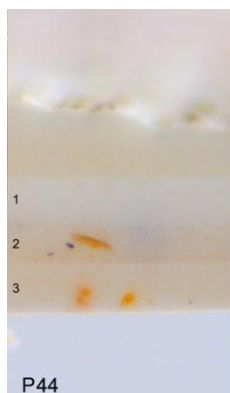
S1505-Y20R

- oikea sävy murretumpi

Huom. ikkunanpokassa vain kerros 3.

KUVA 82. Väriportaikko

Ovi rappukäytävään, karmi

0 puu

1 valkoinen

öljymaali

S1005-Y10R

2 vaalea

öljymaali

S1510-Y30R

- oikea sävy hieman vaaleampi

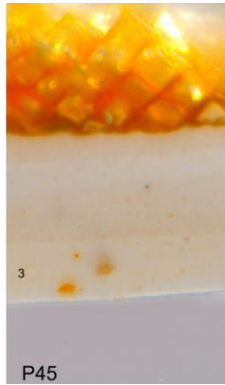
3 vaalea

öljymaali

S1510-Y30R

KUVA 83. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Ovi rappukäytävään, ovi

0 puu

1 harmaanruskea

öljymaali

S3010-Y10R

2 valkoinen

öljymaali

S1005-Y10R

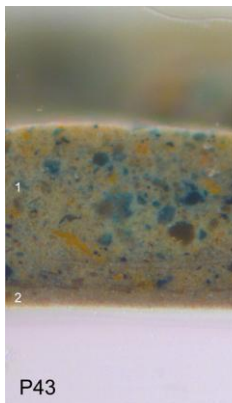
3 vaalea

öljymaali

S1510-Y30R

KUVA 60. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Ovi rappukäytävään, kynnyks

0 puu

1 vihreä

öljymaali

S6020-G70Y

2 harmaa

öljymaali

S7005-Y20R

KUVA 85. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Pesuhuoneen ja makuuhuoneen välisen oviaukon karmi

0 puu

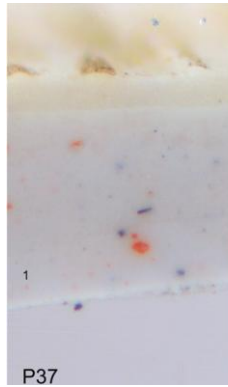
1 vaalea

öljymaali

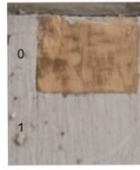
S1505-Y20R

KUVA 86. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Jalkalista

0 puu

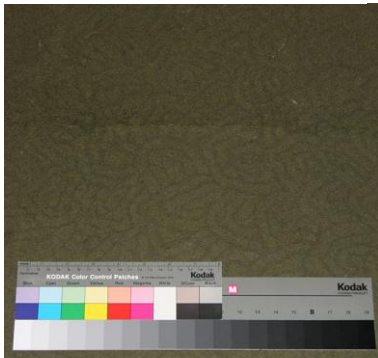
1 vaaleanliila

öljymaali

S2005-Y80R

KUVA 87. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Lattia

vihreäsävyinen, "suomukuvioinen" linoleum

KUVA 88. Pesualkovin linoleumlattia

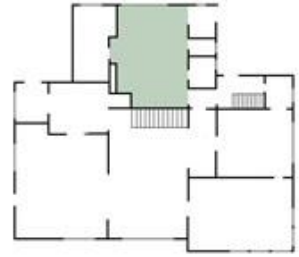
Yhteenveto pesuhuoneen väryksestä

Väriportaikkojen perusteella huoneeseen voidaan määrittää 1–2 erillistä pintakäsittelyvaihetta. Joko nykyäänkin seinillä oleva väryys on huoneen alkuperäinen, jolloin seinäpinnoilta löytynyt valkoinen kerros on pohjamaalikerros, tai sitten seinien aiempi väryys on ollut valkoinen. Nykyinen vaaleanliila maalipinta sopii sävyltään täydellisesti yhteen makuuhuoneen aiemman tapettipinnan kanssa, joten todennäköisesti ne ovat olleet seinillä yhtä aikaa. Tällöin seinät olisi todennäköisesti maalattu 1920-luvun lopulla.

Käytävään johtavassa ovesa ja sen karmeissa on useampi maalikerros kuin huoneen muilla pinnoilla. Tämä voi johtua siitä, että oven maalaustarve on kulumisen vuoksi ollut muita pintoja tiheämpi tai ovi karmeineen on kierrätetty pesualkoviin muualta rakennuksesta.

6.7 Keittiö

- 1911 Katon rakojen yli liisteröitiin harsomainen pintavahvistuskangas ja katto maalattiin kahteen kertaan liimamaalilla. Seinien yläosa pinkopahvitettiin, saumat silotettiin ja seinät maalattiin kahteen kertaan öljymaalilla. Paneelit maalattiin kahteen kertaan, kuten myös ikkuna. Lattialle kiinnitettiin linoleummatto tuplapaperilla. (S. Wuorio Maleriaffär & tapethandel 1911.)

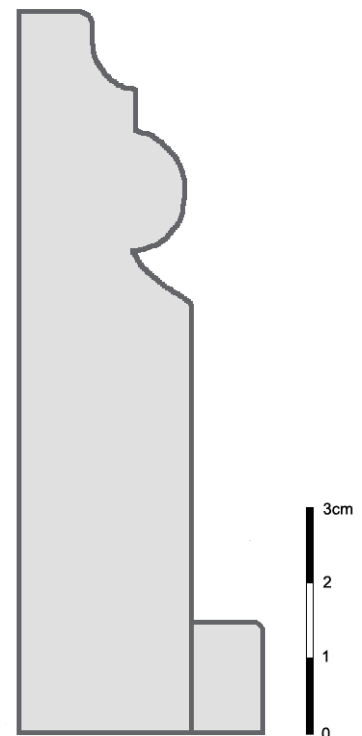
1914–1915

Keittiötä laajennettiin ulospäin. Ovi siirtyi uuteen osaan, kaakonpuoleiselle seinustalle ja sen yhteyteen rakennettiin porstua.

- 1925 Keittiön lattia avattiin ja täytettä parannettiin. Kuluneet laudat vaihdettiin ja lattia höylättiin. Lattialle asennettiin uusi, läpipainettu korkkimatto filteineen. Hella murattiin uudelleen ja savukanava aukaistiin. Keittiön seinän yläosan pinkopahvi pingotettiin osittain uudelleen. Seinät, katto, ovet, ikkunat tiskipöytä ja hyllyt maalattiin. Keittiöön tuli myös uusi sinkkipäälysteinen pesupöytä. (Männikkö 1925.)

- 1947 Hankittiin maaleja keittiön maalaustöitä varten (Kuusjärvi 1997).

- 1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Maalipintojen vauriot paikkamaalattiin. Ikkunanpuitteista poistettiin irtoava maali, ne hiottiin ja pohjustettiin lopulliseen väriin sävytetyllä ohennetulla öljymaalilla. Lopullinen maalaus tehtiin laihalla öljymaalilla tiukkaan sivellen. (Pietarila 1987.)

KUVA 89. Jalkalistan profiili

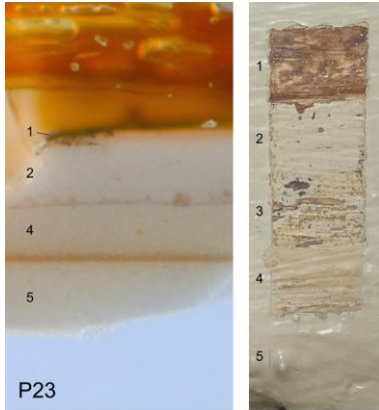

KUVA 90. Keittiön vanha pääty

KUVA 91. Kattolipan alla 1914–15 laajennuksessa lisätty keittiön osa

Katto, keittiön vanha osa

KUVA 92. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

2 vaaleankellertävä öljymaali S1515-Y20R

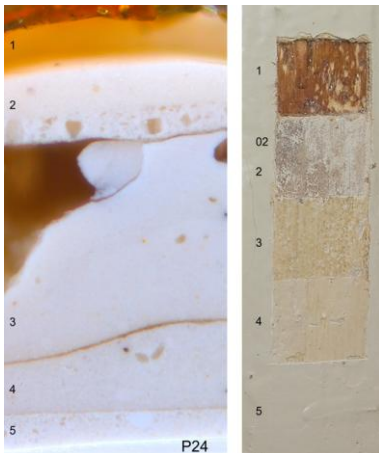
3 ruskea öljymaali

- kerros liian huonokuntoinen sävyn määrittämiseen, tod.näk. sama kuin keittiön uuden osan katon . 2. kerros

4 vaaleankellertävä öljymaali S2020-Y20R

5 vaalea öljymaali S2010-Y10R

Kattohirret

KUVA 93. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

02 vahvikekangas (printers väf)

2 mahdollinen maalikerros

- vahvikekankaan vuoksi kerros epäselvä

3 vaaleankellertävä öljymaali S2020-Y20R

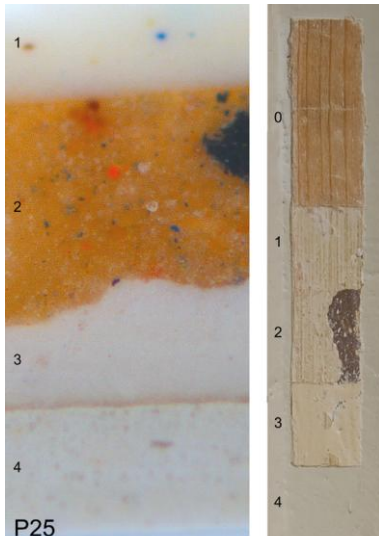
- oikea sävy ei yhtä ruskea kuin värimalli

4 vaaleankellertävä öljymaali S1515-Y20R

5 vaalea öljymaali S2010-Y10R

Huom. Printers kangas on ohutta, harsomaista, tärkättyä kangasta, jota käytettiin nykyisten pintavahvistuskankaiden tapaan. Kiinnitettiin yleensä liiterillä ja pohjustettiin patenttimaalilla, koska huokoinen kangas olisi imenyt liian paljon kallista öljymaalia. (Valkonen 2010.)

Katto, keittiön uusi osa

0 puu

1 vaaleankellertävä öljymaali S1515-Y20R

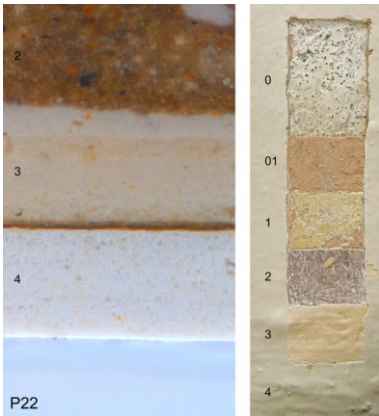
2 ruskea öljymaali S6010-Y50R

3 vaaleankellertävä öljymaali S1515-Y20R

4 vaalea öljymaali S2010-Y10R

KUVA 94. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Uunin muuri

0 rappaus

01 rakennuspaperi

1 vihertävä öljymaali S2030-Y
 ▪ kerros sävyltään epätasainen, hankala määrittää

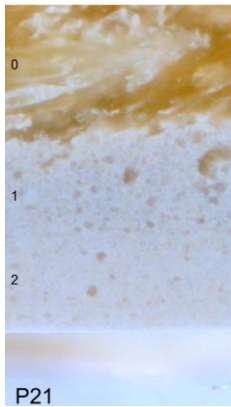
2 harmaanruskea öljymaali S3005-Y50R
 ▪ kerros sävyltään epätasainen, hankala määrittää

3 vaaleankellertävä öljymaali S1020-Y20R

4 vaalea öljymaali S2010-Y10R

KUVA 98. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Seinälevy

00 hirsiseinä

0 lastulevy

1 vaalea

öljymaali

S1010-Y20R

2 vaalea

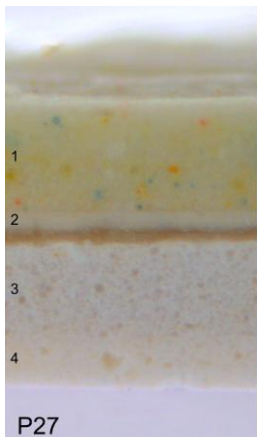
öljymaali

S2010-Y10R

KUVA 95. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

.....

Puolipaneelin ylälista

0 puu

1 vaaleanvihreä

öljymaali

S3030-G70Y

2 vaaleankellertävä

öljymaali

S2020-Y20R

3 vaaleankellertävä

öljymaali

S2020-Y20R

- 3.kerros vaaleampi kuin 2.kerros

4 vaalea

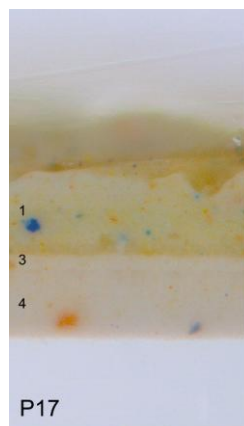
öljymaali

S2010-Y10R

KUVA 96. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

.....

Puolipaneeli

0 puu

1 vihreä

öljymaali

S3030-G70Y

2 ruskeanharmaa

öljymaali

S6010-Y10R

3 vaaleankellertävä

öljymaali

S2020-Y20R

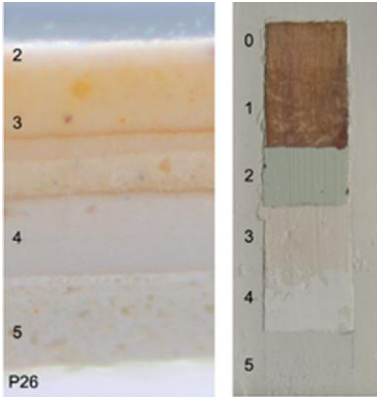
4 vaalea

öljymaali

S2010-Y10R

KUVA 97. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Ikkunankarmi ja ikkunalauta

KUVA 99. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0	puu			
1	ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri			
2	vaaleanvihreä	öljymaali	S2010-G70Y	
3	vaalea	öljymaali	S1510-Y20R	
	• oikea sävy värimallia tummempi			
4	vaalea	öljymaali	S0907-Y10R	
5	vaalea	öljymaali	S2010-Y10R	

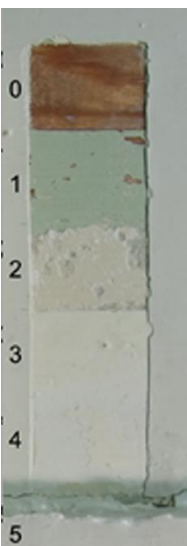
Ikkunanpoka

KUVA 100. väriportaikko

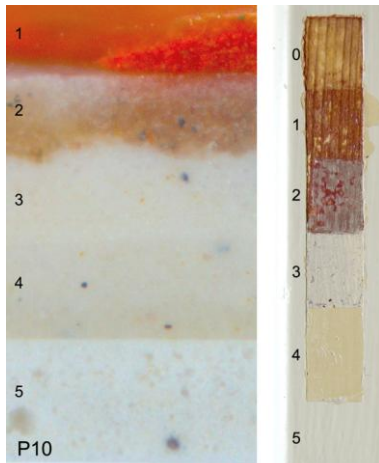
0	puu			
1	vaaleanvihreä	öljymaali	S2010-G70Y	
2	vaalea	öljymaali	S2010-Y10R	

Ikkunan alakarmi

KUVA 101. väriportaikko

0	puu			
1	vaaleanvihreä	öljymaali	S2010-G70Y	
2	vaalea	öljymaali	S1510-Y20R	
	▪ oikea sävy värimallia tummempi			
3	vaalea	öljymaali	S1010-Y10R	
4	vaalea	öljymaali	S1010-Y10R	
5	vaalea	öljymaali	S2010-Y10R	

Ovi ruokasaliin, karmi

KUVA 102. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 punainen kuultokäsittely,
luultavasti öljylasuuri

S 3560-Y80R

2 harmaanruskea

öljymaali

S6010-Y10R

3 vaalea

öljymaali

S1510-Y20R

4 vaaleankellertävä

öljymaali

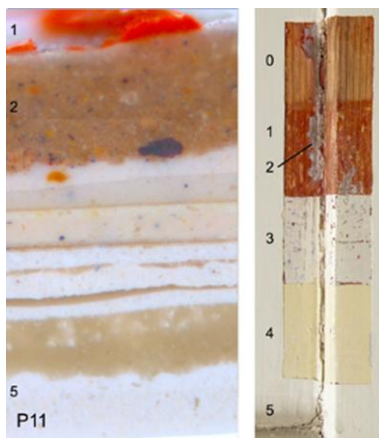
S2020-Y20R

5 vaalea

öljymaali

S2010-Y10R

.....

Ovi ruokasaliin, ovi

KUVA 103. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

0 puu

1 punainen kuultokäsittely,
luultavasti öljylasuuri

S3560-Y80R

2 harmaanruskea

öljymaali

S6010-Y10R

3 vaalea

öljymaali

S1510-Y20R

4 vaaleankellertävä

öljymaali

S2020-Y20R

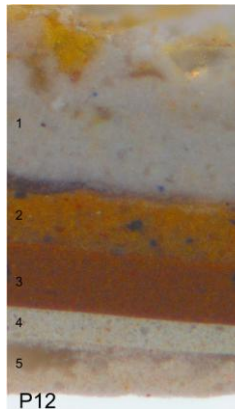
5 vaalea

öljymaali

S2010-Y10R

.....

Ovi ruokasaliin, kynnys

0 puu

3 ruskea

öljymaali

S7020-Y60R

4 harmaanvihreä

öljymaali

S4010-G70Y

5 vaaleanruskea

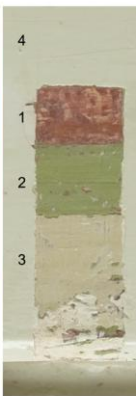
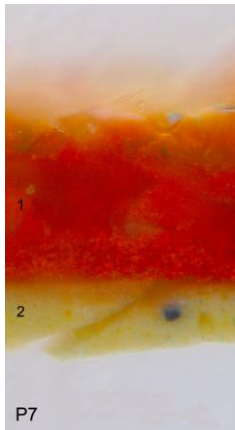
öljymaali

S3010-Y30R

P12

KUVA 104. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Peiliovellisen komeron ovi, karmi

0 puu

1 punainen kuultokäsittely,
luultavasti öljylasuuri

S3560-Y80R

2 vihreä

öljymaali

S4030-G70Y

▪ oikea sävy värimallia vaaleampi

3 vaalea

öljymaali

S2020-Y20R

4 vaalea

öljymaali

S2010-Y10R

P7

KUVA 105. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Peiliovellisen komeron ovi, ovi

0 puu

1 vihreä

öljymaali

S4030-G70Y

- oikea sävy värimallia vaaleampi

2 vaalea

öljymaali

S2020-Y20R

3 vaalea

öljymaali

S2020-Y20R

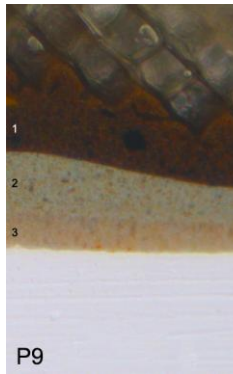
4 vaalea

öljymaali

S2010-Y10R

KUVA 106. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Peiliovellisen komeron ovi, kynnys

0 puu

1 ruskea

- ei tarpeeksi näkyvissä sävyn määritykseen

2 harmaanvihreä

öljymaali

S4010-G70R

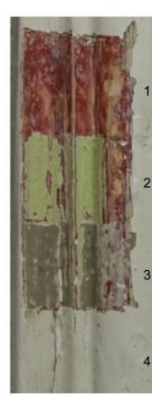
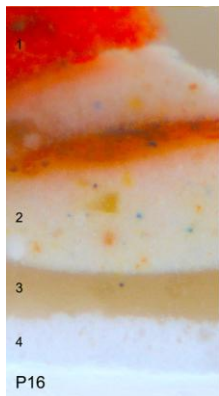
3 vaaleanruskea

öljymaali

S3010-Y30R

KUVA 107. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Jalkalista, keittiön vanha osa

0 puu

1 punainen kuultokäsittely,
luultavasti öljylasuuri

S3560-Y80R

2 vihreä

öljymaali

S3030-G70Y

3 ruskeanharmaa

öljymaali

S6010-Y10R

- oikea sävy harmaampi kuin värimalli

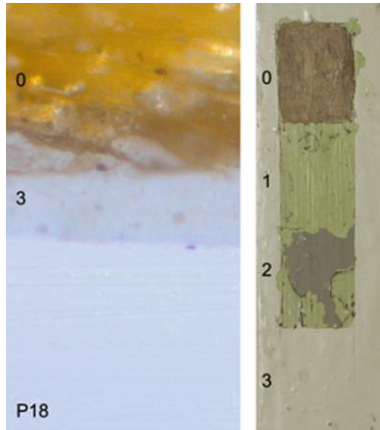
4 vaalea

öljymaali

S2010-Y10R

KUVA 108. Poikkileikkausnäyte ja väriportaikko

Jalkalista, laajennusosa

0 puu

1 vihreä

öljymaali

S3030-G70Y

2 ruskeanharmaa

öljymaali

S6010-Y10R

3 vaalea

öljymaali

S2010-Y10R

KUVA 109. Poikkileikkausnäyte
ja väriportaikko

Jalkalistan edessä oleva lista

0 puu

1 väritön lakka

Lattia

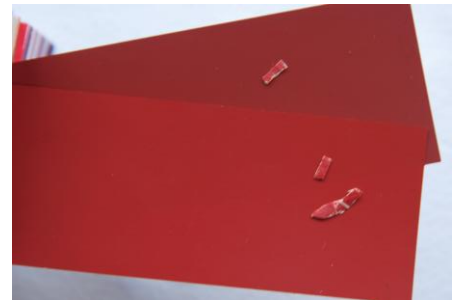
ruskeasävyinen, jaspé-kuvioinen linoleumi

KUVA 110. Keittiön
linoleumlattia

Yhteenveto keittiön väriyksestä

Väriportaikkojen perusteella huoneeseen voidaan määrittää 5 erillistä pintakäsittelyvaihetta. Koska seinillä olleet pinkopahvit on ennen seinien levytystä poistettu, ei aiempien vaiheiden koko väriystä voitu selvittää.

Ensimmäisessä pintakäsittelyvaiheessa huoneen oven karmit, ainakin osa ovista ja jalkalistat ovat olleet intensiivisen punaisiksi kuultokäsitellyt. Väriportaikoista ei saa todellista kuvaa punaisen voimakkuudesta, sillä suurin osa väristä irtosi ylemmän maalikerroksen mukana. Osa maalilastuista saatiin kuitenkin talteen ja niistä voi todeta punaisen kerroksen oikean luonteen (KUVA 111). Katto ja kattohirret ovat todennäköisesti olleet ruskeiksi kuultokäsitellyt ja seinät käsittelemättömällä hirsipinnalla.

KUVA 111. Maalarinteippiin laminoituja maalihippuja verrattiin NCS-värimalleihin luonnonvalossa oikean sävyn määrittämiseksi.

Toisessa vaiheessa seinien yläosa on pinkopahvitettu ja alaosaan laitettu puolipaneeli, joka on maalattu vaaleanvihreäksi. Myös jalkalista, ikkunan puitteet ja komeroiden ovet karmeineen ovat olleet vaaleanvihreät, kun taas huoneisiin johtavat ovet on maalattu ruskeiksi. Katto ja kattohirret ovat olleet vaaleat. Tämä pintakäsittelyvaihe sijoittuu mahdollisesti vuosien 1914–1915 keittiön laajennuksen yhteyteen.

Kolmannessa vaiheessa jalkalista ja puolipaneeli on maalattu ruskeanharmaiksi. Paneelin ylälistasta ei löytynyt ruskeanharmaata kerrosta, joten lista on ehkä jätetty edelleen vaaleanvihreäksi tai maalattu vaaleaksi. Kattohirret ovat edelleen vaaleat, mutta katto on maalattu ruskeaksi. Seinien pintakäsittelystä ei ole tietoa.

Neljännessä vaiheessa keittiö on todennäköisesti ollut pinnoiltaan vaalea samaan tapaan kuin nykyäänkin. Ainoastaan jalkalista on luultavasti ollut edelleen ruskeanharmaa.

Viides pintakäsittelyvaihe on huoneessa tällä hetkellä oleva. Seinien levytys sijoittuu todennäköisesti joko vaiheeseen neljä tai viisi.

KUVA 112. Keittiön ensimmäinen pintakäsittelyvaihe.

KUVA 113. Keittiön toinen pintakäsittelyvaihe. Seinän yläosan väryyksestä ei ole tietoa.

KUVA 114. Keittiön kolmas pintakäsittelyvaihe. Seinän yläosan väryyksestä ei ole tietoa.

6.8 Palvelijoiden huone

1911 Seinät pinkopahvitettiin ja tapetoitiin. Katto maalattiin kahteen kertaan öljymaalilla. Ovi ja ikkuna maalattiin kahteen kertaan. Jalkalistat ja kynnykset maalattiin. (S. Wuorio Maleriaffär & tapethandel 1911.)

1914–15

Huonetta laajennettiin ulospäin.

1947 Hankittiin maaleja huoneen maalaustöitä varten (Kuusjärvi 1997).

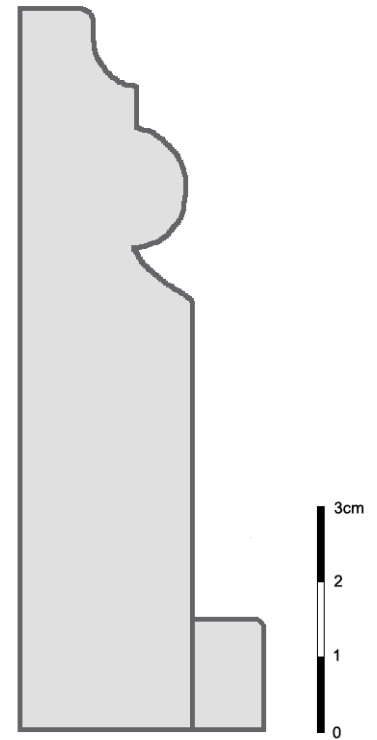
1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Ikkunanpuitteista poistettiin irtoava maali, ne hiottiin ja pohjustettiin lopulliseen väriin sävytetyllä ohennetulla öljymaalilla. Lopullinen maalaus tehtiin laihalla öljymaalilla tiukkaan sivellen. (Pietarila 1987.)

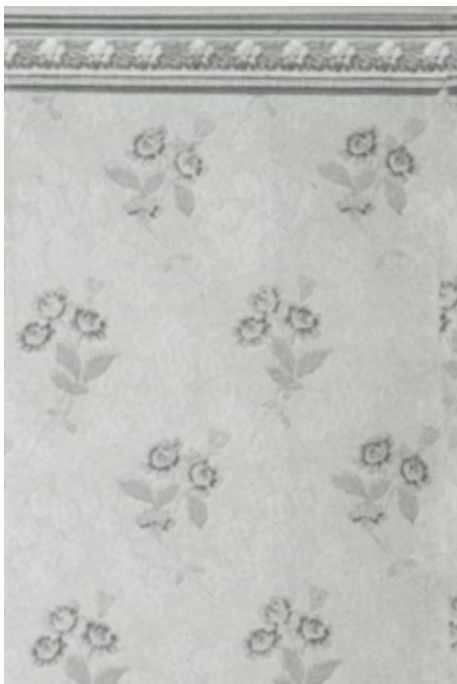
KUVA 115. Aino Kari ja Helmi Vainikainen huoneessaan vuonna 1915 (Sundström 1915).

KUVA 116. Huonenäkymä ikkunaseinältä kuvattuna

KUVA 117. Jalkalistan profiili

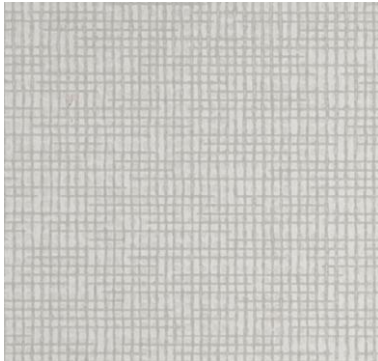
KUVA 118. Huoneen aiempi kukallinen tapetti ja kukallinen boordi.

KUVA 119. Nykyinen tapetti

Katto ja kattolista valkoinen maali S1502-Y

Seinät

tapetti, jossa valkoisella pohjalla vaaleanharmaita ympyröitä ja vihreänharmaa ristikkokuvio

KUVA 120. Nykyinen tapetti

Pönttöuuni vaalea maali S2010-Y10R

Uuninmuuri valkoinen maali S1502-Y

Ikkuna karmeineen_ vaalea maali S2010-Y10R

Ovi keittiöön karmeineen vaalea maali S2010-Y10R

Jalkalista valkoinen maali S1502-Y

Lattia

ruskeasävyinen, jaspé-kuvioinen linoleumi

KUVA 121. Linoleumlattia

6.9 Vierashuone

1911 Seinille pingotettiin paksu huopapaperi, jonka päälle liisteröitiin värillinen konepaperi. Katto käsiteltiin vernissalla. (S. Wuorio Maleriaffär & tapethandel 1911.) Ikkunaa laajennettiin (Blomstedt 1986).

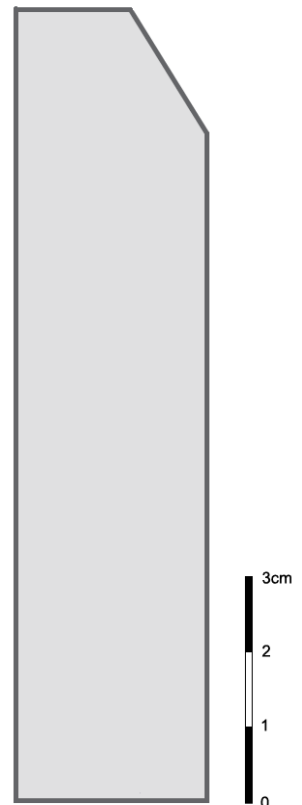

1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Seinissä olleet nuhraantuneet alueet häivytettiin restaurointimaalauksella. (Pietarila 1987.)

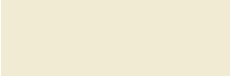

2002 Ikkunalle tehtiin maalaus-kunnostus (Gröndahl 2002).

KUVA 122. Näkymä huoneen ovelta

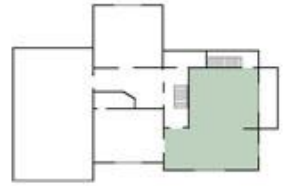

KUVA 123. Jalkalistan profiili

Katto	pinkopahvitettu valkoinen maali S0804-Y30R ▪ oikea sävy murretumppi	
Seinät	pinkopahvitettu valkoinen maali S0804-Y30R ▪ oikea sävy murretumppi	
Ikkuna karmeineen	valkoinen S1002-Y	
Ovi karmeineen	vaalea maali S1005-Y10R	
Jalkalista	ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri	
Lattia	ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri	

6.10 Aino Sibeliuksen makuuhuone

1911 Seinille pingotettiin paksu huopapaperi, jonka päälle liisteröitiin värillinen konepaperi. Katto käsiteltiin vernissalla. (S. Wuorio Maleriaffär & tapethandel 1911.) Makuuhuoneen yhteyteen rakennettiin pyöröhirsinen parveke ja ikkunoita avarrettiin (Blomstedt 1986).

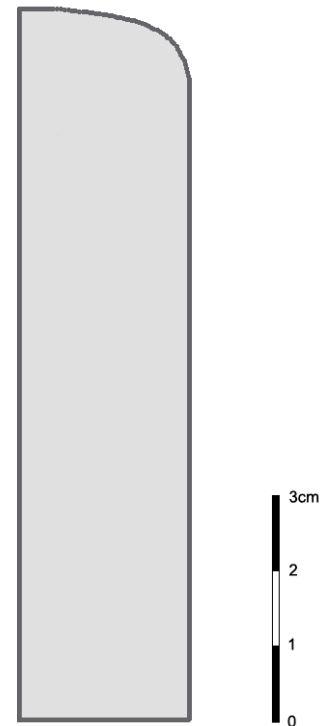

1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Tapeteissa olleet nuhraantuneet alueet häivytettiin restaurointimaalauksella. (Pietarila 1987.)

2002 Vesivuotojen aiheuttamat vauriot ja kulumat tapeteissa häivytettiin peiteväreillä. Repeämät ja halkeamat paikattiin kaistaleilla uutta tapettia. Korjattuja kohtia on esimerkiksi tapetoidun komeron ovessa ja sen ympäristössä. Katon pinkopahvin reiät paikattiin ja paikka maalattiin. Uunissa ja uuninmuurissa suoritettiin väripaikkauksia. Ikkunat käsiteltiin Pinotex-lahonsuojalla ja suojalakattiin Helo-lakalla. (Gröndahl 2002.)

KUVA 124. Näkymä huoneen lounaan puoleiselta ikkunaseinältä

KUVA 125. Jalkalistan profiili

Katto

pinkopahvitettu

valkoinen

maali

S0804-Y30R

Seinät

tapetti, jossa vaalealla pohjalla valkoisia, harmahtavia ja erisävyisiä oransseja juovia

Huom. sama tapetti kuin alakerran salissa eri väriverSIONA

KUVA 126. Nykyinen tapetti

Ikkunat karmeineen

ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

Ovet karmeineen

ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

Jalkalista

ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

Lattia

vihreäsävyinen ruusukuviointu linoleumi

KUVA 127. Linoleumlattia

6.11 Yläkerran työhuone

1911 Seinille pingotettiin paksu huopapaperi, jonka päälle liisteröitiin värillinen konepaperi. Katto käsiteltiin vernissalla. (S. Wuorio Maleriaffär & tapethandel 1911.) Ikkunaa avarrettiin ja sen taakse rakennettiin piiloparveke (Blomstedt 1986).

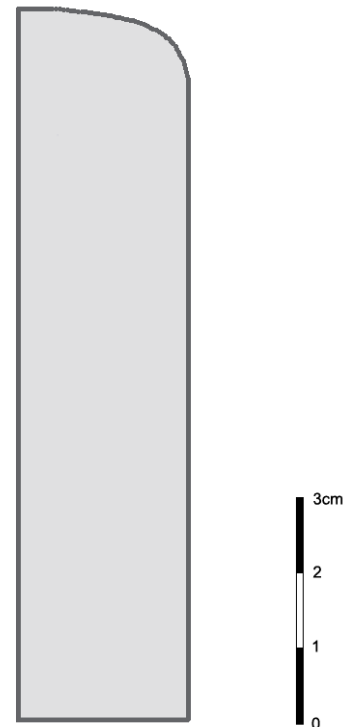

1988 Jos korjaukset tehty suunnitelman mukaan: Tapeteissa olleet nuhraantuneet alueet häivytettiin restaurointimaalauksella (Pietarila 1987).

2002 Huoneen sisääntuloa vastapäisen seinän vesivauriot korjattiin täysimittaisella uudella tapettivuodalla, samoin kuin oven yläpuolinen osa. Pienemmät repeämät ja halkeamat paikattiin kaistaleilla uutta tapettia. Vesivuotojen aiheuttamat vauriot ja kulumat tapeteissa häivytettiin peiteväreillä. Kattopinnassa tehtiin reikien paikkaus ja paikkamaalaus liimamaalilla. Katon ja seinän sähköjohdot maalattiin sopimaan paremmin taustaansa. Ikkunat käsiteltiin Pinotex-lahonsuojalla ja suojalakattiin Helo-lakalla. (Gröndahl 2002.)

KUVA 128. Näkymä Ainon makuuhuoneen ovelta työhuoneeseen

KUVA 129. Jalkalistan profiili

Katto

pinkopahvitettu

valkoinen

maali

S0804-Y30R

Seinät

KUVA 130. Nykyinen tapetti

tapetti, jossa vaaleanharmaalla pohjalla tummemman harmaita juovia sekä kullanvärisiä pysty ja vaakaviivoja

Ikkunat karmeineen

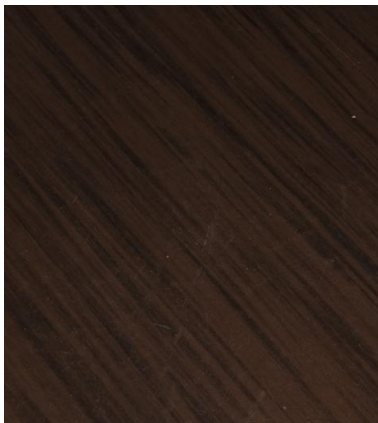
ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

Ovet karmeineen

ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

Jalkalista

ruskea kuultokäsittely, mahdollisesti öljylasuuri

Lattia

KUVA 131. Linoleumlattia

ruskeasävyinen puujäljitelmälinoleumi

7 YHTEENVETO

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia Ainolan väri- ja pintakerrosten muutoksia valituissa huonetiloissa, sekä kerätä yhteen saatavissa olevat tiedot rakennuksen korjaus- ja muutosvaiheista. Työ eteni aikataulun mukaisesti ja kaikki suunnitellut työt ehdittiin toteuttamaan varatun ajan puitteissa. Arkistotutkimuksen tekeminen ensimmäistä kertaa laajemmassa mittakaavassa oli mielenkiintoinen ja antoisa osa opinnäytetyöprojektia. Koska Jean Sibeliuksen on kansallinen merkkihenkilö, hänestä ja hänen perheensä vaiheista on säilytetty runsaasti arkistomateriaalia. Ilman Aino Sibeliuksen säilyttämiä kuitteja ja muita dokumentteja vanhempien korjaustoimenpiteiden listaaminen ei olisi ollut mahdollista. Nytkin vain osa korjaustoimenpiteistä ja tilatuista materiaaleista oli mahdollista yhdistää oikeaan ajankohtaan ja huonetilaan.

Tutkimuksen tuloksena selvisi, etteivät kenttätutkimuksen kohteena olleet huoneet ole läpikäyneet kovin montaa erilaista pintakäsittelyvaihetta. Tätä voidaan selittää osittain sillä, että Ainolan aktiivisen asuinkäytön ajalle sijoittuu monta sota- ja pulavuotta, joiden aikana rakennusta tuskin on juurikaan sisustettu. Toisaalta pintojen vähäisiä muutoksia voidaan perustella myös Ainolan asukkaiden henkilökohtaisilla mieltymyksillä. Vaikka Jean Sibeliuksen oli jo elinaikanaan kuuluisa ja arvostettu säveltäjä oli elämä Ainolassa kuitenkin vaatimatonta ja kotoisaa. Ainolan interiöörit on sisustettu hyvällä maulla, vailla turhaa koreilua.

Tutkimustulosten analysoinnissa haasteellisinta oli eri rakennuspintojen värikerrosten yhdistäminen toisiinsa yhtenäisiksi, järkeviksi väritysvaiheiksi pienikokoisten esiinottojen perusteella. Keittiön värimaailman hahmottamista vaikeutti entisestään seinien yläosan aiempien käsittelyjen puuttuminen pinkopahvikerrosten poistamisen vuoksi. Tästä huolimatta huoneiden aiemmista pintakäsittelyvaiheista saatiin luotua väritysrekonstruktiot, jotka antavat kuvan siitä millainen huoneiden väritys on mahdollisesti ollut Ainolan eri vaiheissa.

Koska opinnäytetyön puitteissa selvitettiin myös muiden kuin varsinaisen kenttätutkimuksen kohteena olleiden huonetilojen vaiheita, toimii työ hyvänä pohjana jos myös muissa Ainolan huoneissa päätetään tehdä väri- ja pintatutkimusta.

LÄHTEET

Ainolasäätio. Talo pohjoisesta nähtynä. <http://www.ainola.fi/gfx/sonck_sinikopio.jpg> (viitattu 19.3.2010). Alkuperäispiirustukset: Kansallisarkisto, Sibeliuksen perheen kokoelma.

Ainolasäätio 2009. Ainolan yleisöpalvelut saavat uudet tilat. [verkkodokumentti]. Ainolasäätio. <www.ainola.fi/?ajankohtaista=41> (luettu 2.2.2010)

Anttila, Elina 2003. Ainola–Sibeliuksen koti. Helsinki: Museovirasto.

Blomstedt, Severi 1986. Selostus Ainolan päärakennuksen kunnostustoimenpiteistä. Arkkitehtitoimisto Severi Blomstedt 1.4.1986. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Blomstedt, Severi & Koskinen, Keijo 1970. Ainolan rakennuksista laaditut mittauspiirustukset. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Bregnhøi, Line & Christensen, Mads Chr. 2009. Paint research, interpretation and communication. Jablonski, Mary A. & Matsen, Catherine R.: Architectural finishes in the built environment. London: Archetype Publications, 87–94.

Brænne, Jon 2009. Layers of misunderstanding: the challenge of understanding, interpreting, and organising the results from architectural paint research. Jablonski, Mary A. & Matsen, Catherine R.: Architectural finishes in the built environment. London: Archetype Publications, 113–122.

Dahlgren, Bertel 1955. Jean ja Aino Sibelius lokakuussa 1955. Museoviraston kuvaarkisto. Kuva 19920507:129.

Flink, Selja 2010. Intendentti. Museovirasto, Rakennushistorian osasto. Suullinen tiedonanto: 23.4.2010.

Gröndahl, Kari 2010. Tarkastaja. Museovirasto, Rakennushistorian osasto. Suullinen tiedonanto: 1.2.2010.

Gröndahl, Kari 2002. Muistio työmaakäynnistä Ainolaan 18.3.2002. Museoviraston Rakennushistorian osaston arkisto.

Hartikainen, Markku & Sirén, Vesa. Helsingin Suomalainen Klubi. Jean Sibelius – verkkosivusto, Ainola-osuus. [verkkodokumentti].

<www.sibelius.fi/suomi/ainola/index.html> (luettu 3.2.2010)

Heikkinen, Maire 2009. Suomalainen tapettikirja. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Heikkinen, Maire 2010. Suunnittelija, Museoviraston rakennushistorian osasto. Suullinen tiedonanto 31.3.2010.

Hughes, Helen 2002. The Problems Facing the Development of Architectural Paint Research. Hughes, Helen: Layers of Understanding, Setting Standards for Architectural Paint Research. Shaftesbury: Donhead, 13–18.

Juvonen, Usko 2002. Maalaamo Ancelo Oy:n työselostus 3.4.2002. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Kekki, Kirsi 2007. Tapettikonservointi, kurssimuistiinpanot. EVTEK, Muotoiluinstituutti, Vantaa.

Kervo Snickerifabriks A.B 1911. Hinta-arvio salin liukuoven valmistamisesta ja asennuksesta 25.7.1911. Sibelius-perheen kokoelma, Kansallisarkisto.

Kolehmainen, Juhani 2004. Tuusulanjärven taiteilijayhteisö ja Ainolan synty. Suvikumpu, Liisa: Ainola – Jean ja Aino Sibeliuksen koti. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 7-25.

Korvenmaa, Pekka 2004. Takaisin luontoon – mutta sivistyneesti. Suvikumpu, Liisa: Ainola – Jean ja Aino Sibeliuksen koti. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura, 26–45.

Kuusjärvi, Raili 1997. Poimintoja Aino Karin päiväkirjasta vuodelta 1947. Holma, Sirkka; Iivonen, Sirkka-Liisa; Korhivuori, Matias; Kuusjärvi, Raili; Laiho, Arja; Lumme, Toivo: Tuusula-seuran aikakirja IX 1997 . Tuusula: Keski-Uusimaa Oy.

Lepäntalo, Outi 2002. Ainolan päärakennuksen tapettien konservointi ja ikkunoiden kunnostus – suunnitelma 4/2002. Suunnittelutoimisto Outi Lepäntalo. Museoviraston Rakennushistorian osaston arkisto.

Mattinen, Maire 1997. Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja 19: Valtion rakennusperinnön vaaliminen. Helsinki: Museovirasto.

Museoviraston kuva-arkisto.

Museoviraston rakennushistorian osaston pöytäkirja 12.12.2001 Ainolassa suoritetusta aloituskatselmuksesta. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Museoviraston rakennushistorian osaston pöytäkirja 4.1.2002 Ainolassa 2.1.2002 suoritetusta katselmuksesta. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Männikkö, Aarne 1925. Urakkatarjous erinäisistä korjaustöistä Professori Sibeliuksen rakennuksilla 16.9.1925 ja päiväämätön lasku urakkaan kuulumattomista töistä. Kansallisarkisto, Sibeliuksen-perheen kokoelma.

NCS Colour Centre Finland. NCS Colour Centre Finland verkkosivut.

<http://www.ncscolorfin.com/ncs/index.php?group=00000044&mag_nr=2> (viitattu 2.5.2010)

Niemi, Irmeli 2004. Ainola museona. Liisa Suvikumpu: Ainola – Jean ja Aino Sibeliuksen koti. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura,171-181.

Pietarila, Pentti 1987. Ainolan interiöörien korjaus 1987–1988. Museoviraston restaurointitoimiston korjaussuunnitelma. Ainolasäätiön arkisto.

Pietarila, Pentti 2010. Ainola. Sähköposti 30.3.2010.

Pihlgren & Ritola Oy. Pihlgren & Ritola Oy:n verkkosivut .

<<http://www.tapettitehdas.fi/fi/tapetit/kaikki-mallit/>> (viitattu 20.3.2010).

Pihlgren & Ritola Oy:n kirje Museoviraston rakennushistorian osastolle 12.10.2001.
Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Setälä, Ulla 2010. Museovirasto. Rakennusten väri- ja pintatutkimusohje, luonnos.

S. Wuorio Maleriaffär & tapethandel 1911. Erittely suoritetuista maalaustöistä
31.12.1911. Sibeliuksen perheen kokoelma, Kansallisarkisto.

Solomons, Orde 1992. Treve Rosoman: London wallpapers, their manufacture and use
1690–1840. English Heritage.

Sonck, Lars. Päiväämätön työselostus Ainolaa ja Villa Enckelliä varten. Asiakirjassa
myös Rikhard Laineen urakkasopimus molemmista huviloista 25.2.1904. Omistaja Kari
Soinola.

Sundström, Eric 1915. Helsingin kaupunginmuseon arkisto.

Uudenmaan piirirakennustoimiston pöytäkirja 29.7.1986. Ainolan rakennusten
peruskorjaus, työmaakokous 2. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Uudenmaan piirirakennustoimiston pöytäkirja 3.11.1988. Ainolan rakennusten
peruskorjaus, työmaakokous 5. Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto.

Valkonen, Pertti 2010. Maalarimestari. Suullinen tiedonanto.

LIITTEET

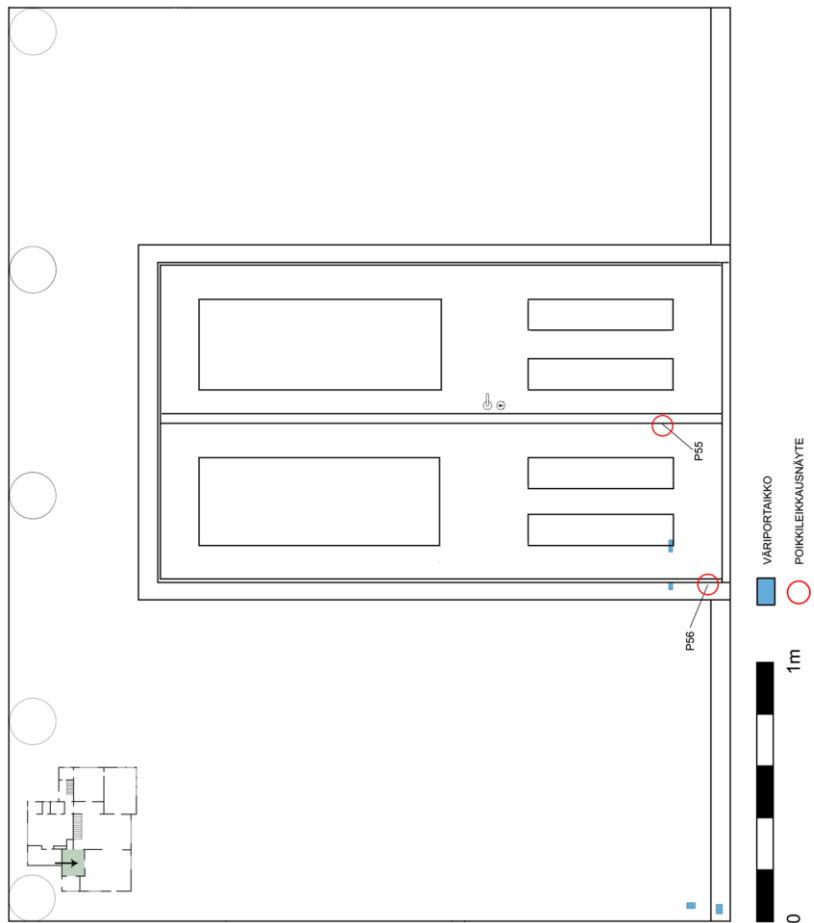
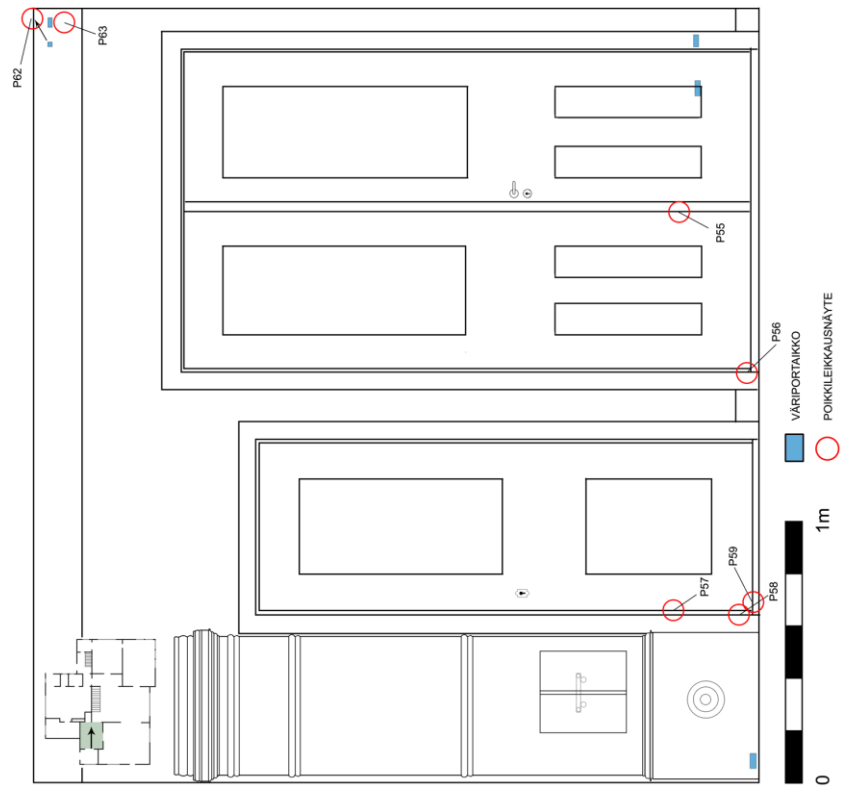
LIITE 1a–b: Tampuurin poikkileikkausnäytteet ja väriportaikot

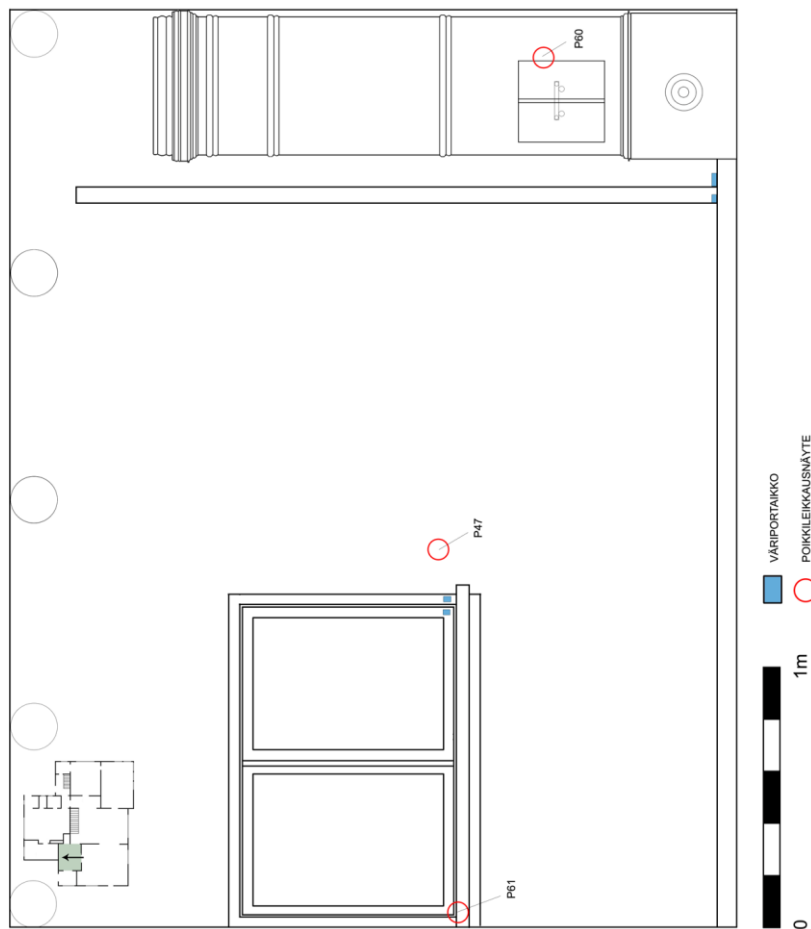
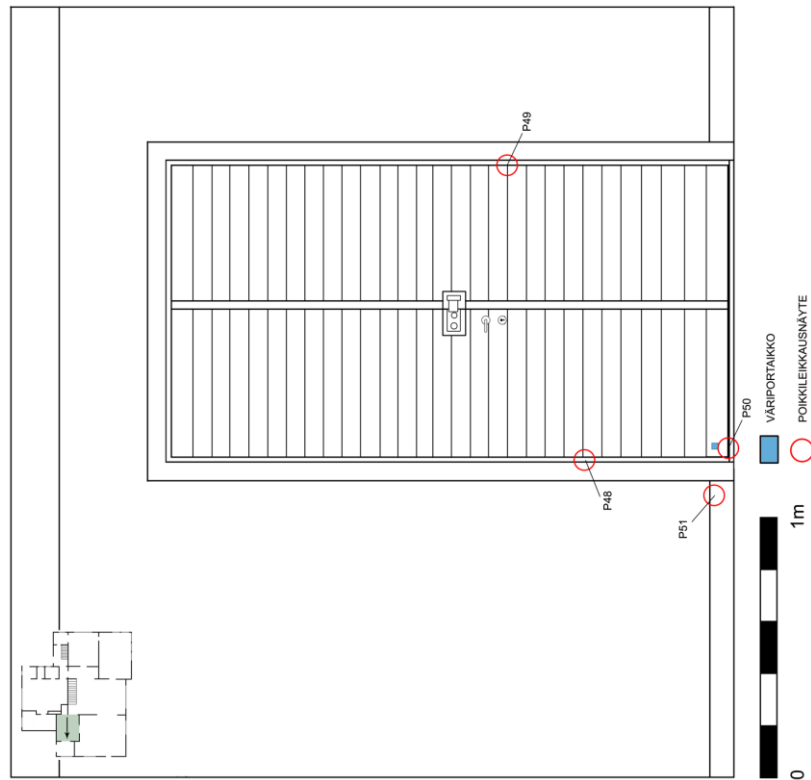
LIITE 2a–b: Makuu/työhuoneen poikkileikkausnäytteet ja väriportaikot

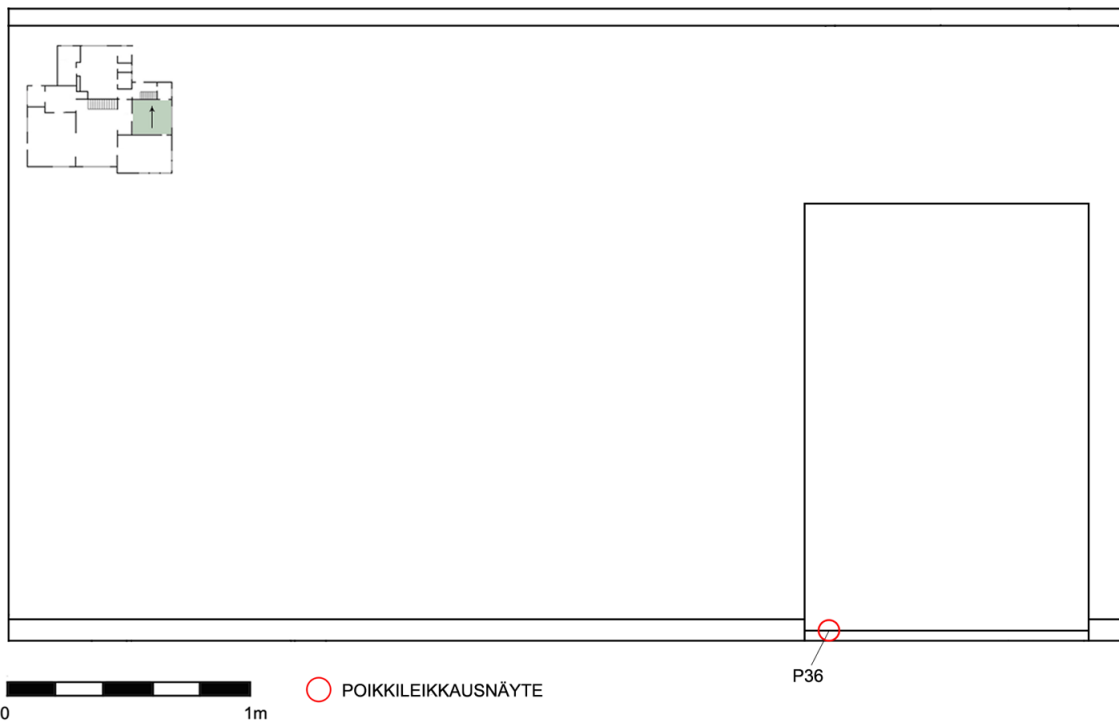
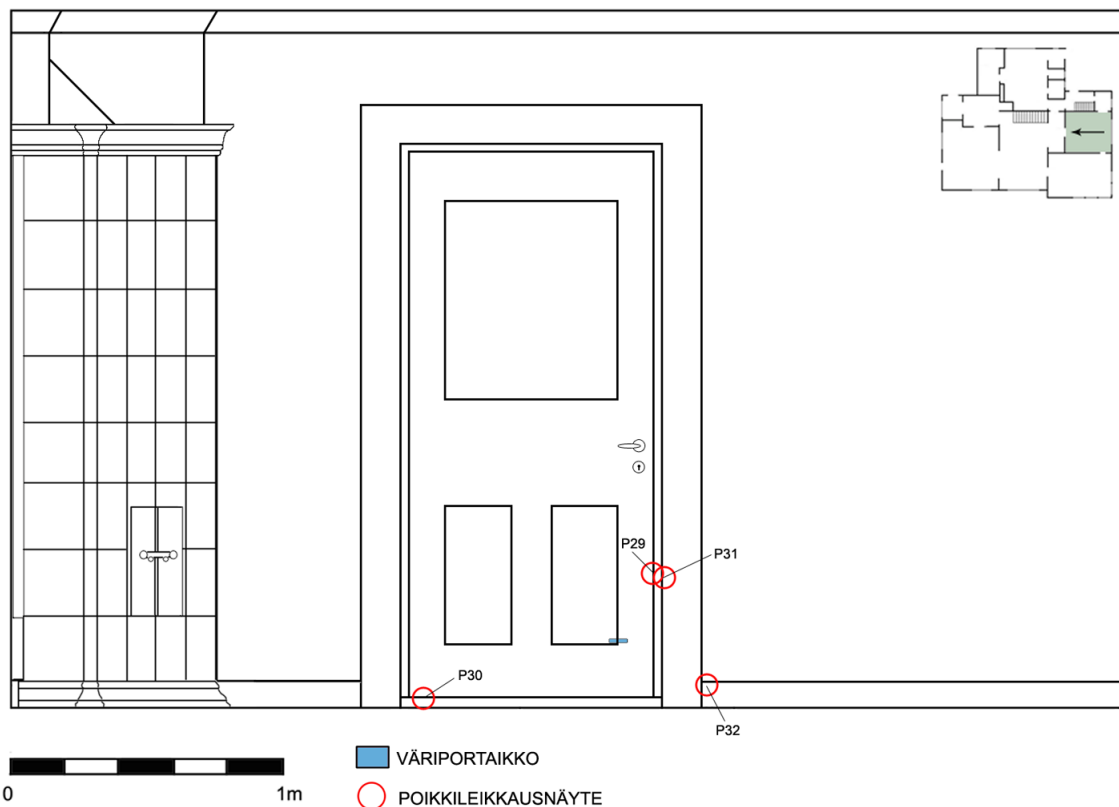
LIITE 3a–b: Pesualkovin poikkileikkausnäytteet ja väriportaikot

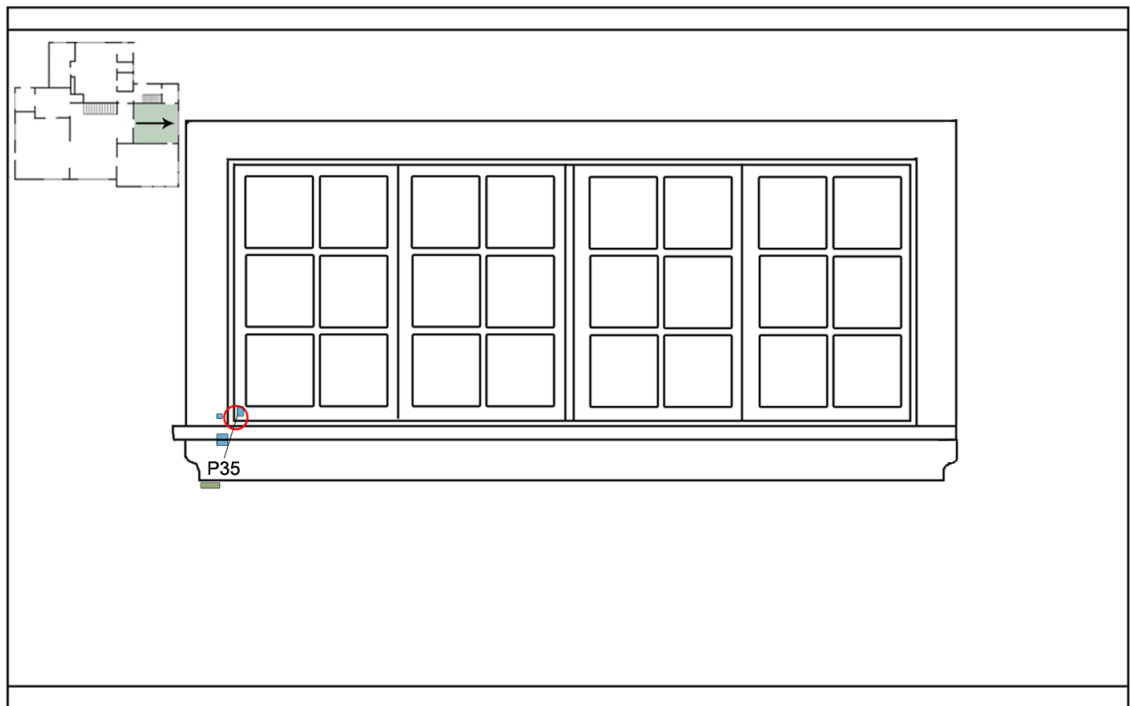
LIITE 4a–c: Keittiön poikkileikkausnäytteet ja väriportaikot

LIITE 5a–h: Poikkileikkaukset

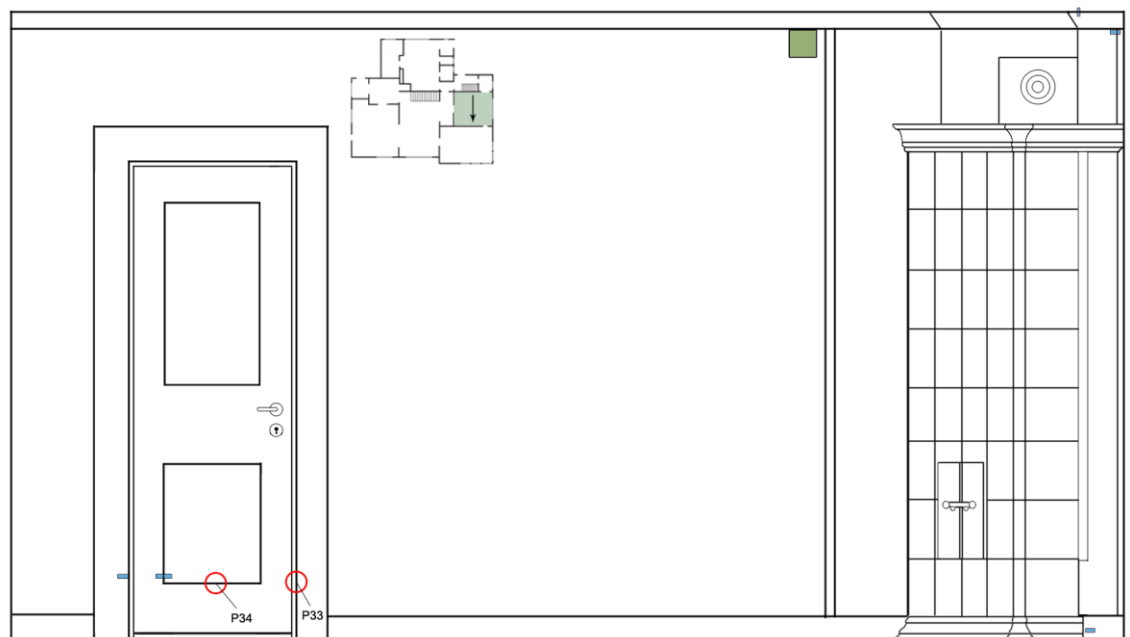

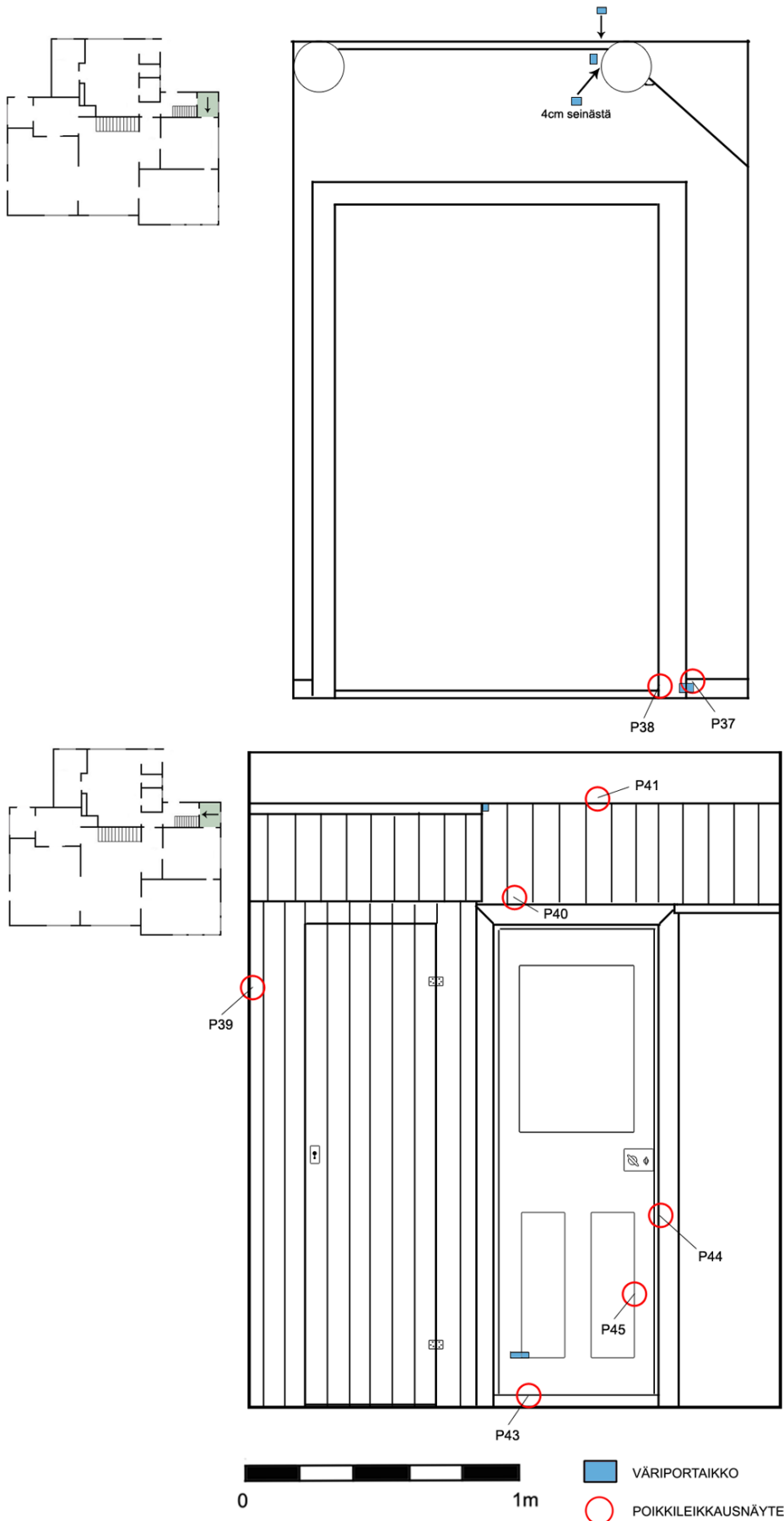

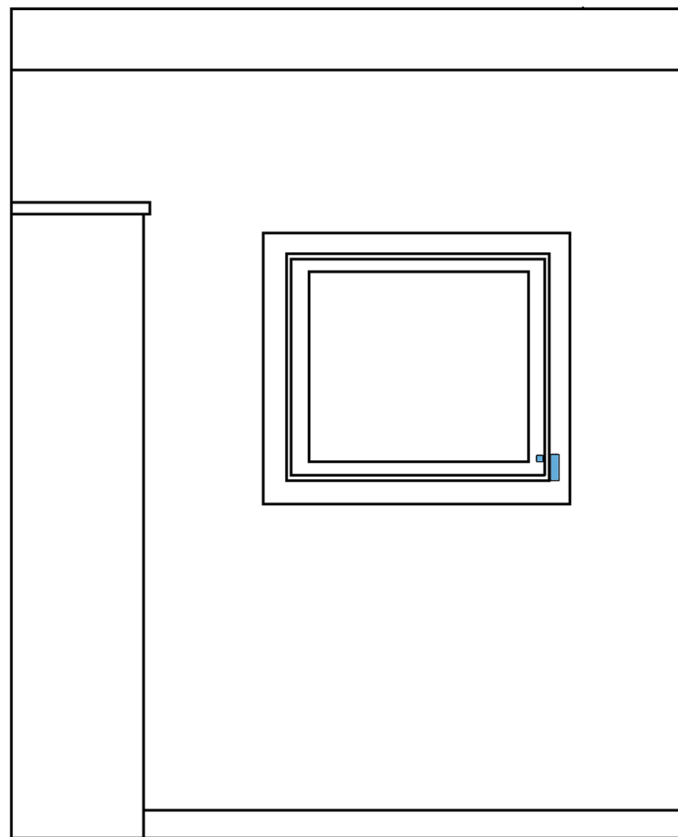
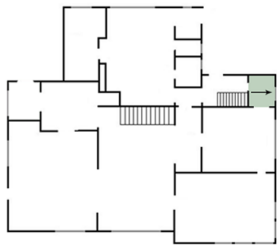
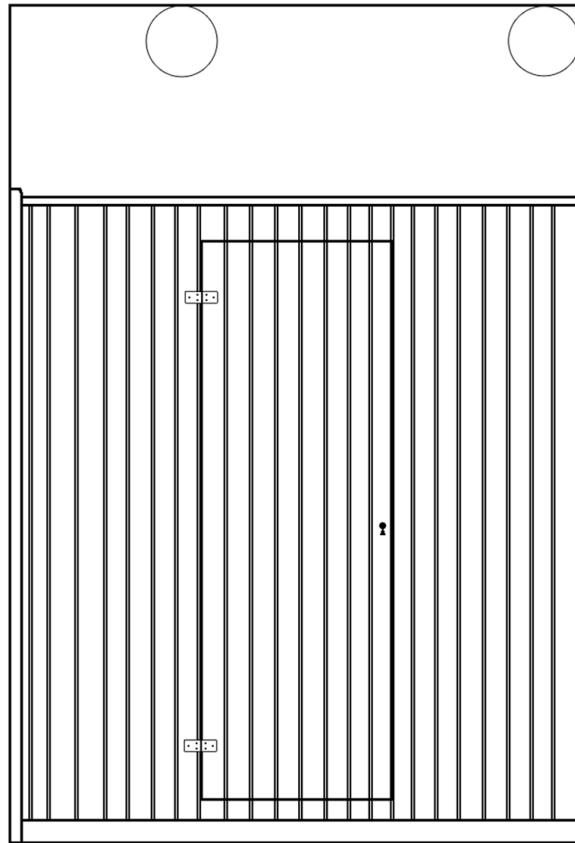
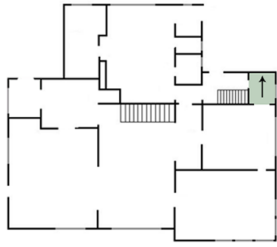

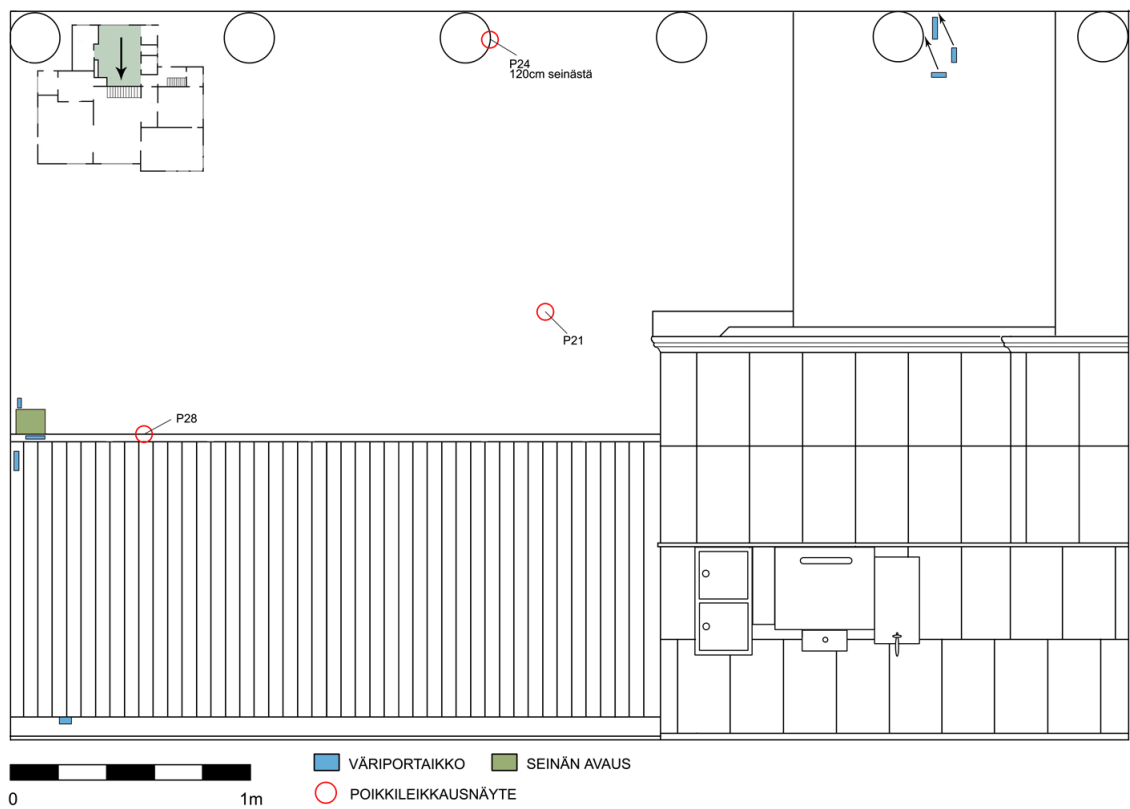
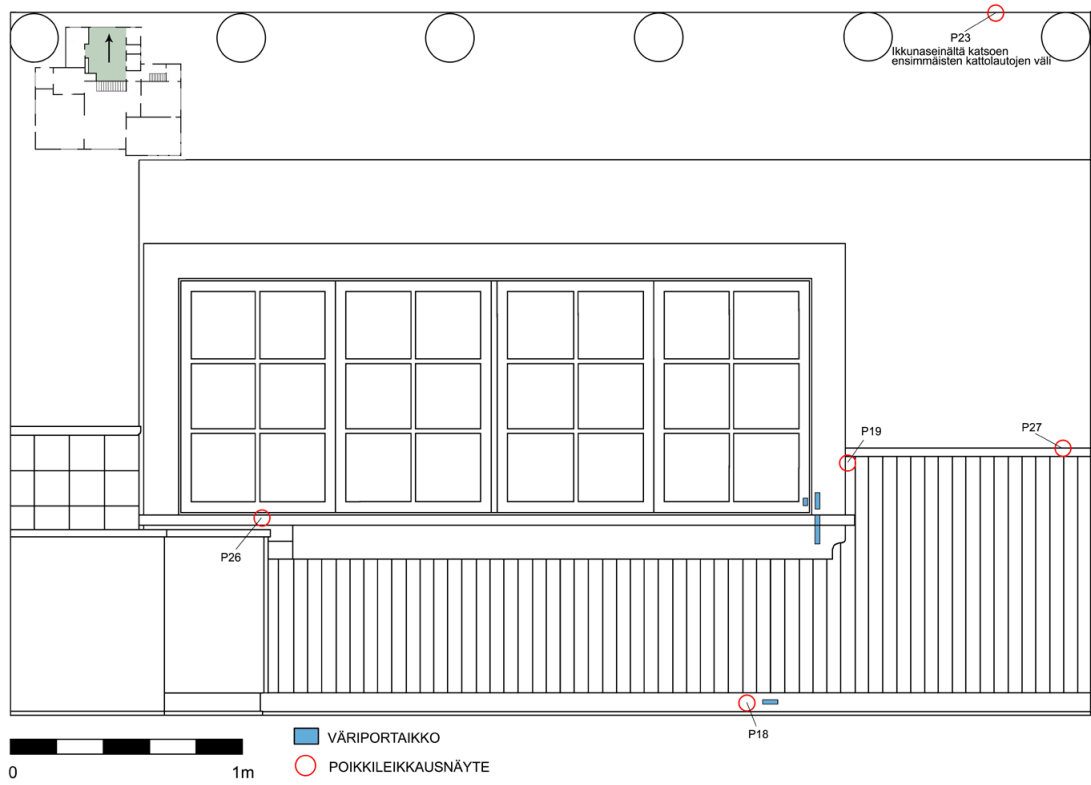
■ VÄRIPORTAIKKO   ■ TAPETTIPORTAIKKO
○ POIKKILEIKKAUSNÄYTE

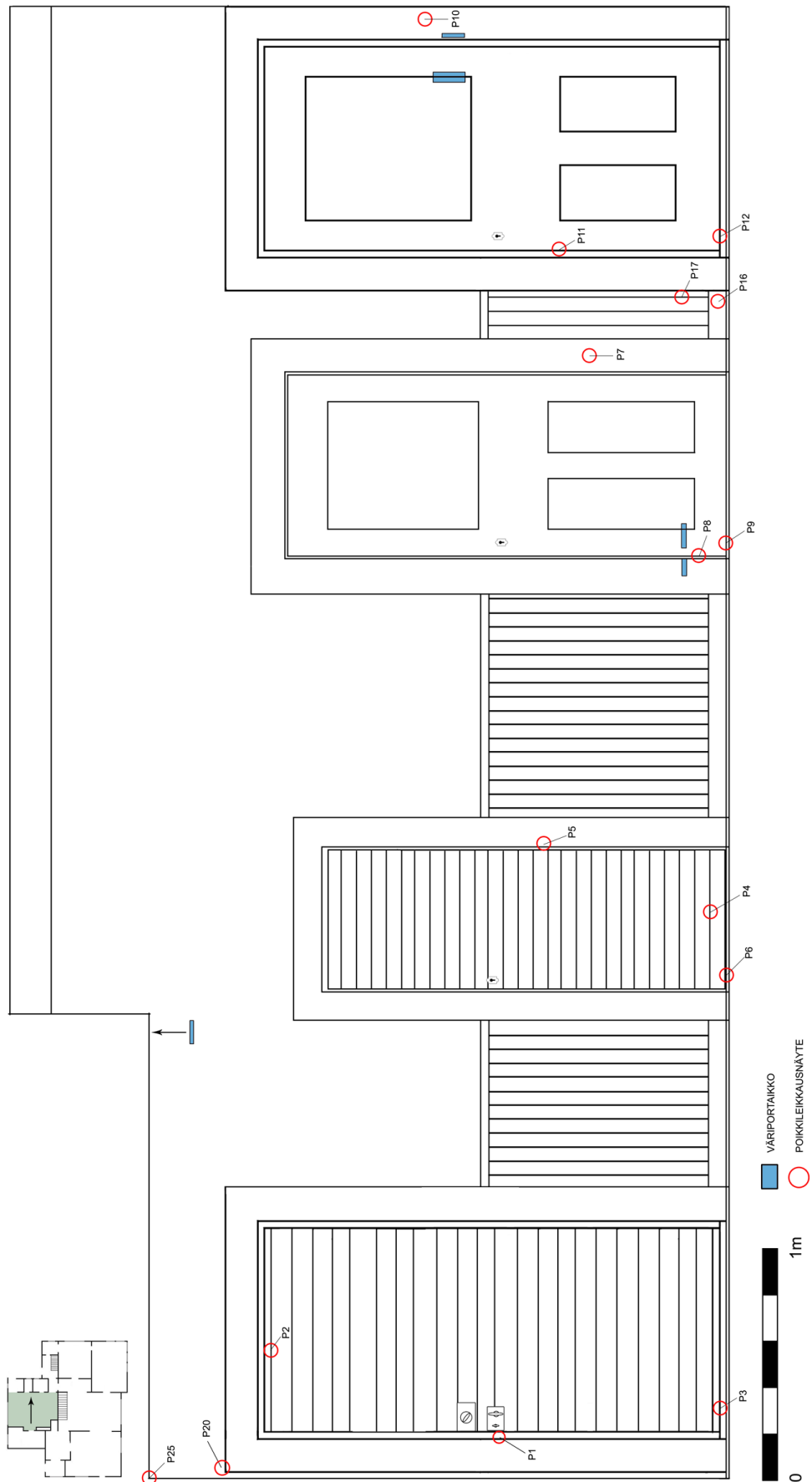

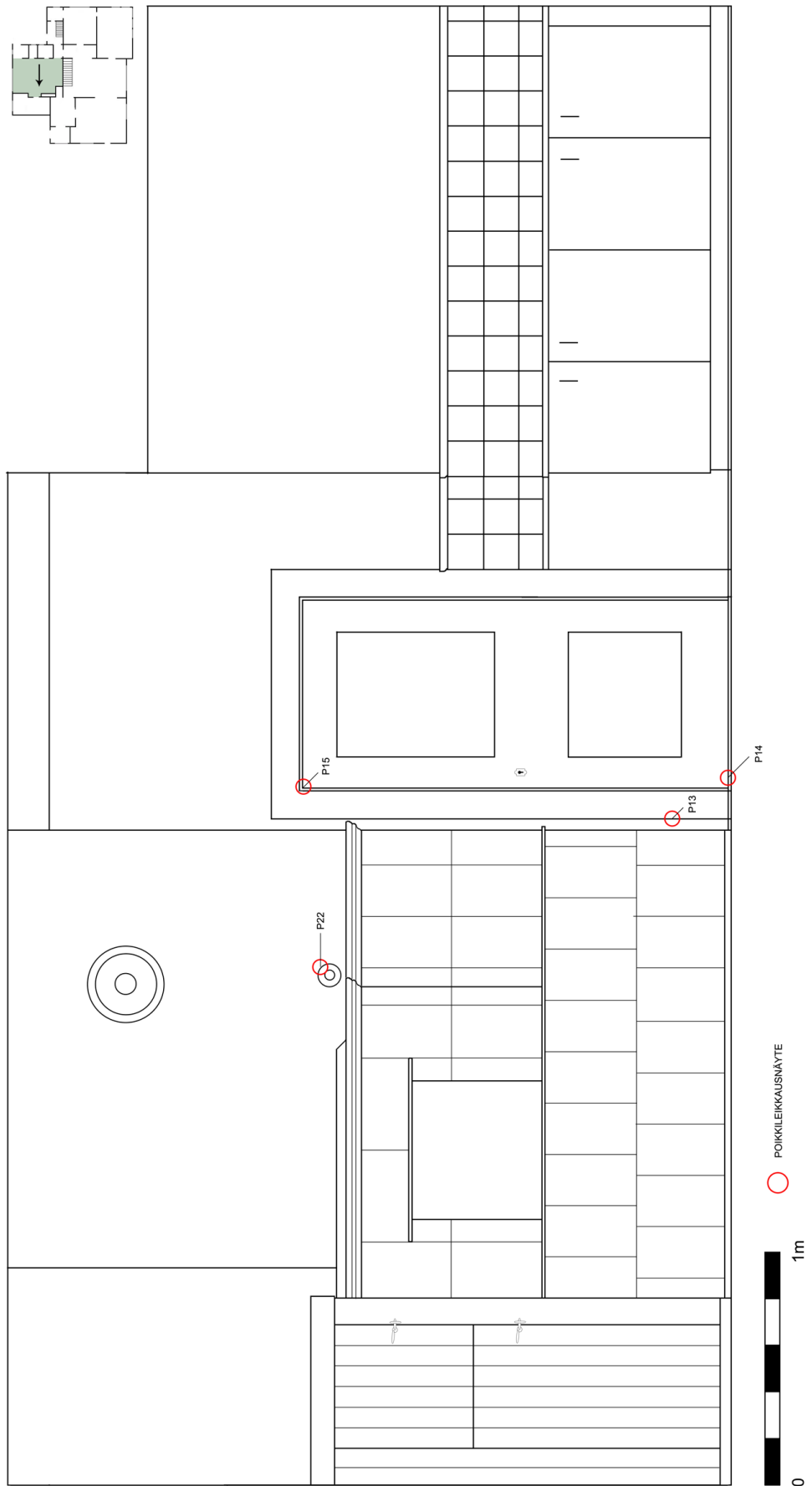
■ VÄRIPORTAIKKO   ■ TAPETTI ESIINOTTO
○ POIKKILEIKKAUSNÄYTE

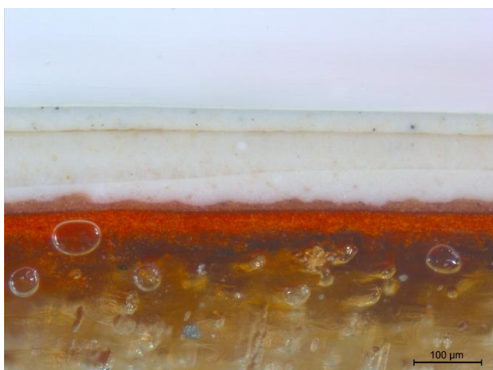

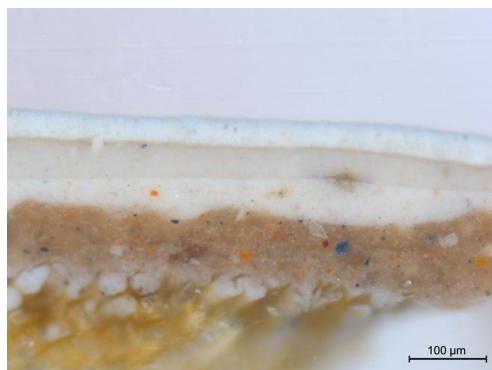

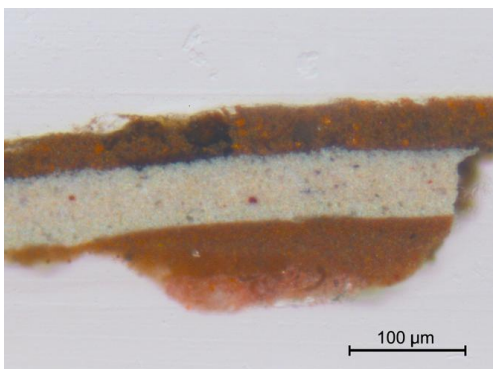

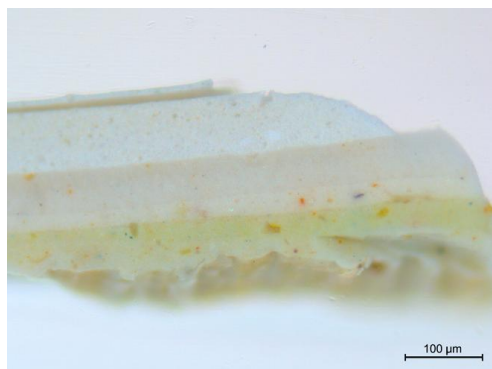
P1 Keittiö, porstuan ovi, karmi

P2 Keittiö, porstuan ovi

P3 Keittiö, porstuan oven kynnyks, ei kaikkia kerroksia

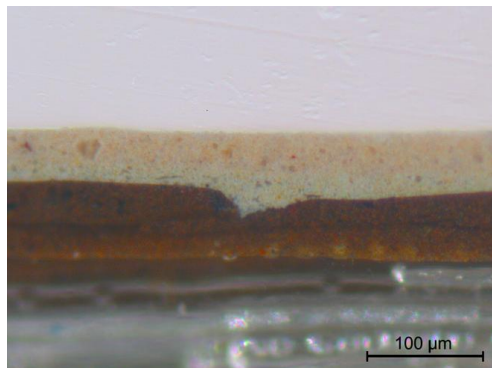

P4 Keittiö, komeron ovi

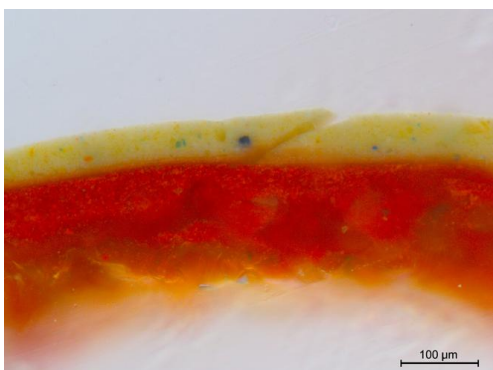
NÄYTE EPÄONNISTUI

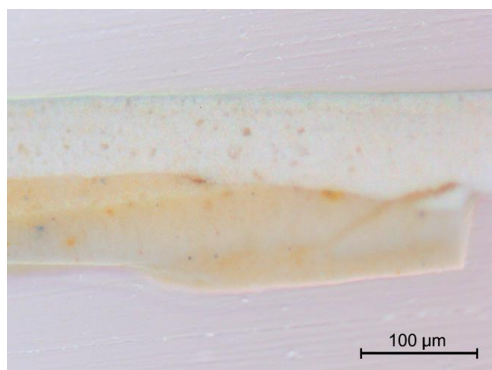
P5 Keittiö, komeron oven karmi

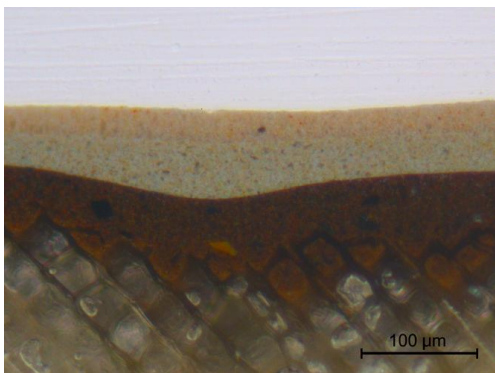
P6 Keittiö, komeron oven kynnyks

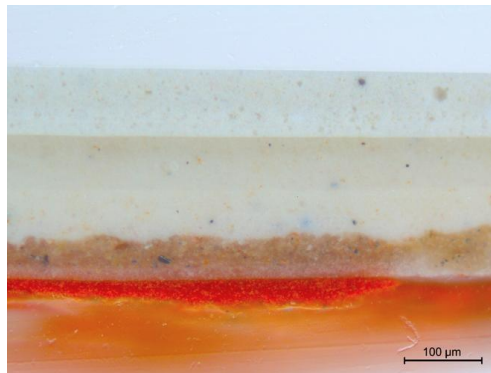
P7 Keittiö, peiliovellisen komeron karmi

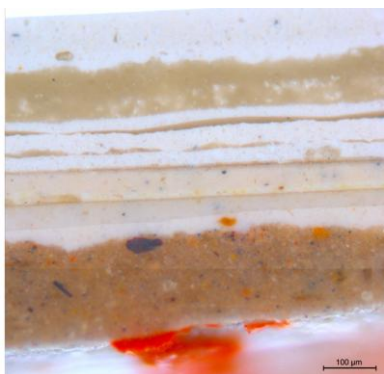
P8 Keittiö, peiliovellisen komeron ovi, ei kaikkia kerroksia

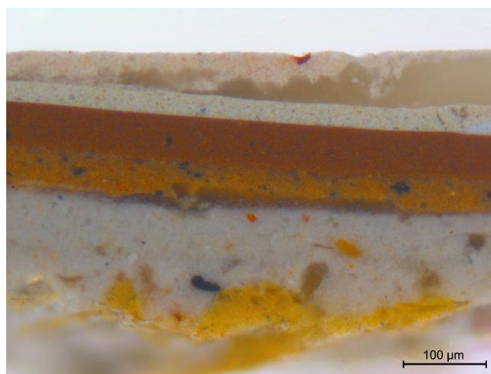
P9 Keittiö, peiliovellisen komeron kynnys

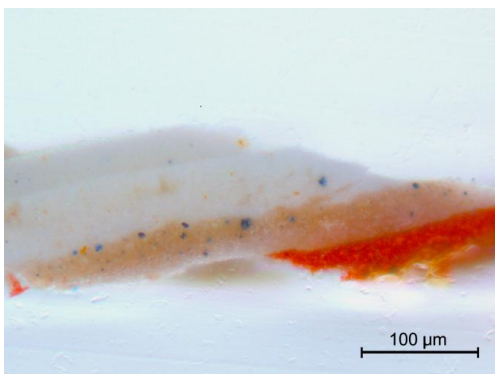
P10 Keittiö, ruokasalin oven karmi

P11 Keittiö, ruokasalin ovi, koottu kahdesta erillisestä kuvasta

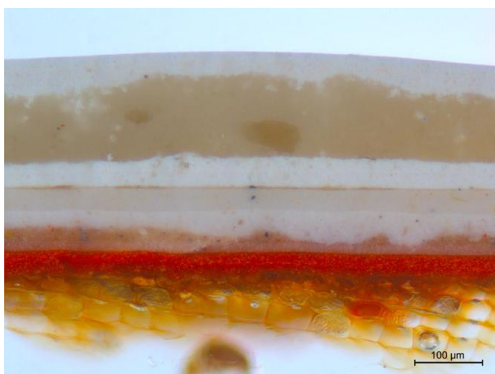
P12 Keittiö, ruokasalin oven kynnys

P13 Keittiö, palvelijoidenhuoneen oven karmi

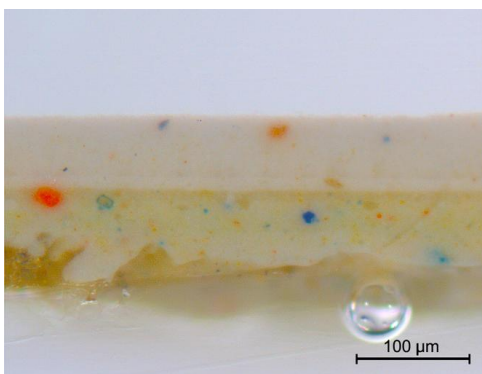
P14 Keittiö, palvelijoidenhuoneen oven kynnys

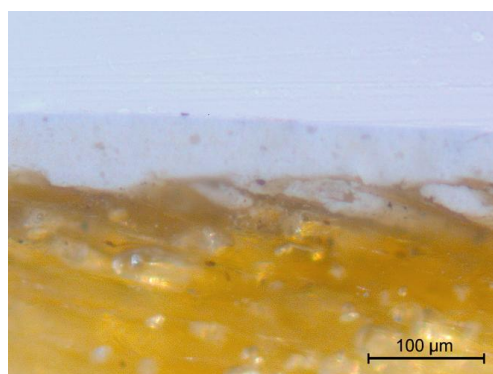
P15 Keittiö, palvelijoidenhuoneen ovi

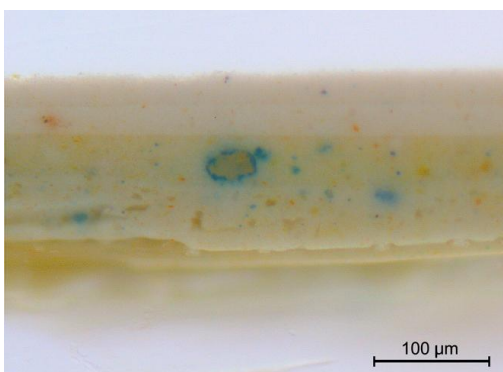
P16 Keittiö, vanhan osan jalkalista, ei kaikkia kerroksia

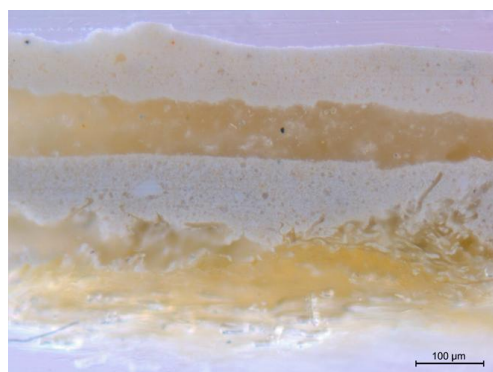
P17 Keittiö, vanhan osan puolipaneeli

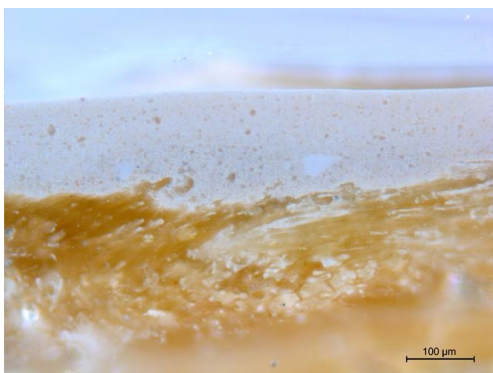
P18 Keittiö, laajennusosan jalkalista, ei kaikkia kerroksia

P19 Keittiö, laajennusosan puolipaneeli

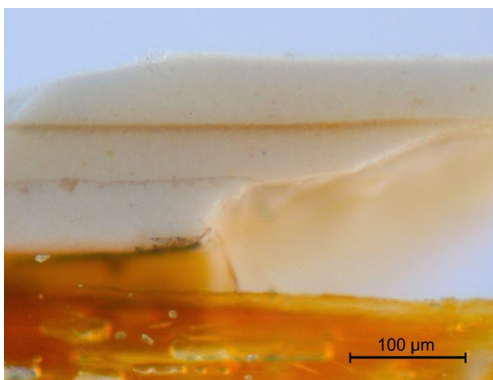
P20 Keittiö, laajennusosan levyseinä

P21 Keittiö, vanhan osan levyseinä

P22 Keittiö, uuninmuuri

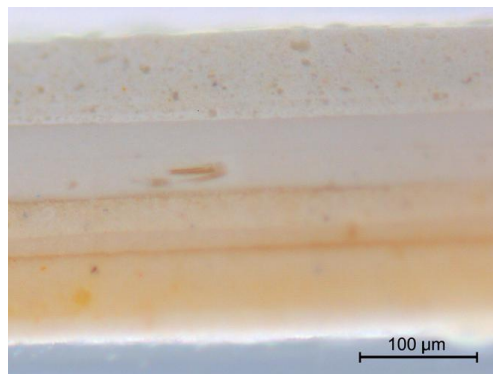
P23 Keittiö, vanhan osan katto

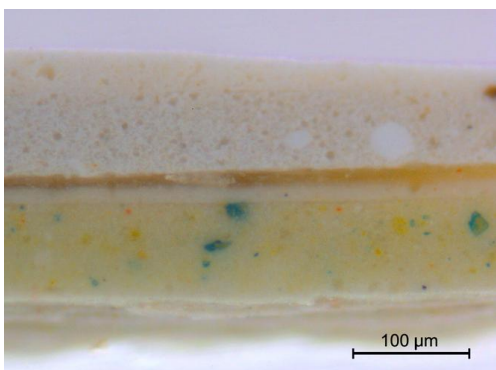
P24 Keittiö, kattohirret

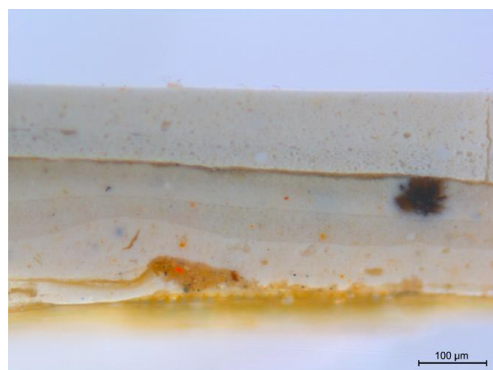
P25 Keittiö, laajennusosan katto

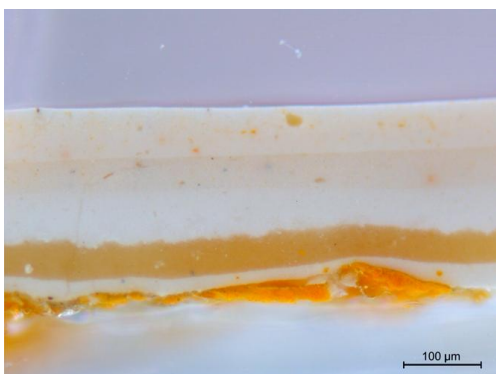
P26 Keittiö, ikkunan karmi

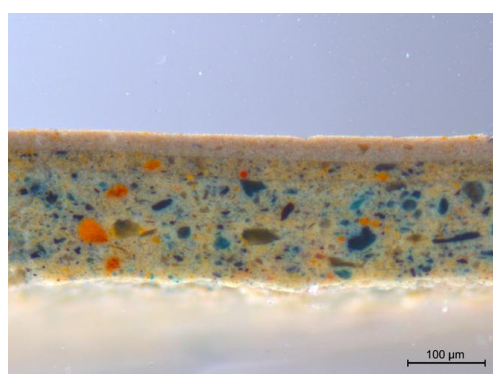
P27 Keittiö, laajennusosan puolipaneelin ylälista

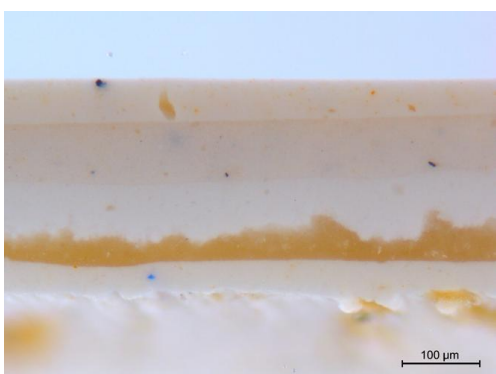
P28 Keittiö, laajennusosan puolipaneelin ylälista, ei kaikkia kerroksia

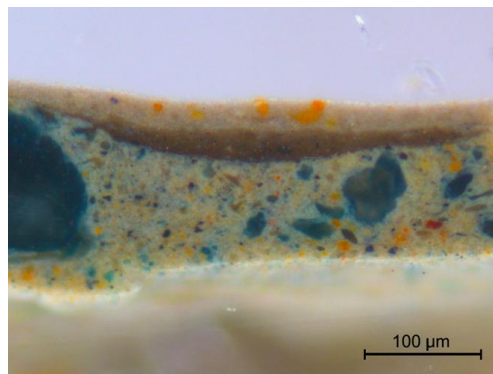
P29 Makuuhuone J.S, ruokasalin ovi

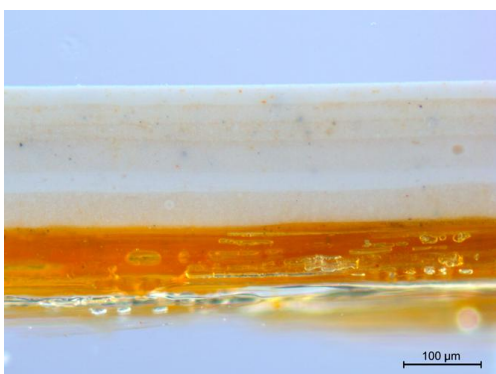
P30 Makuuhuone J.S, ruokasalin oven kynnyks

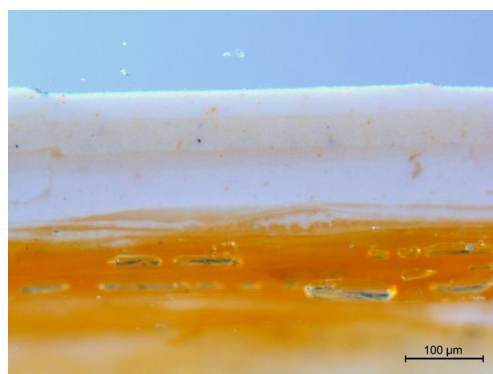
P31 Makuuhuone J.S, ruokasalin oven karmi

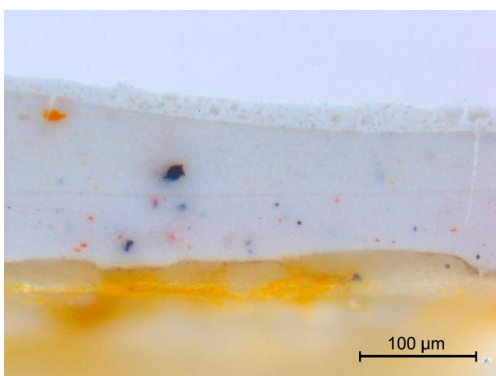
P32 Makuuhuone J.S, jalkalista

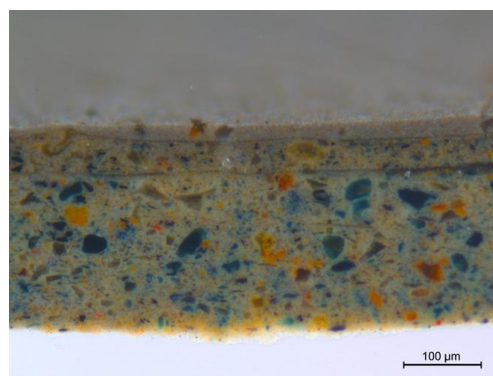
P33 Makuuhuone J.S, kirjaston oven karmi

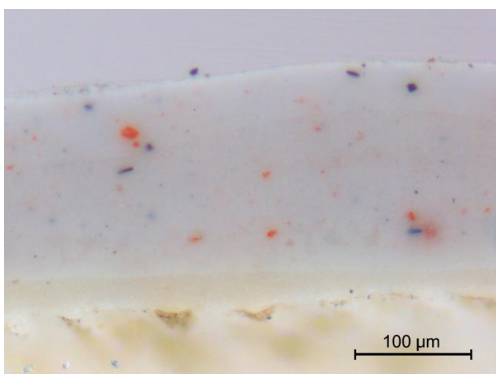
P34 Makuuhuone J.S, kirjaston ovi

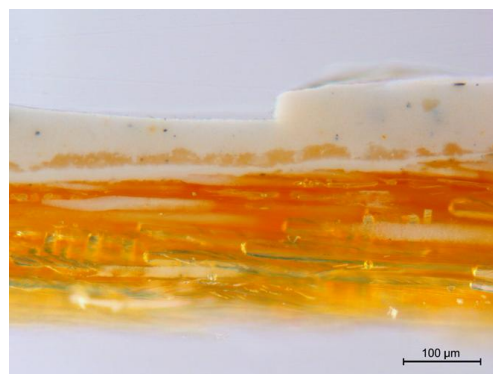
P35 Makuuhuone J.S, ikkunanpoka

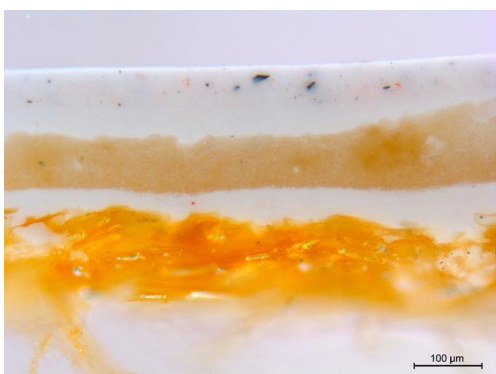
P36 Makuuhuone J.S, kynnyks
makuuhuone-pesualkovi

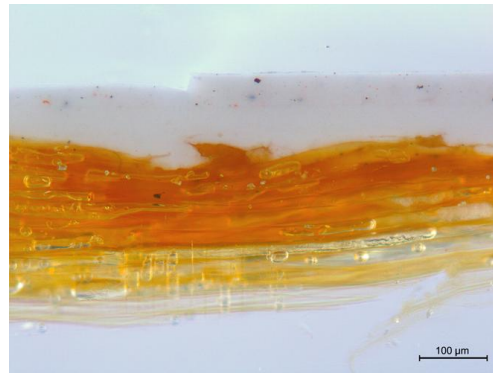
P37 Pesualkovi, jalkalista

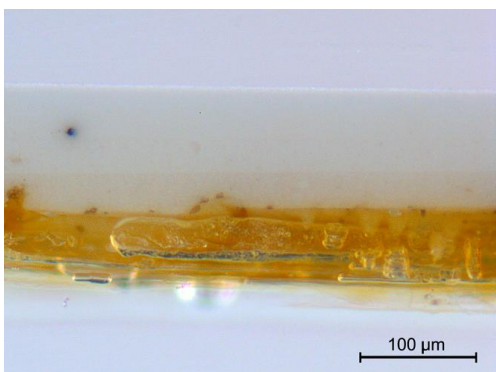
P38 Pesualkovi, makuuhuoneen oviaukon
karmi

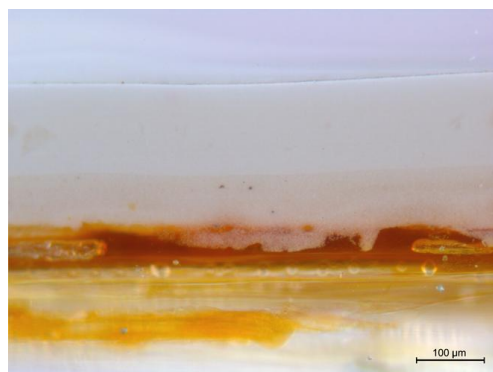
P39 Pesualkovi, pinkopahviseinä

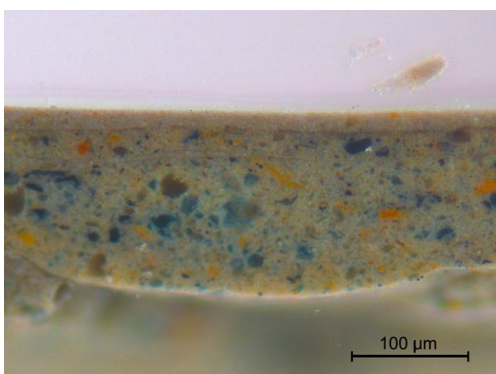
P40 Pesualkovi, lautaseinä

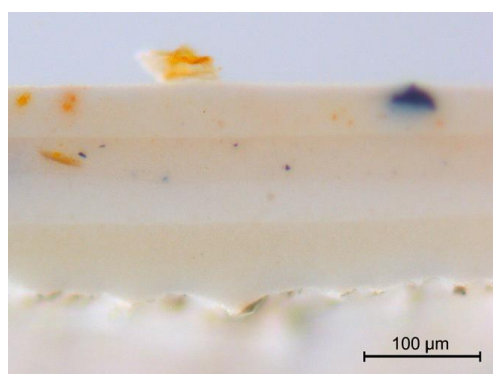
P41 Pesualkovi, kattohirret

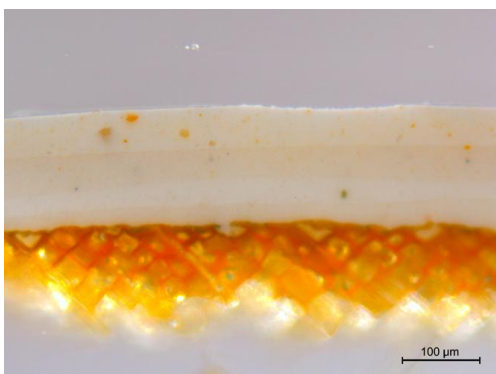
P42 Pesualkovi, katto

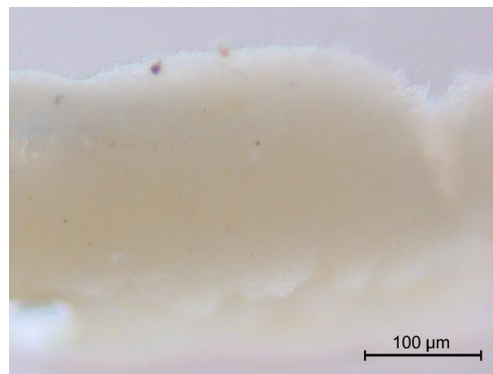
P43 Pesualkovi, käytävän oven kynny

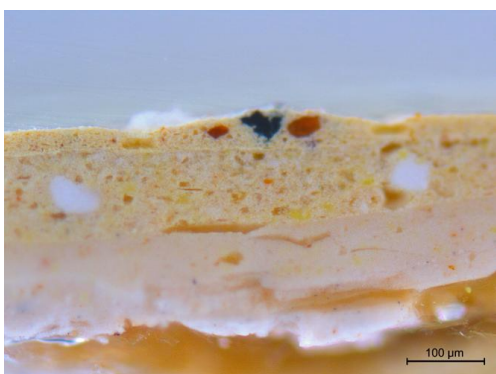
P44 Pesualkovi, käytävän oven karmi

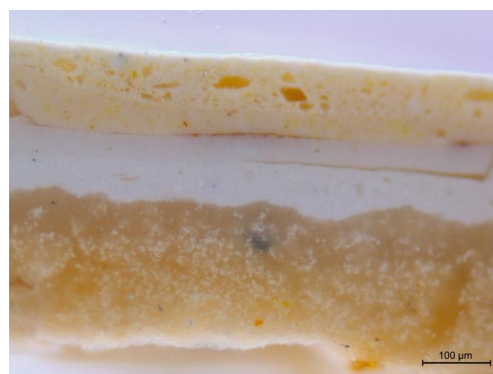
P45 Pesualkovi, käytävän ovi

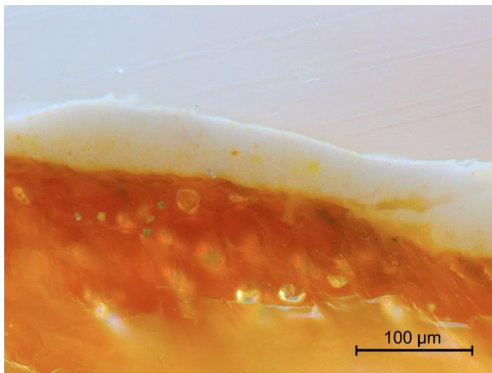
P46 Makuuhuone, katto

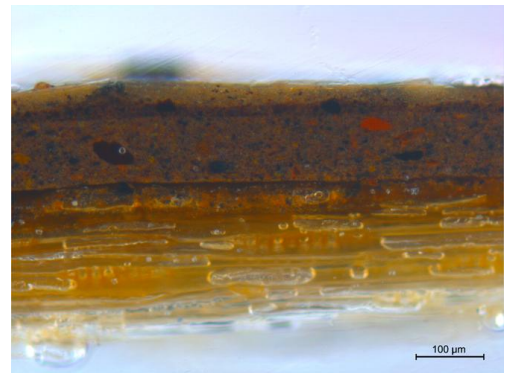
P47 Tampuuri, seinä

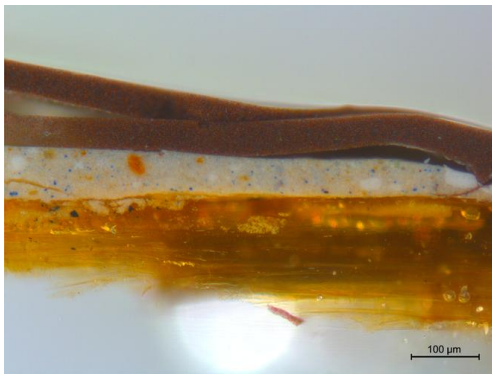
P48 Tampuuri, ulko-oven karmi

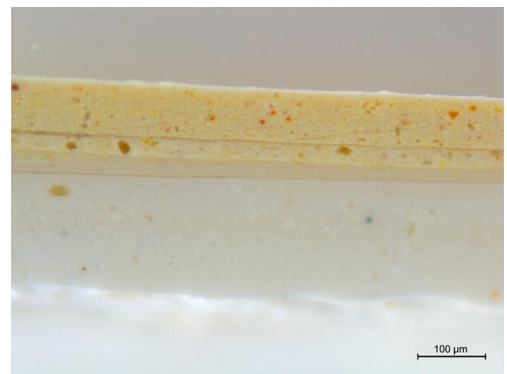
P49 Tampuuri, ulko-ovi

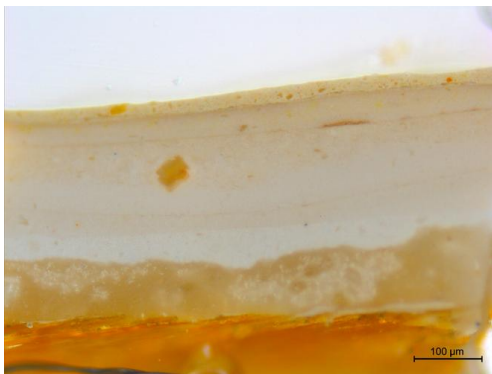
P50 Tampuuri, ulko-oven kynnys

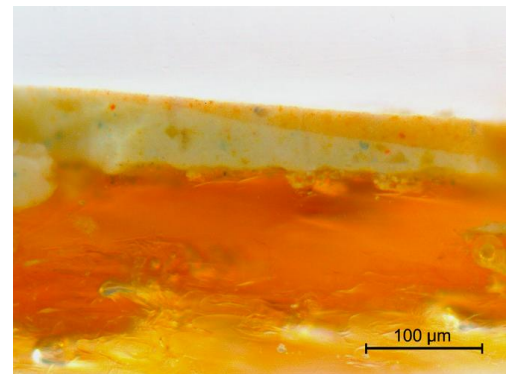
P51 Tampuuri, jalkalista

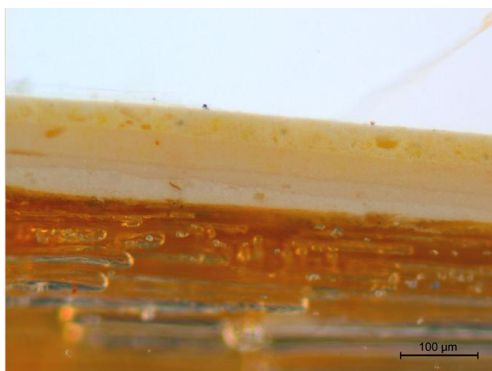
P52 Tampuuri, salin ovi

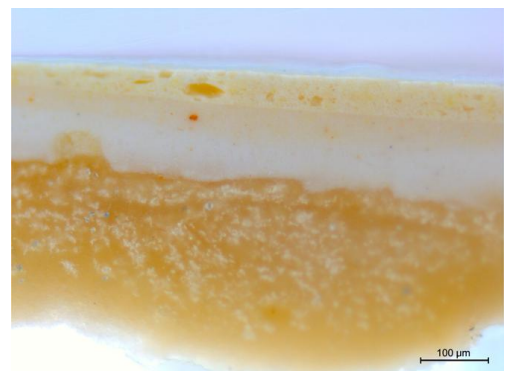
P53 Tampuuri, salin oven karmi

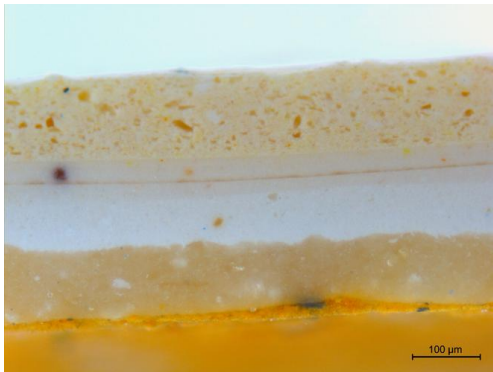
P54 Tampuuri, salin oven kynnys

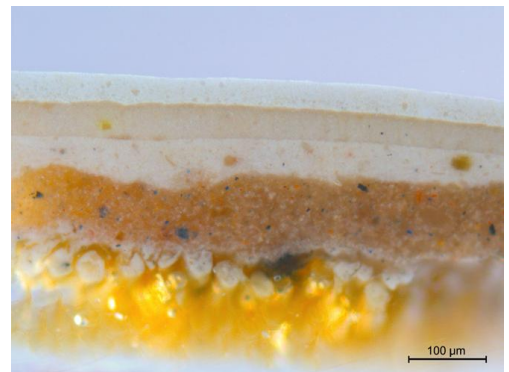
P55 Tampuuri, ruokasalin ovi

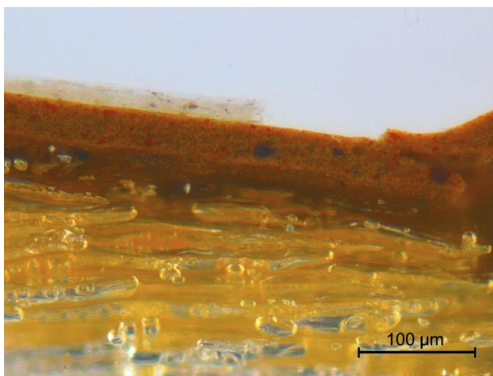
P56 Tampuuri, ruokasalin oven karmi

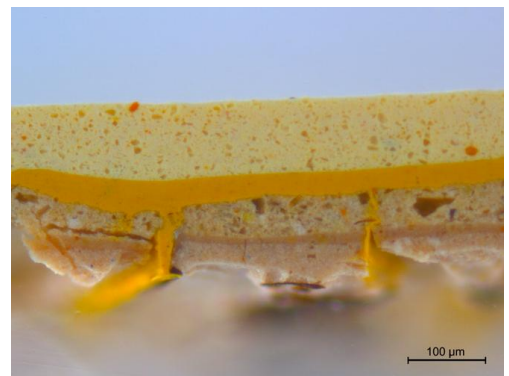
P57 Tampuuri, wc:n ovi

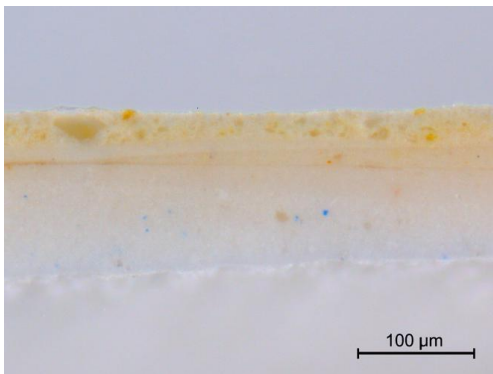
P58 Tampuuri, wc:n oven karmi

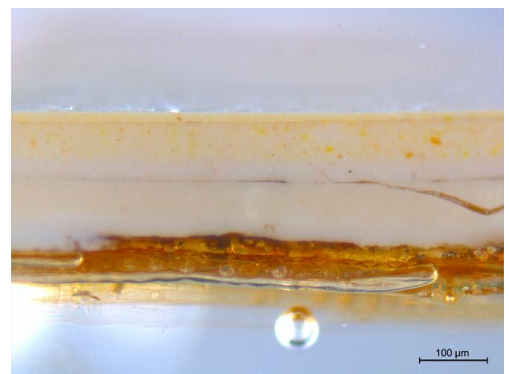
P59 Tampuuri, wc:n oven kynnys

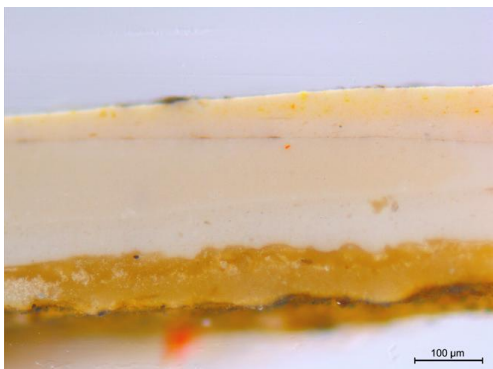
P60 Tampuuri, pönttöuuni

P61 Tampuuri, ikkunan karmi

P62 Tampuuri, katto

P63 Tampuuri, kattohirret